

מְשִׁיחַ בֶּן אֲפֵרַיִם

מסתורין

פֶּתִיחַ הַ

אלה שהתמודדו עם השם המפורש יהוה, הם הליו, מהלכים  
גלמודים ומבדדים בפאתי העולם.  
בעלטה עוצרים הם בהלוקם לפתע, הם מרגישים את עצמם  
במרחק, אבל איש אינו רואה איש ולא כלום. בתצות, בקצוני תבל,  
מהלכים הם, יהודים גדולים ומקלות ארבים בידיהם, כפופים על  
סני תכל הרקיע.  
וביום-הדין באים הם עם זקניהם המדבבלים, מקרבלים  
באדרות, במגפיים ומקלות לבנה בידיהם. והם אינם שואלים: הם  
באים ויושבים למרגלות כסא הכבוד.  
הם משרבבים שרוול לתוך שרוול ומסתופפים בצל קדשתו  
של אל שדי.  
והם מצמים את מקטרותיהם.  
ואל שדי הפל-יכול יושב על כסא-הכבוד ומחנך. הצדיקים  
הפשוטים שלו מוצאים חן בעיניו.

מין קולבֶּק

חֶבְלֵי יִגְאֵלָה

(מסתורין, רומן ודרמה)

תרגום מיידש  
ב. מרדכי

הוצאת "המאסף" בע"מ

תש"ז

ירושלים

## ה ט ו ח ז

בארץ בייסן חי איש אחד, טוחן.  
אשתו מתה עליו ובנו נלקח לעבודת הצבא.  
הטחנה בסתה באזוב ובשיחי בר.  
הנג שקע וירד כאדרת שער מעל לטחנה עד הארץ.  
הסביבה כלה עמדה חרבה.  
רק עורבים פרחו מה, רק העורבים העלובים.  
הטוחן לא ידע את המעשה שעליו לעשות.  
הוא סר לרפת ונוכח לדעת, שרק פרתו היחידה נשארה לו  
מכל רכושו. אז ישב בכדידותו על סף ביתו ובכה תמרורים.  
שמו היה ר' בני.

## מה יקרה לאדם הנשאר בודד

קראתי בספר עתיק, שעל האדם להזהר לא להשאר יחידי.  
בתחלה נדמה לו, שאין בכך כלום, אבל אחר-כך מתנגשות עליו  
מחשבות רעות, קולו משתנה והוא מהלך כהמום. יתכן כי אלו  
היה בני יודע זאת, לא היה נשאר יחידי בטחנה. הוא היה עובר  
לעירה הסמוכה או אולי היה נושא אשה בשניה.  
בכלל קשים הם החיים לאדם מודאג בשובו של כפר.  
ר' בני בשל לו לעצמו יום יום את מעט האכל, חלב את  
פרתו ואתרי כן היה מטיל לו מסביב לטחנה כשידיו שלובות  
מאחור, או שהיה אומר תהלים. והו טבעו של אדם גלמוד.  
ופעם נגש לו ככה סתם אל המעין לרחץ את הפנים, ראה  
במים ששפתו התחוננה נוטה כלפי מטה.  
אף פעם לא היתה שפתו התחוננה של ר' בני נוטה כלפי  
מטה.  
תקף ל'כך הבין, שזה נובע מבידותו, מפני שהוא אדם  
גלמוד. הוא נכנס הביתה, הסיר את המראה מהקיר ונוכח שבאמת  
שפתו האחת נטויה כלפי מטה. ונוסף לכך רתבו ונדלו מאד גבות  
עיניו. וכלו הוא שער, מגדל-פרא, עזוב ונאלח כחלד. הוא תפס  
בידו את שפתו והנה היא יבשה כחמר.  
ואף על פי שהיה ערב חם בחוץ, טפס ועלה על התנור,  
הצטנף מתחת לבגדים ישנים ובלויים ונרדם.

## ר' בְּנֵי רוּעָה אֶת בְּהֵמָתוֹ

יער אשוחים עמד מאחורי הטחנה.

עת הערפלים היה אז בריקון והגשמים חדרו והרטב הרטיבו

את כל הסביבה.

באסורית של בטרם שחר הוציא ר' בני את פרתו אל המרעה.

בנתיבי טיט הלכו, על פני השדות העזובים, אל תוך היער השב.

ר' בני הלך בראש עם החבל בידו והפירה הלכה אחריו.

הם היו מהדסים בפסבכים, בין העצים, והענפים הרטבים

דלפו מים עליהם. אבל לר' בני לא אכפת היה הדבר, כי היה

תפוש מחשבות.

פכה יצאו ונכנסו מסבך אל סבך.

הבהמה לחקה מזמן לזמן עשבים אחדים רטבים משרש

והחיתה בהם את נפשה.

הגזעים הכרותים מתרפקים על השרכים ונרקבים ביניהם.

האזוב מכסה וממשש את האדמה והעצים, וקולות היער

מתערבבים, לוועכים וכבים בעמעום המאבן.

ר' בני מוביל את הפירה אל הדרך ומסביב לו רחבות גשומה.

הם הולכים שניהם יגעים, בראשים מורדים וסעוני כבד

מאי-מחשבה.

ר' בני היה דולה את רעיונותיו מבלי לחשב.

שקט מסביב. הרגלים אדמות מקר ומרפשות. הבטנה מבבצצת

ויוצאת ממוך הגלימה המזהמת. הוא נעצר וסוקר את בגדיו, את

בגדי היער.

בני! לאשוחים בגדים יפים!

## לוי המלוה

ולוי המלוה, אחיו של ר' בני, עבר מוסקביץ לעיר וילנה

שבליטא. דעתו נעשתה זחוחה עליו מהר מאד, מפני שנהל עסקים

עם גנרלים ועם נגידים.

בת היחה לו, יפה-פיה, היפה ביותר בוילנה.

הוא תלה שלט על ביתו: פה גר אנכי, לוי פטשניק.

ר' לוי סחר ביערות ותבואות.

בלילה, בחדרו המיוחד, היה מצוה לפעמים שיפתחו לפניו

את פנקסי המסחר שלו.

הבת היפה הייתה קוראת לפניו את החשבונות:

את התבואה שלו מזבילים על פני כל הדרכים.

העצים שלו שטים על פני כל הנקרות.

בערוגות גבו זורעים זהב.

תרנגולותיו מטילות ביצי זהב.

לוי פטשניק מחיד.

— די, אומר הוא אל הבת, יכולה את לשכב לישון!

ובחדרו המיוחד מהלך הוא לילות ארבים על השטיחים הרבים

ומתהר:

— זהב, משמעו זהב! זהב, פרושו הוא זהב!

הזמן שביניהם הרים עליו את עפעפיו. הוציא את מקטרת  
החמר מכיסו ואמר:

— מבייטן.

לא הנה לר' בני מה לשאל עוד, כי רעיונותיו היו דבוקים  
לבשרו.

בעלטה הנוגה הכריקו השמשות הפחלות. ומהודים פָּרְשׁוּ אֶת  
אֲדָרוֹתֵיהֶם עַל הַסַּפְסָלִים.

ר' בני הדליק שחיה-עץ. האורחים פנו פניה משנה בתוך הבית  
בהטילם צללים על הקירות. הפרה ברפת הבינה משהו, יצאה לכן  
מרפתה החמה והכניסה את ראשה דרך החלון הביתה. היא הקשיבה.  
גם ר' בני ישב בחשאי אל השלחן יחד עם האורחים. ישב  
הביט ונהיה טרוד מאד, מפני שרצה להתחיל לחשב על דבר-מה  
ולא הצליח.

פתאים, פונה הוא אל היהודים:

— אורחי, מה עלי לעשות?

הסתכלו בו האורחים במבטי תם ואחר כך פנה אליו הזקן  
שבאורחים ושאל:

— יש לך אכל?

— יש.

— שב ואל תעשה מאומה.

— ככה? ומה התכלית? והשכל?

— אין שכל.

והאורח הזקן, שענה לו השתטח על הספסל הקשה, הפנה  
את גבו אליו והתכסה באדרת הכבשים שלו עד למעלה מראשו כמו  
שאר האורחים. הם רצו להרדם.

ר' בני עמד עליו.

זמן רב עמד ר' בני עליו, ואחר כך שפל את ידיו לאחוריו  
והתחיל בחשאי מטיל לו בבית הלוך ושוב. ומהפנה בחלון הביטה אחריה.

## שלשת האורחים

ר' בני ישב על הסף והציץ אל הדרך. היתה שעת בין  
הערבים בהירים ברייטן. הוא פקח את עיניו וראה: שלשה אנשים  
הולכים בדרך.

אז קם ויצא לקראת האנשים ההם.

שלשה יהודים מגדלי-פרא, עוטי אדרות-שער, עם תרמילים

על גבם, הגיעו בצעדים כבדים מן היער.

ר' בני קרב אל האורחים והקביל את פניהם בשלום.

היהודים ענו לו: שלום, התבוננו בו ובצרידות נהמו משהו, אכל  
לא אמרו דבר.

(יש אנשים שנגזר עליהם להם).

ר' בני הוביל את האורחים אל ביתו ופתח לפניהם את

הדלת לרוחה.

היהודים הרבינו את ראשיהם מפתח למשקוף הדלת, מפני

שהיו גדולי גוף ובעלי-קומה.

ובבית הנה כבר לילה.

האורחים שמו לאט הצדה את התרמילים ואת המקלות.

מבגדיהם נדף ריח העשן וריח היער.

ר' בני סקר את האורחים בתמהון רב.

על הספסלים הרחבים שמסביב לשלחן ישבו. גופיהם הגדולים

בלטו בחשכה, כגועי אילנות עתיקים.

ר' בני שאלם:

— מאין יהודים?

רעיון חריף נצנץ לו פתאום במחו, הוא קפץ אל האורח,  
והתחיל למשך אותו ברגלו:

— ואחר כך מה? למות, מה?

האורח התחיל למשך חזרה את רגלו אליו בכל כחותיו, אבל  
ר' בני לא עזב אותה, בקול רם עוד יותר התחיל צועק:

— מה, למות?

ופרץ בבכי.

— למות?

האורחים התישבו על משכביהם והוא, ר' בני, בכה, דפק  
על הקירות, התרוצץ על פני הבית ובלי נשימה קרע את הבגדים  
מעליו וצווח, מפני שקאב לו, כנראה.

בחצות הלילה קמו האורחים, נטלו את ידיהם והוציאו את  
ספרי התהלים.

ארבעתם התישבו על הארץ.

רצפת החמר הייתה קרה, מפני שהשחר היה קריר, הבהמה  
עוד עמדה בחלון וקפאה מקר.

היהודים אמרו תהלים בקולותיהם הצרודים, אמרו בהתלהבות  
עגומה.

הם עצמו את עיניהם והביטו לא לעולם הזה.

היהודים לא שמעו את הקול המדבר, אלא הקשיבו לשתיקה  
העלווטה, שהייתה פלואה בפנים ולא ידעה איך לצאת.

תפלה לעני כייצעטף

ולפני אלהים ישפך שיחו...

ובעמקי הלילה התחילו להבדל הלהבות הראשונות של  
השקמת הבקר, ר' בני התנער קצת עם בוא היום, ידיו הארפות,

נטלטלו משני עברי גופו, כזרות לו, גרומות וקרורות, הן הצביעו על  
דפי התהלים, הוא סקר את האורחים, ולאט התכופף אל און שכנו:

— מה מלאכתך, אורחי היקר?

— שואב-מים.

— ומלאכתך?

— מבגן.

— ושלך?

— מנקה ארבות.

משלחי-ידם החשובים מצאו חן בעיניו.

בינתיים קמו האורחים מעל הארץ והתחילו להתכונן לדרך.

ר' בני הסתובב ביניהם ולא ידע מה עליו לעשות.

כל אחד מהם נשק את המזוזה בשתיקה ויצא אל דמדומי  
הבקר המאדימים שבחוצ.

חסידה בעלת רגלים אדמות עברה ביעף מאחו אל אחו.

היא נפנסה בכנפיה כמעט מעל לראשיהם.

האורח השלישי, יהודי נוהם ששתק כל הלילה, פרץ פתאום

בפרץ דבורים על עצים ועל אבנים, הוא היה מלא חמה על ר'

בני, הוא טען שר' בני לא יעמד בנפיון, הוא תפס את הטוחן

הנדהם בשרוולו, הצביע על העוף היבש ברקיע.

— הנה, הצפור הזאת שיכת למין הצפרים נאתה— לחמורים!

האורח השלישי היה יהודי רגזן ונרק כבעס, לא הסתכל

לצדדים ומרגז הלך לו, ר' בני נשאר לעמד המום, מפני שלא

הבין את דבריו.

אז נגש אליו הנקן שבאורחים ובשעת הפרדה אמר לו כך:

תצטרף לעמד בנסיגות, בני!

ושלשת האורחים הלכו חזרה בדרך אל היער.

## התפלה

תפלה לעני כי יעטף  
ולפני ה' ישפך לבו.  
למה לה נחענה אלהים!  
קשאעמד - מיתר לעצמי אהיה  
ובכל שאלך אשא עמדי את ריח העלטה.  
אקנא בצפור שטוב לה ממנו.  
ובחמר שטוב לו מכל  
מה אעשה בדי המיתרת לי?  
ועם לפי המיתר לי?

## התגלות

למחרתו שכב כְּבַר הטוֹחַן כֹּל הַיּוֹם עַל הַר הַחֲמֵר, הַנִּמְצָא  
מֵאַחֲרֵי הַטַּחְנָה. הוּא חָשׂ אֶת הַחֲמֵר בְּגוֹפוֹ, בְּפָנָיו הִתְחַפֵּר בְּחוּל  
וְנָאָחוּ בְּאַצְבָּעוֹתָיו בְּשָׂרָשִׁים.  
הָיָה לוֹ רַע לְר' בְּנֵי, הָיָה לוֹ רַע מְאֹד.  
הִנֵּה כֶּהָ שָׁכַב דְּבוּק בְּהַר וְנִדְמָה הָיָה לוֹ שֶׁהִתְמוּג עִם הַהָר  
לְאַתֵּד, וְאִם אֵי-פָה צִיץ עֹשֵׁב יַעֲלֶה, יְכוּל הוּא גַם לְצַמַח מִמֶּנּוּ, גַּם  
מִגְבוֹ יְכוּל הָעֵשֶׂב לְצֹאֵת.  
וְנִדְמָה הָיָה לוֹ: הַחֲמֵר נוֹשֵׂם וּמְתַגַּלֵּם בְּכָל רִגְעַ בְּצוּרַת  
יָדָיִם, רַגְלָיִם, רְאשִׁים, חוֹזֹת וְאִין שׁוֹם הַבְּדִיל וְחִיצֵה בֵּין ר' בְּנֵי  
וְחֲמֵר הָאֲדָמָה.  
שְׁבוּעוֹת שְׁלָמִים שָׁכַב כֶּהָ עַל הָהָר.  
הַפָּרָה הַתְּשׁוּטָטָה יַחֲיִדָה עַל פְּנֵי הַשְּׂדוֹת, הִיא הִיָּתָה רַעֲבָה  
וְהִתְפָּרְנָסָה מִתְּבוֹן, זְעִיר פֹּה, זְעִיר שָׁם, מִלֵּא-כְלוּם, שָׁכַח ר' בְּנֵי אֶת  
עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי, כִּי כִמְעַט שָׁלֵא חֵי כְּבָר.  
עִם שַׁחַר הָיָה מוֹסִיעַ מִבֵּין הָעֶרְפֵּלִים וְרוֹזֵר, הוּא הָיָה עוֹמֵד  
עַל גְּבוֹ שֶׁל ר' בְּנֵי, כְּעַל גֵּב הַחֲזוֹר, וְלֹא אֶכְפַּת הָיָה לוֹ הַדְּבָר מִפְּנֵי  
שֶׁהָיָה אַחוּז שְׁנָה וְלֹא יְכוּל הָיָה לְהַבְּדִיל בֵּין מְצִיאוֹת לְחִלּוּמוֹת  
שְׁמֵלָאוּ אֶת רֵאשׁוֹ.  
וְהוּא לֹא יָדַע, אִם הוּא בּוֹ-אָדָם, אוֹ אֶבֶן הַמְּנַחֵת עֲלֵי דָרְךָ  
וְחֲזוּיָת צוּמַחַת עֲלֶיהָ.  
וּפְעַם בֵּין-הָעֶרְבִים יָשַׁב לוֹ סֶתֶם כֶּהָ כְּמִתְעַלֵּף לְרַגְלֵי הָהָר,  
רַגְלָיו נִשְׁלָטְלוּ עַל הַחֲמֵר, וְהוּא ר' בְּנֵי, הַבֵּיט, מְאוּמָה לֹא חָשַׁב.  
דוּמָם יָשַׁב וְהַבֵּיט.

על שום-מה אלץ אותו משהו מבפנים לראות הכל - זאת לא ידע בעצמו. אבל נהנה מזה מאד. לאט לאט נתמלא ר' בני השתוממות, עיניו התעגלו, גדלו והתבלטו, הוא שכח לרגע לחיות. לפניו השתרעה תבל, רחבה וקרה ואלהים היה בתוכה. הדים הדהדו בה כבמערה פחלה של קרח, ובהד הזה זמל הוא בעצמו כדב מזהם.

הוא התיצב ברגליו הקרמיות על הרגבים הקרים והביט, הביט. בנה הוא חפש אותו, את האלהים שהסתתר מפניו. קעין התכלח הבהיק הקרח המתנוצץ במערה. והנה...

הנה ראה אותו, את האלהים, אם כי הוא נעלם שתאום שוב.

אבל הוא ראה את אל הים!  
וחדוה גדולה השתפכה באבריו, חדוה דקה ומאירה. הוא חיך: משא כבד נגל מעל לבו.

ר' בני קם ממקומו, מאשר מהשמחה ומהחסד, ופתאום התפרצה מלבו שאגה, שאגה עגימה, כשאגת בהמתו. הוא עמד וידיו על מתניו, והשמש ששקעה אפפה אותו באדם. ר' בני הטוחן נקדש בקדשה.

במערב, מתחת לשקיעה, עמדו שניים אדמים, פשוטי עור, כמו בכרית בין הכתרים.

עתה השיג את העולם במח עצמותיו, בעור גופו הבווער. בחיוף הציץ על המלבושים שלבש: קרעים אחדים היו תלולים עליו קרעים.

ר' בני ירד מהגבעה. הטחנה הישנה התפסקה יותר בצמחים, הודקנה ומתקיר צמח ועלה עז צעיר.

הוא נגש לדלת ורצה להכנס לתוך הבית, נעצר פתאום: לאזניו הגיע קול מלא דמעות ושמחה.

### לוי פטשניק

ביום מענן אחד, בין הערבים, עמד לוי פטשניק ליד ארון הברזל הפתוח, בלפני ארון-הקדש. אור היום הדועך עוד היה פרוש על צפוני הקירות העטויים צללים, הבהיק והקתים בכתמים בהירים את הרצפות הכהות. ערמת דינרים נוצצה בארון פנימה וצבטה את הלב ר' לוי הכנים בנשימה עצורה את שתי ידיו לתוף ערמת המטבעות. לאטו סנן את הזקב בידו, כמו חול דק היה נשפף בין האצבעות. הוא הקשיב מאד לצלצול, לצלצולו המיוחד של הזקב. ידו הרכה והמלאה הנרידה מאור היום השוקע. היא לטפה ברכות את המטבעות, בעדינות נגעה בהן כבחור הנוגע בשערות של ראש בערה.

קול נגון עמק ונסתר בקע ועלה מתוך הארון.

זהב!

עינות זהב מפכים מתחת לאדמה ומבהיקות בזהב גם עיני האדם. שם למעלה, מעל לפוכבים הזהובים, יושב אלהים על כסא מלכות מזהב.

לוי פטשניק סוגר את דלת הארון הקבדה, נאחז בידו בחוק העליון שלו בכדי שלא לפל, וראשו הקבד נופל לו על לבו.

בכמיהה התפרקד הערב בחדר.

ר' לוי עומד עדין בראש מורד ולוהט. נשען הוא על הברזל הקר של הארון המחשול, ברקיו מתכופפות מעיפות, העינים נעצמות, ועמק בחוה נוטף דמע כבד ולוהט. הדמע נגר בחשך בתוכו פנימה, ומלהיט לרגע את המעים בכאב חותך, בכאב חותך.

ליד הדלת עמד בצל האורח הזקן.

ר' שמחה אהב לאכל את הנצנים והפקעות של העצים, לטפס בין הענפים העבתיים, לומר פזמיר. ככה חי לו שם ביער.

כן, ר' שמחה היה נראה כגוי. לראשו חבש מגבעת קש ועל רגליו נעלים עשויות מקלפת עץ-הלבנה, אבל זרן היה לו, זרן רחב, שב ובהיר. היה לו זקן יפה.

ר' שמחה היה בימי חרפו שאב-מים, ואחר כך לעת זקנה היה ל"רבי" של חסידים. פידוע, היה נוהג "לערך שלחן" לחסידיו ביד רחבה, אבל קשה היה לו לחיות בין אנשים, ברח אפוא והתישב בנה היער. יחיד ביער.

וכשהרוח מתחיל מהלך מעל לצמרות העצים ומשבר את הענפים, מה עושה אז שמחה פלאכטה? הוא יושב בסבך היער על עץ עקור, מקטרותו בפיו ומקשיב: הקנים נופלים מעל העצים.

הצפרים - האמהות צונחות לארץ, אבל הגוזלים פלם כבר מתים. בכל אשר תפנה, פנפנף בלי נוצות. אויה, אויה!

אז יושב ר' שמחה בתוך הסבך ומקשיב רב קשב. שעותיו של גופו סומרות, שניו מבהיקות בסבך ועיניו סוערות בסער. וכשברק ארץ כחל מנצנץ לפתע ביער, מתמתח וחולף מעל לעצים, כשזט בוער, מה יעשה אז שמחה פלאכטה?

הוא נעמד כשידיו מורמות לשמים, ורוצה לעקר אותו, את הברק במרוצתו, וזקנו מסור אז, ומחיהו השעיר אד עולה. ר' שמחה פלאכטה הנהו יחיד ביער.

אבל היער כבר נרצע...

רטב ורענן מהדהד הוא מקולן העליו של הקוקיות.

### ר' שמחה פלאכטה

לא רחוק מהטחנה, פרסאות מספר ממנה, גר יהודי ביער: ר' שמחה פלאכטה שמו.

קשה היתה פרנסתו של היהודי. לכן נמלך בדעתו: בין כך וכך עליו לחיות חיים קשים, מוטב לכן לחיות ביער.

הוא בנה לעצמו בקמה מענפים וכשרשים וטח את קירותיה בחמר מבית ומחוז. ר' שמחה פלאכטה היה יהודי עליו, אכל כל מיני ירקות, שתה מים ועשן עשב שבועצם ידיו אספו והקשירו לעשיון.

ר' שמחה גדל עופות ויונים. את העופות גדל מפני שהן משילות ביצים הטובות לאכילה, ויונים גדל, מפני שהן משילות ביצים שאינן טובות לאכילה.

ר' שמחה לא נפגש עם איש, גם בלעדי זה היה לו שמח. יהודי זה חנך תמיד, עשן את מקטרותו, עצם למחצה את את עיניו וחיך לא ידוע אל מי. הוא היה מדבר בקול רם, אף-על-פי שהיה תמיד יחיד.

בימות החרף היה יושב בבקמתו ומספר בדיחות לעצמו. בקיץ היה מחפש ביער אתרי פרים ורקים והיה מחולל שם מחולות שונים.

הוא היה רגזן רבהק.

בימי האביב היה כבר כלו בגלוסין. הוא היה יהודי בן ששים, אבל בימי האביב היה מטפס על העצים בוריות הסנאי. הוא התנהג לא כבר-דעת.



תותי-היער, בטפות דם, הנחזות מעל לעשבים.  
ואז, אז צועד לו ר' שמחה פלכטה ביער המהדהד וידי  
משלבות מאחור.

הראש מורם.

והוא מפוסם בקצב: טר-ל-לה.

והוא מקיש בלשונו.

והוא מטלטל קרנליו.

טר-ל-לה טר-ל-לה.

היהודי לא ידע מה זאח בוששה, לא התבייש.

הנה פכה נוי הוא יחידי ביער.

והיה יום קיץ נעים.

ר' שמחה פלכטה יוצא מן היער, עומד על אם הדרך.

מתבונן והולך הלאה בנתיב אשר בחר.

הולך הוא, בא הוא בנתיב אל שפלה, רואה הוא פרה רועה

בדשא. מאין הפרה בכאן? יורד הוא יותר למטה, מתגלה לפניו

יהודי שוכב בבץ, ממש בבץ וליהודי ראש גפוס וידיים ארכות עד

הברכיים, והוא מזויק ספר תהלים בידי, ולוחש, ומתנועע, וחסוד

הוא ואפל כאוד מאש.

מה קרה?

מתעכב הוא ושואל שאלה:

— ולשם-מה התישבת דוקא כאן?

והיהודי מאנפף באפו, אבל עונה לו:

— ואיפה אשב?

— איפא תשב? בשמים, רחיקאי!

בינתיים מספר לו היהודי מתוך הבצה את אשר עבר עליו.

ושהוא הנהו בני הטוחן.

ור' בני קס, מסתכל בו בפנים מלאי תחנונים וטוען:

הישע-נא, יקירי!

אכל עתה ר' שמחה שואל אותו כבר על משהו אחר. הוא

שואל אותו, את ר' בני, על אודות הפרה?

— הנותנת היא חלב?

— בודאי נותנת היא חלב.

— האפשר אולי לטעם קצת מן החלב הזה?

עונה לו ר' בני שאין לו כלי לחליבה.

— לשם-מה וקוק הוא לכלי-חליבה? אין צורך בכלי-חליבה.

ור' שמחה פלכטה פונה ישר אל הפהמה, משפטם על ארבע

מתחת לפרה, כעגל, ומתחיל יונק ברעבתנות ישר מתוך העטינים.

הוא הסמיק מאד וזעה כסתה את גופו.

## עֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת

קול דק מגיע לאזניו של ר' בני והוא מקשיב:  
אלפי עולמות מתקיימים בסוד עשר הספירות.  
נשמת האדם נודדת דרך גדלח העולמות ומצלצלת בצלול  
אותה הספירה, שבה היא נמצאת.  
ודע, שאלפי העולמות נחים באור כל ספירה לחוד ובכל  
הספירות ביחד: זהו סוד עשר שהם אחד ואחד שהוא עשר.  
האין-סוף המתלבש בלבוש עשר הספירות, מצרף את המספרים  
ומשפיע בקדשת הנצחיות, וקדשת הנצח אינה מגדלת בדרגת מגן  
ומדה.  
ודע, בשם שאין אנו יכולים להבחין בין המספרים של עשר  
הספירות, כן אין אנו יכולים לדעת ולהבחין את השטח של עשר  
הספירות.

המיקרה, סוד עשר שהוא אחד וסוד אחד שהוא עשר" חלה  
לא רק על החיים הנמשכים בלי הפוגות, (מחוז להפנתנו) אלא גם  
על החיים הנמשכים לאטם (בתחום ההפכה שלנו). המספרים  
שבמחשבה הם כמו המספרים שבממשות. ולכן אין אנו אומרים  
כדברי הקדמונים: העולם שלנו הוא עולם העשייה, הנמצא במדרגה  
הנמוכה ביותר של השפעת הקדשה.

סוד העשר שהוא אחד" מחייב שגם בעולם שלנו תמצא  
אפלו הספירה "פטר", שהיא הפתר, העטרה של ההתגלות הקדושה.  
יש אנשים בעולמנו, הנמצאים תחת השפעת כחה של הספירה  
"תפארת", הלזכר הוא אחר וקולם הוא אחר.

ראיתי אנשים שנשמתם האירה בזיו הספירה "פטר".  
הנשמה מפרפרת. היא רוצה לספג לתוכה את אור הנצח,  
היא נודדת דרך גדלח העולמות ומצלצלת בצלול אותה הספירה,  
שבתוכה היא נמצאת.

ודע, נשמת הילד שנולד זה היום, שנתייה כשנות נשמת  
אדם גוסס, ואם מודמן אתה לשמחת מצוה, אדם כי נולד, ואתה  
רוצה שהקהל שמח, אמר לשמחים:  
— שוטים, שמחה זו מהי?

וכשאתה סר לבית איש מת, ורואה את האבלים יושבים על  
האדמה ואינם מקבלים תנחומים, אמר להם:  
— שוטים, אבלות זו מהי?

האדם אינו יודע את הסוד הטבוע בכריאה.  
כשהנהך נכנס לעיר, אל תביט על החומות ועל המגדלים  
שבה: זהו עשן שיהנודף.

אל תשים לב לאנשים המתרוצצים ברחובות וממהרים פאלו  
היו עסוקים מאד: זהו הבל ותעיה.

כשאתה סר לעיר, התמטח על האדמה, הט אונך אליה  
והאזן אל כל מה שהיא מדברת, העיר, בסודי סודות.  
ודע:

ר' בני בפשטותו ראה את הנסתרות, הוא השיג את רבוא  
הרבואות של העולמות בשמו של

## י ה ו ה

היה ליל רחב, לילה קר, מלא פוככים סביב, סביב.  
ר' בני יצא מביתו. הלילה נראה לו כביתו יותר מדי חשוף  
ימחניק. לכן הלך אל השדה העזוב וישב לו מתחת לעץ.  
הענפים נתלו מעליו בשבטים ארזיים והערפל דלף מהם.  
דממה עמומה נפרשה ועלתה מהאדמה, והוא, ר' בני, ישב  
הזנה מתחת לעץ ונדיו על לבו.

הַרְקִיעִים הַשְּׁתַּמְכוּ אֶחָד אֶל תוֹךְ הַשָּׁנִי כְּמִים אֲדִירִים וְאַפֵּף  
 אֹתָם קַר גְּדוֹל. רוֹאֵה הוּא ר' בְּנֵי:

הַסֵּהר עוֹלָה לְכֹן וְגִדּוֹל, כְּגִלְגַּל בְּרַקִיעַ, גִּלְגַּל שְׁקֵט.

הַסֵּהר שֵׁט מֵאַפֵּק הַשָּׁמַיִם וְעָלִיו יוֹשְׁבַת דְּמוֹת לְבָנָה עֲטוּיָה.  
 הַמְלֶאֶךְ רָפְאֵל!

וְהַדְּמוֹת כְּסוּפָה מֵעַל לַסֵּהר וּמִבֵּיטָה בְּתוֹךְ הַחֶשֶׁךְ הַגְּדוֹל אֶל  
 מַעֲבָר מְזָה שֶׁל הָעוֹלָם.

וּמַעֲבָר הָעוֹלָם שֶׁמִּמּוֹל צֶף וְעוֹלָה הַכּוֹכָב מֵאֲדָיִם שֶׁהוּא עֲלוֹט  
 וְאֵלֶם וְדָם נוֹזֵל מִמֶּנּוּ וְעַל מֵאֲדָיִם יוֹשְׁבַת דְּמוֹת שְׁחֹרָה עֲטוּיָה.

הַמְלֶאֶךְ מִטְטְרוֹן!

יוֹשְׁבַת הַדְּמוֹת כְּסוּפָה מֵעַל לְכּוֹכָב וּמִבֵּיטָה אֶל תוֹךְ הָאוֹר  
 הַגְּדוֹל. גַּם הִיא מִבֵּיטָה אֶל מַעֲבָר הָעוֹלָם מְזָה.

בְּטַבִּיר הַרְקִיעִים הַלֵּל שְׁקוּף, יוֹד וְקַר, אֵין אֵף עֲנֹן קַל, וְהַדְּהוּד  
 מִתְחַתֵּם כְּמוֹ בְּבִית שְׁאִין גָּרִים בּוֹ זֶה וְזֶה וְזֶה וְזֶה.

וְהַנְּהָה נִפְגָּשִׁים שְׁנֵי הַכּוֹכָבִים, וּבְכָל הַסְּבִיבָה מִתְחִילִים לְהִקְרַע  
 וְלְהִנָּחֵת קְרַעֵי אוֹר וְרִסְסֵי אֵשׁ.

הַשְּׁנֵאָה רוֹתַחַת בְּעוֹלָם!

וּבְסְבִיבָה נִשְׁמַע קוֹל בְּכִי מֵר וְנִשְׁמַע קוֹל גִּיל עֵמֶק.

ר' בְּנֵי נוֹפֵל עַל פְּנֵיו וּמְרַגֵּשׁ:

עוֹלָם גָּחַרְבַּ מֵעָלָיו.

קוֹל בְּכִי נִשְׁמַע מִמַּעַל לוֹ.

וּסְתָאוּם מִשְׁהוּ מִטְלָטְלוּ מִמְּקוֹמוֹ. מְרִים הוּא אֶת רֹאשׁוֹ, וּמִשְׁתּוֹמֵם  
 הוּא רוֹאֵה: רְחוֹק־רְחוֹק עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה יוֹצֵא מִתוֹךְ הַחֲשֵׁכָה אָדָם

גְּבוּהַ וְצַח.

הוּא מִתְקָרֵב בְּצַעֲדִים שְׁקֵטִים, שְׁקֵטִים, הַלּוֹכוֹ קַל, קַל וּבְלִי  
 יְגִיעָה הוּא בָּא. וְהָאָדָם מִתְקָרֵב יָשָׁר אֵלָיו, אֶל ר' בְּנֵי. מוֹרִיד הוּא

מִפְסָד אֶת רֹאשׁוֹ שׁוֹב לְאֲדָמָה.

וּמְרַגֵּשׁ הוּא, ר' בְּנֵי, אֶת מַגַּע הָאוֹר הַמִּתְעַבֶּה, הַנִּמְשָׁךְ וְעוֹלָה

מִבְּגְדֵי הַבָּא, הוּא שׁוֹמֵעַ מֵעָלָיו אֶת מִצְעָדָיו הַקְּלִים שֶׁל הָאִישׁ הַגְּבוּהַ  
 וְהַרְנָה.

וּבְשֶׁקֶט הוּא פֹּסֵחַ וְעֹבֵר מֵעָלָיו.

ר' בְּנֵי רוֹצֵה לְהַבִּיט אַחֲרָיו, רוֹצֵה לְנַשֵּׁק אֶת שׁוּלֵי בְּגָדָיו,  
 נְאִינּוֹ יָכוֹל לְהַגְבִּיחַ אֶת רֹאשׁוֹ הַכְּבֵד, וּבְהִטּוֹתוֹ אֶת פְּנֵיו לְאֲדָמָה  
 מִצְטַחֵק הוּא בְּלִבּוֹ מִתְדַּוֶּה, אִם כִּי גַעְגּוּעִים אֶחָזוּ אֶת נִשְׁמָתוֹ בְּנִשְׁמָתָהּ  
 חֲמָה.

כָּל הַלְּלָה שֶׁכֵּב ר' בְּנֵי בִקֵּר וְאֶת רֹאשׁוֹ לֹא הִרִים.

בְּבִקֵּר לְמִתְרַחֵתוֹ הִיָּה הוּא לְכֹן וְאַסּוּף קַר כְּעֲנָף בְּשֶׁתֵּר כְּתוּי.

### ר' לוי פטשניק ואורחיו

בשעה מאחרת בערב עוב האדון האציל ורובלסקי את ביתו של ר' לוי פטשניק. הוא מכר לו יער לקרייתו. זהו אותו היער, שבו בנה ר' שמחה את ביתו המט.

על המרפסת פגש האדון האציל בלאה'לי, בתו של ר' לוי. לאה'לי נבהלה, מפני שלאדון האציל עינים ארפות והוא הצליף בקנה כמו בשבטים שחורים. היא השתחוחה לפניה, ובנשימה עצורה קפצה אל המסדרון ונעלה את הדלת.

ר' לוי ישב בקרסת העור האכהית ובאצבעותיו כאלו פרט על מסעדיה הרכים. מחוץ לענינו של האדון האציל ורובלסקי, היה עליו להפטר מעוד עסק אחד.

היום נפל מתחת למשור אחד מפועליו של ר' לוי פטשניק והוא המסכן נחבל קשה. והנה עתה בא האיש להסיח את לבו.

ר' לוי יושב בכבדות בכרסה. ראשו שמוט בין ידיו והאיש טוען. הוי, לא היה מה לשמע.

הוא חש כאבים, האיש. מוכן, שאם נופלים מתחת למשור, כואב. מה חדוש יש בדבר?

ככה יושב ר' לוי פטשניק בבית האפל, אורות הנברשת נוצצים מתוך פנסי הנוכית המלטשים ומאירים את החדר הפכה בגוני הקשת.

ר' לוי פטשניק אינו אוהב את האור.

בחשכה נסתחות דרכים למרחב, דרכים ארכות המיבילות לפרשת דרכים, מקום בו נפגשים עוברי דרך למיניהם: אה נשכח

הגדול ממנו בשנים, האדון ורובלסקי, או איש שנפל מתחת למשור.

הדלת נפתחת בלאט, ונכנסים שלשה יהודים מכסים אזור, התרמילים על כתפיהם והמקלות בידיהם.

היהודים נשארים עומדים ליד הדלת. ולוי טרוד, אינו משגיח בהם, בקשי ראים מתוך החשכה, אותם, את שלשת האורחים. יושב לו ככה ר' לוי, חושב על עניניו וטוען לעצמו ופתאום מתעורר הוא. נדמה לו שנמצא מישהו כאן והוא מסתכל סביבו, ופונה לדלת:

— מי כאן? מה רצונכם בכאן?

היהודים עומדים דומם, פעצים בדרך, ואינם עונים. אחר-כך מפליט הזקן מביניהם בלחש:

— לא כלום.

קם ר' לוי מכרסתו, בקשי עומד הוא על רגליו מפאת כרסו המלאה. מסתכל הוא לתוך החשך ושואל:

— אינני שומע, מה?

האורח עונה לו בקול רם יותר:

— עברנו ליד ביתך, חשבנו, צריך להכנס.

ר' לוי מסמיק מפעם, ובזמן שר' לוי מסמיק מפעם, מקמץ הוא את שתי ידיו הרכות הנשיות לאגרופים. הוא צועד פתאום אל מול פני היהודים, כעולה עליהם ומקרב את ראשו סמוך לסניהם:

— התדברו דבורים או לא?

לשמע הגערה הזאת נשארים היהודים אלמים לגמרי, גלי לשון.

לאה'לי באה במרוצה, חורת, מהחדר השני. בעמדה בפתח מבחינה היא בקשי בדמיות שליד הכתלים. מבהלת, נשנייה הלכנות מסביב לצנארה, מתפנסת היא לסנה בחדר, עומדת היא שם בעלטה ומביטה.

אבל האורח הזקן ענה סוף סוף:  
 - לשם-מה הדבורים ר' לוי, אין מלים לך.  
 ר' לוי צועק, ר' לוי מתרוצץ על פני החדר וצועק:  
 - אינני שומע, אינני שומע, בשביל מי אין מלים?  
 האורח הזקן אומר לו בקול שקט וקודר:  
 - אין מלים לצער ר' לוי, לצער הנמשך אליו, אל הדמות  
 בעלת הפנים החורים...  
 אבל ר' לוי אינו מבין:  
 - איזה פנים? מה? פני מי?  
 האורח הזקן אינו רוצה להגיד, הוא נמלך בדעתו ולאטו  
 מתוספק הוא מעל לר' לוי, מביט עליו ומדבר מאד בלחש:  
 - מ ש י ח ! פ נ י ה מ ש י ח !  
 נשאר ר' לוי המום, כל גוו כאלו נחתך בנתך חד, עמק.  
 הביט אל פני האורח, הביט, מפני שלא הבין מאומה.  
 קמעה קמעה זו ממנו, תפס בידו את זקנו הקצר הצהבהב-  
 חום, הכניסו לחוף פיו וקפצו, והתחיל לצעד על פני החדר הגדול.  
 והיהודים עמדו שחוחים ליד הדלת.  
 נשמעו רק הדפיקות תקלות על פני הרצפה של געלי הבית  
 אשר לר' לוי פטשניק.  
 ככה צעד הוא הלוח ומזור בצעדים רחבים, נשאר לרבע  
 לעמד באמצע החדר, ואחר כך שוב צעד מרגז במהירות, ופתאום  
 קבת אחת פנה ישר אל היהודים, תפס את האורח הזקן בשרוולו:  
 - בוא!  
 והוא הכניסם אל החדר השני. הדלת נשארה פתוחה. לאהלי  
 התכופה לפתח, הציצה וראתה, איך הוא מוביל את היהודים לפנת  
 הבית.  
 לאורה הפכה של העששית נשמעת היתה חריקת מנעול. זה  
 פתח ר' לוי את דלת ארונו בפני היהודים, צרמת זקב הבהיקה

לעיניהם כאש, לחשה בעמקי הארון פגר תמיד.  
 ור' לוי התישר, באמץ הראה בידו על הנהב:  
 - הנה המשית!  
 אחד האורחים, יהודי שחור, שעיר ורגזן, הוציא נהימה  
 מגרונו, הזקן הפנה גופו אליו ולמש לו משהו.  
 אבל ר' לוי היה שמת מנצחונו, הוא עמד נמוך קומה, כרסו  
 לסניו, ידיו לצדדים ומצמץ בעיניו.  
 ששו בני מעיו, הוא דמה, שנפרע מכלם, מכלם ביחד, אך  
 האורח הזקן אמר לו:  
 - ר' לוי, זקב זה חטא, זקב זה אש הגיהנום!  
 - מהו הזקב?  
 והוא פנה אליהם בקצה על שפתיו:  
 - פושטי יד, ההיתה לכם פעם פרוטה בכיס?  
 דלפונים!  
 צפרדעים!  
 זקב הוא חטא?! - תבקשו נדבות?  
 והוא סגר במהירות את דלת הארון.  
 - אין לי נדבות עכורכם!  
 האורח הרגזן, לב בן צפורת, הרים את פה ידו השזופה -  
 הוא רצה להורידה על היהודי הגוז והעבה, אך הקשיש ממנו דחפו  
 בתקיסות ונרק כלפי ר' לוי:  
 - זכר, לוי, הנהב ססוג דם!  
 והשלישי, גבוה ותם, צגום ורזה, עשה תנועה בידו וגמגם:  
 - ולמהו כאב מאד!  
 ר' לוי נחפו אליו:  
 - חכם שכמוך, למי כאב, הגד לי חכם שכמוך!  
 - שהוא, שהוא שמתחת למשור, כאב לו מאד!  
 ר' לוי הקליט עיני זכוכית:

- אינה משור? הא, המשורר ההוא! מנין לך הדבר? מה?  
 והוא תפס את ראשו בידיו, החויר ומהר להתחמק אל החדר השני.  
 האורחים נשארו לעמד ליד הארון.  
 לאה'לי קספה מתוך החשקה אל אביה. היא לפתה בשתי  
 ידיה את צוארו ברעדה.

- אבא, מה קרה, אבא!

והתחילה חרש לבכות.

ר' לוי התבונן, מבלבל, לצדדים ולא ידע מה שנעשה איתו.  
 לאט דחה את הכת ממנו, נאנח עמקות, הביט אל הדלת הפתוחה  
 של החדר השני.

- מה קרה כאן? לאה'לי אינה יודעת?

הוא כפתר במתינות את חלוקו הפתוח, כפתר את כל הפפתורים  
 ובכת-אחת כאלו גבה. הוא קם, התמתח ונשארו לרגע לעמד במקומו  
 ואחר כך צעד בצעדים רחבים חזרה אל החדר השני.

האורחים עמדו ליד הארון, במבט קר התבוננו בו וחכו,  
 בנראה, עד שישוב. הוא פנה אליהם בשקט ובמתינות:

- לה הוא קאב, רבותי, מפני שצריך היה לכאב. לכו לכם!

הם לא ענוהו. הוא צנח ללכת, הלכו לכו אחריו, אבל הפעם  
 רתח בקרבם. ליד הדלת נעצר ר' לוי, ונתן לאורחים לצאת.

- לכו לכם - אמר - ומסרו שם, שאני, לוי פטשניק אומר:

אין רצוני בכך!

- אתם שומעים: אין רצוני בכך!

והוא סגר את הדלת בדפיקה, פעמים אחדות עבר לארץ  
 החדר מהרה, ואחר כך התישב חזרה בכסא הקסב, כאלו לא קרה  
 שום דבר.

ובשבתו ככה בפנים מוסבים לחלון, קרא לאה'לי, שעמדה  
 אי בקרבת מקום מאחוריו. הוא הושיבה, את הגח המבגרת, על  
 ברקיו:

- הנגנת בפסנתר?

- נגנתי.

- ההלכת לטייל בגן?

- הלכתי.

- ושמלה חדשה, טפשונית, רוצה את?

אבל לאה'לי המסורת, ענתה לו כלל שלא לענות:

- אבא, המשיח שלהם הוא יותר טוב!

והיא נבהלה בשל דברי עצמה. ר' לוי הציץ בה בעיניו

המביעות פחד. היא הסיטה את עצמה ממנו ונחפזה לברח אל  
 החדר הסמוך.



בפרכים. בגדי היה פעם נקוד בנקודות ומספס בפסים. פן, ובשל  
 היטי שלי אוהבות אותי נערות, חבל רק שר' שמחה הודקן ככר,  
 ולכן אינו יודע כבר טעם של נערות:  
 נערות, נערות צעירות, כשחרים הן בהשקפה  
 העוסקים ערפלי-עב.  
 על נערה את שרית לעזאת פרעה  
 כעץ תפוח את תפוחיה.  
 ר' שמחה הלך שבי אחרי השיר. הוא התחיל חוכך את  
 הנידים והסמיק, גימפלי הרגיש הפעם שידו על העליונה. חדנה אספה  
 אותו, חדות נצחון והתחיל לפספס:  
 - אני, גימפלי, גליתי כוכב חדש ברכיע.  
 ר' בני הסנה לפתע את עצמו אליו. הרים קילו פאחוז  
 עושים.  
 - שני כוכבים!  
 - לא, רק אחד, ויקרא שמו גימפלינוס.  
 - שני כוכבים, - צנח ר' בני - על אחד ישב אדם לכן קנה  
 ועל השני אדם שחור.  
 - לא, בלי אנשים, רק כוכב אחד גלה וכלי אנשים.  
 ר' בני נרק ונגזו חזר אל המנור, שם התעסק ליד האש  
 ופעמי רוב חקליט לעצמו בקול:  
 - הפחור שלנו הוא שקרון!  
 גימפלי הרגיש את עצמו מהמם, נתפס על שקר. מחרפה  
 שסשף את עיניו והתחיל להצטדק.  
 - יתכן, שיש באיזה מקום שהוא כוכב שיש לגלותו, אני  
 גימפלי אינני חוזה בכוכבים, אני פילוסוף, הנה פה בכיס חזיתי  
 נמצאת כתובה בכתב-יד כל הפילוסופיה שלי.  
 אחרי שאסעד את לבי קצת, יצטללו מחשבותי, אז אוכל  
 לבאר לר' שמחה אף את המקומות הקשים ביותר בפילוסופיה שלי,

וכשגימפלי ישב כבר לשלחן ובלע את תפוחי האדמה החמים,  
 אמר:  
 - אין אדם בעולם. הכל יש פה, אכל אדם בארץ אין והו  
 החלוק ביני ובין אחד, ששמו שופנהויאר. האדם הוא חלום החמר.  
 ומכיס חזיתו הוציא במהירות חבילת גירות, דסדף והגיש לר'  
 שמחה פתח מחוב כלי מאותיות קטנטנות:  
 הוא לך, גירי!  
 גם ר' בני התקרב, נשבו להם שניהם ליד המלון והתחילו  
 להתנגע בקריאה

ה פ ת ק

הא, השכל מתנגד לטבע אשר אין לו שכל  
 ראו, מה מעטה היא הידיעה שיש לו לאדם על עצמו, לעמת  
 הקר שאין לו בכלל שום דעה.  
 בן אדם! ותר על השכל!  
 ראו, את האלהים המציאו כדי ליפות את הטבע,  
 אבל בזה כערנו את עצמנו.  
 אין נשמה ואין חמר, שניהם ביחד המצאנו.  
 הא, תפס רק את השטח הנחוץ לגופך. מפני שהשטח הנמצא  
 מחוצה לך הוא יותר נעלה ופלאי ממך. לא האש הפורצת  
 מתוך הנשמה מכירה את העולם, אלא רק הגוף בזמן  
 שמשתלטים עליו - הוא המבין את העולם. דשטין חושבני  
 אפסיר למצא את האמת לאמתה.  
 העולם צריך להמצא בי, נשם שאני נמצא בעולם.  
 הא, ההשגה הנכונה היא: לא לדעת, שאני מן המשיגים.  
 דיר ליבנזון  
 וגימפלי צחק, הוא נהנה, אבל ר' שמחה פלכטה ור' בני  
 אינם צוחקים, מפני ששניהם לא הבינו, כנראה, דבר.



השמש עמדה לשקע.

החם התגבר בבית, הפל החשיך, וכשגִּמְפְּלִי נגש אליהם עם פחק חדש, נראה היה כמקל דק וארך, וכששניו השחורות חרְקו מתענוג נראה היה עוד יותר רזה, בצרפתי ברוסיה\*.

— הא לכם. קראו.

הם אינם רוצים לקרא עוד.

— כאן מדבר על זה שאנו כלנו הננו חלום. השכל מחיב, שאנו איננו קימים בכלל.

אבל הם אינם רוצים לקרא הלאה.

מתניצב גימפלי לפניהם, רוגז ומלא חמה, כמו שמתניצבים לפני קהל רב, ומתחיל לנאם בקול רם במבטא יפה, כ־אֲשַׁכְּנוּי\*\* ממש: — אדוני!

משתרר שקט. המאזינים יושבים בפיות פעורים, כשגִּיְדִיהֶם מורדות על הכרצים.

— הנני מבקש להתייחס להרצאתי ברצינות, אתם דרשתם ממני לכאר לכם את השיטה של המשחבה הבלתי־הגיונית...

ומתאום פורץ הוא בצחוק קזה, שר' בני בעצמו מתחיל לסיף.

אבל הוא ממשיך את נאומו:

— כשאנחנו מותרים על השכל, מותרים אנו אתו גם על שלבי המשחבה ההגיונית: חלל וזמן. הפרת העולם מתגלה רק אז כשאננו רוצים להפנע לתסיסה המסרתית של רבים ויחיד. הגוף אינו משיג רבויים, הפל בשבילו הוא אחד, שאינו מתחלף ואינו משתנה.

אדוני, עוד שניה אחת!

\* הצרפתי העלוב מצבאות נפוליון בשעת תבוסתם הגדולה בסביבה זו של נחרות, אנמים ובצות אשר בין יובלי הדניסר שב־רייסן.  
\*\* איש נימוסים בנוסח גרמניה בחקופת החשכלה.

ההפכה — זהו הרגע, שבו הגוף מכיר, כי בינו ובין העולם אין חלל ריק; הוא הנהו המשא בלי נושא, כמו העולם בעצמו. כשהאדם נעשה הנושא, פוסק הוא מלתכיר. —

ר' שמחה קם בצחוק, לא מפני שהדברים מצאו חן בעיניו, אלא סתם ככה, הוא העביר את פסת ידו על פני גימפלי: — פילוסוף!

הוא, גימפלי, התנער מהנגיעה, הרעיונות פרצו ממחו, קפצו דפרעושים, התרוצצו, לכל הצדדים. הוא רצה לרכנס בצרור אחד.

— אדוני, אבקש להתנהג בשקט! אינכם מבינים אותי, ידידי, עכשו כשהנכם שקועים בתיים ומחכם פועל, אבל תבינו אותי בלילה מתוך שנה, תבינו אותי אחרי מותכם! ואף תוך שנתכם! ידידי, העולם הוא בעצמו הנושא של הנשוא שלו. החלל מוליך קדימה רבים ויחיד, ומפיון שהגוף אינו משיג רבויים, לכן לפי ההפכה הנכונה אין חלל. הזמן הוא ההפשטה של החלל, אדוני, ותנועה אינה קימת בו, מפני שאין רבים ויחיד. ואם אין תנועה אין גם זמן, מפני שלא נוכל לתאר לעצמנו זמן בלי תנועה, ולכן אדוני וגבירותי, העולם קיים, אך האדם אינו קיים, הידר!

גימפלי עמד לפניו וידיו על מתניו, רציני ומתנפח ושלשתם הסתכלו זמן רב אחד בפני חבריו פתרגלים. הביטו והביטו עד שפרצו בצחוק.

ר' שמחה התגלגל מצחוק מתחת לשלחו, צחק ונחנק, נשם כשדמעות בעיניו. גימפלי התכופף אליו, דגדג אותו מתחת לאצילי ידיו והוא לא משל ברוחו ומפסת לשלחו קרא בקול: — פוחדו!

ר' בני חייך גם הוא.

ובלילה שקבו סרוחים על הספסלים הרחבים וישנו.

ר' שמחה פלכטה שכב עטוף בגלימתו כשפניו למעלה, ידיו

מתחת לראשו ונחר ומזמן לזמן היה פורץ לפתע בצחוק פרעם  
עמום מתגלגל.

ר' בני הצטנף במשתו מתחת לסמרטוטים כשפניו מוסבים לקיר  
ובכה בחשאי. ומזמן לזמן היה מתחיל לצעק שעומדים לרצחו.  
רק גימפלי לבדו שכב בשקט. רגליו הצנומות בלטו מתחת  
לשמיקה. הוא התרומם לאט ממשכבו מתוך שנה.  
גימפלי היה מכה גרם. הוא עלה על הספסל בידים מושטות  
קדימה. שקט. בצעדים רכים הלך מספסל אחד למשנהו.

ר' בני פכה בקול.  
גימפלי השקיף הקשיב בכל גופו הקטן הרועד לבכי התנוק.  
לאטו עלה על השלחן. שהיה מואר באור הלכנה.  
כתנתו הקצרה הגיעה רק עד טבורו.  
הוא עמד מול הלכנה בפה פעור למחצה חור. כאדם שלא  
מהעולם הזה ומלמל משהו בלחש. דבר בלי קול אל ר' שמחה פלכטה  
ואל ר' בני.

הם הקשיבו על משפכותיהם מתוך שנה עמקה. תפסו כל  
מלה שלו ובגופים מבהלים ענו לו:  
אנו מבינים. גימפלי. אנו מבינים... אותך... ואת הלכנה... ואת  
השדה...

ר' בני פכה. בכיו התערב עם אור הלכנה. ששמחה פלכטה  
וגימפלי ספגו לתוכם.  
והחלום, ששט מאחורי הירח, טוה ביחד את דמיות האנשים  
והם היו כלם יחד בחויה אחת משתפת נסתרת.

## הבהמה הקטנה

הפרה הקטנה יצאה מתוך הרפת והלכה לה. הבדידות אפסה  
אותה והיא יצאה לתעות בעולם. לערף גלות. והיא הלכה ממחוז  
אחד למשנהו ובכל מקום ראתה את החיים והנה הם תהו ובהו.  
בצהריים שכבה לישן בצל ערבה או בחרשת לבנים. ובלילה  
אי בתעלה לצדי הדרך.

אבל הפרה התשוטטה לרב בלילה.

ר' בני התעורר פעם משנתו ובחשכה נשרף אל החלון  
ונגלה לעיניו: שם רחוק בקצה האדמה. סמוך לרקיע הלכה הפרה.  
יחידה. יחידה. הראש מורם. האזנים זקופות וזנבה הדק בין  
רגליה.

פכה הלכה לה הפרה. הצדיקה. שהקשיבה לילל העולם.  
ופעם בליל גרם נבעתה פתאום. נפקחו עפעפי עיניה והיא  
ראתה בארץ רחוקה על שפת יאור שבע פרות דקות בשר. אמהותיהן  
הן עמדו מוארות באור הירח. נפוחות. מרפשות וכח האדמה  
גרם דרך עצמותיהן בעלטה חמה וסוערת.

עצמותיהן הגדולות בלטו כחתיכות עצים ובעיניהן הבהמיות  
הקרושות הן סקרו את התבל כלה. מפני שגם הבהמות מתגעגעות  
לאדמה הדוממת. הן מקנאות בהרים העומדים שקטים. וגם הן.  
הבהמות, מקללות את יום הולדן.

הפרה שפלה את רגליה ובאמצע הלילה השניכה את עצמה  
ליבב ולגעות על זה שנוצרה ונבראה.

### ל י ל י ת

בלילה שכב ר' בני על משכבו בביתו כמו בבור עמק.  
 הוא נשם בכבדות, ועה כסתו ובין הסמרטוטים הקובים שכב הוזה.  
 פרוע שער, תשוש ואין אונים.  
 הוא הושיט את ידיו בחשכה, רצה להתאחו במשהו כדי שלא  
 לפל. ריח באוש עלה ממנו. הריר נזל מפיו.  
 מר' בני, צדיק הדור, נדף ריח רע.  
 הוא הוציא את ידיו בעלטה מתוך הסמרטוטים, ובעלטה  
 הושיט את הידים, אבל אספן עד מהרה.  
 לר' בני נדמה היה, שנגע במשהו חם ליד משכבו.  
 הוא הסתפל בעמק החדר ובאמת לא רחוק ממנו עמדה דמות  
 מוצקת, גבוהה, דמות חמה.  
 ר' בני ישב מפחד.  
 זאת היתה, פנראה, אשה, מפני שהתבלטו ירכה ושרדיה מתחת  
 למטפחת השחורה והמתוחה.  
 הוא שאלה בתשאי:  
 מה רצונך, בכאן?  
 היא לא ענתה. לאט, לאט, מבלי למהר, הלכה ממנו עד  
 הדלת, משם הסתה את פניה אל משכבו ונשארה ככה לעמד.  
 אור צהב התפור בשקט כאבק על פני הבית.  
 - בני, אמרה לו, פעם קראת לי.  
 תקול היה לזה, חם, הוא הרדים ומשך את כל הגוף אליו.  
 - אני?

- בן, פעם נשתיית עיד נער קטן.  
 ר' בני הוציא את ראשו המדבכלל.  
 - אני? האם הייתי פעם נער קטן?  
 בן, בן, בני, הסתובבת מאחורי השחנה ליד הבהמות במרעה.  
 היתה לה פרס נסיונה וזוג עיני עגל, התזכר, כשפר התאנה לפרה,  
 היית משלב את ידך, בכית מכאב ובאצבעותיה מניח את מספר  
 השנים שהיה עליך עיד לחפות עד לחתונה.  
 ר' בני התחיל באמת להזכר, אבל לא רצה לענות לה.  
 בני, אז קראת לי... אל ילדים קטנים אינני באה, הוסיפה  
 בחיוך, עתה גדלת, נהיית לגבר... גבר בריא ונפה... ופה... נקירי!  
 רוצה אני לשים את ראשי על חזה הצעיר... רוצה אני שתמקנני  
 בנדיה החמות, נקירי! רוצה אני להרגיש את הריח הרענן של  
 איבריך...  
 ר' בני לטש את עיני העגל שלו. הוא גמגם:  
 - אשה, ודאי טועה את.  
 - הסתכל-קראה היא כשפורח - יחידי שלי, הבט על גוי  
 הילק... ובשקט התחילה לקרע מעליה את הבגדים...  
 - בני, ירכי צנועות הן עוד כאצל בתולה, קלות כשיר...  
 ועצמותי ישרות וגמישות.. מלאים הם שרשי שדי שלא היניקו  
 עוד ילדים... לא היניקו... לא היניקו...  
 ומתוך תאנה בכתה. היא בכתה, הבהבה ובחשכה הורועה  
 ניצוצות מוקבים הבהיקה בגנה הערם, כמו בקשקשי נחש.  
 ר' בני שמע את הקול שצלל באזניו ובאור הזיהוב-עמום  
 ראה אותה; את לילית שעמדה ליד הפתח, קצת כפופה, כשידיה  
 משלבות מעל לראשה, כמכנסה בין מווחות הדלת.  
 הוא נאחו בדפנות המטה וחרק בשניו. הוא נמשך אליה.  
 הוא נחנק ופתאום פרץ בצעקה. מתוכו צנח קולו של אחר:  
 - צאי, הוי את, צאי מן הבית!

ר' בני התחיל לזרק עליה את הסמרטוטים ואת פרי משכבו:  
 — אללי, אללי, צוררת שקמוחך!  
 הוא ירק, קרע את הכתנת מגוו, ופתאום קפץ מהמטה וכחפר  
 דעה התחיל להכות באגרופו בראשו ובלבו.  
 לילית עמדה ליד הדלת שקטה, הסתכלה ברצינות ובחיוך  
 על שפתייה. היא חפחה בנראה, עד, שר' בני נרגע.

— מנוולת את, פויו!

ר' בני ראה את עצמו מתרוצץ לעיני אשה, ערם כמעט.  
 הוא נכנס שוב למטה, אסף שוב על עצמו את כלי המטה ובקעסעים  
 מורדים הסב את פניו אל הקיר.  
 הוא נאנח בחשאי.

לילית עמדה עוד רגע דמומה, ואחרי זה ננשה לאטה על  
 קצות אצבעותיה אליו ודגדגה אותו מתחת לזרועו.  
 ר' בני נשך את שפתיו, התענוג אחר את כל עצמותיו  
 ואיבריו, הוא לא הפנה את פניו, אבל הפסיק לאט לאט להאגם.  
 לילית התנשבה לידו על משתו, חיכה אליו והתחילה לדגדגו  
 בעקבו. תענוג גדול אפפו מכף רגליו ועד ראשו.

ר' בני ידע שלילית יושבת לידו, ולכן הסתיר בזקנו את  
 צחוקו העצור ונשאר שוכב אלם כעץ עקור.  
 היא התחילה ללטף את ראשו, ואצבעותיה הדקות סלסלו  
 את שערותיו המסבכות, עתה לא יכול היה עוד להתאפק, הוא  
 הפנה אליה את ראשו ושניו הגדולות והצהבות החריקו מיסורים  
 מתוקים.

ר' בני חנף אליה כבעל-עברה זקן.

— נשירתי, והבי!

אמרה אז לילית אליו:

— פניך הנעימים ישברוני, בני היקר שלי, אל תחנף ככה אלי.  
 לפתע נזכר שוב ר' בני שזאת היא לילית ולכן התחיל

לצחק ולחלק בשנים ביתר שאת, כדי להניסה.

כן, היא זזה מן המטה.

— משרבת דרכים שקמוחך!

הוא קפץ כדי להשיגה, ומחמתו נפלו מרב התרגשות, אבל  
 היא השתמטה ממנו.

— הו, לילית — זעק-אשיגך, תראי, אתפסך.

ר' בני התחיל ברדיפה אחריה על פני החדר המואר באור  
 צהוב, סער, רגז, זעק עד שידו הימנית השיגתה וחבקהה אי שם  
 בפנה.

אצבעותיו החומיות והמזהמות לשו את בשרה הלכך; את  
 זקנו הפרוע והמדבבל הגיש עד לפניה. לילית התכופפה לאחור,  
 הוא לחצה ביתר עז וצנח בקצה על שפתיו:

— דבירה, את דבורתי!

לילית התנגדה, לילית גצתה מתענוג והתנגדה, ולפתע היא  
 תופשת אותו בזקנו המרפף ונושקת לו על שפתיו העבות והיבשות  
 בלח פה עצום, עד שבני עומד לפל ואז היא מרימה אותו על  
 כתפיה החמות... נושאת אותו אל המטה...

— אבוי... אבוי... ואף תרנגל לא קרא!

נעשה חשך בבית, הנשימות התמנוגו, ניצוצות נחזו בחשכה  
 ואיברים חלקלקים התפתלו מסביב לגווה... בעלת עינים ירקות,  
 ונשימה לוחטת... אין מסלט, אלהי!

ור' בני נאבק, אבל אינו יודע עם מי, שוקע, פורש את נדיו  
 בחשך כדי להאחזו. הוא קופץ מן המטה, אבל שקט בבית, שקט  
 ואף אחד איננו.

ומדם בעורקיו נעצר, נקרש, קופא.

לילית, לילית הנרקה, אשתו של סמאל הכריעה אותו!

אשתו הראשונה של אדם הראשון.

ר' בני נשבר על פני הבית, מטפס על התנור וזוחל חזרה

מהתנור, הוא יושב ערם, כמו שהוא, על הרצפה, יושב, יושב, אחר  
כך גם הוא בראש מוֹרָד, מַדְדָה אֶל דְּלֵי הַמַּיִם, מִכְנִיס אֶת יָדָיו  
לְתוֹכוֹ וְנִשְׁרָף הַלְּאֵה, פְּכָה...

הוא נגש לְדֵלֶת וּפּוֹתְחָהּ. הָאֵוִיר הַקָּר מְרַעֵנֵן אוֹתוֹ. פּוֹתֵחַ הוא  
אֶת הַדֵּלֶת לְמַסְדְּרוֹן וַיּוֹצֵא אֶל הַגְּזוּטָרָה: קָר כַּחַל מִכֶּסֶף אָפֶף אֶת  
פְּנֵיו וְאֵת גּוּפוֹ הָעֵרֶם.

אָבֵל בְּחֻזְלָה לֹא הִשְׁגִּיתִי, שְׁעַל הַמַּרְפֶּסֶת עוֹמֵד יְהוּדִי, תְּרַמֵּיל  
וּמִקַּל בְּיָדוֹ – זֶה אֶחָד מִשְׁלֹשַׁת הָאוֹרְחִים שֶׁהָיוּ כְּבָר פַּעַם אֶצֶל ר'   
בְּנֵי – וְהָאוֹרֵחַ נוֹגֵעַ בְּיָדוֹ:

– בְּנֵי, לֹא עֲמַדְתָּ בְּנִסְיָן!

נִשְׁאַר ר' בְּנֵי קוֹפֵא בְּמִקוּמוֹ, לֹא אִכְפַּת לוֹ, אָבֵל שְׂתֵאוּם  
מִפְּנֵה הוּא אֶת עֲצָמוֹ אֶל הָאוֹרֵחַ וְשִׁנְיוֹ מִחֲמַלְאוֹת דָּם:  
בְּזוֹלָתָם – הֵלֹאִי וְתִשְׁחַרְנָה שְׁנוֹתֵיכֶם!

וְהוּא גוֹעָה בְּכַיִי.

– לְמָה זֶה נִטְפַלְתָּם אֵלַי? אֲכֹרִים!

וְהוּא פוֹרֵץ לְחוּץ הַבַּיִת, חוֹטֵף גֶּזֶר עַץ וְרֵץ חֲזָרָה לְמַרְפֶּסֶת,  
אָבֵל הָאוֹרֵחַ כְּבָר לֹא הָיָה שָׁם.

ר' בְּנֵי רָץ אַחֲרָיו אֶל הַדְּרָךְ.

### לְאֵה' לִי

סִבְתָּא יִשְׁבָּה לִיד הַחֲלוֹן, וְהַנְּעִרָה יִשְׁבָּה לְעַמְתָּהּ, חוֹרֵת, וְסִפָּר  
עַל בְּרִפְיָהּ. הִיא הַתְּכוּפְפָה בְּשִׁקְטָא אֶל אֹנָה שֶׁל הַזְּקָנָה, וְחִקְרָה:

– הָאֵם הוּא יִסָּה?

– נְהַלֵּם, לְאֵה' לִי, יְחִיד בְּמַדִּינָה.

– וְהֵיכָן הוּא, סִבְתָּא?

– הוּא חַי לְבָדוֹ בְּמִכּוֹן שְׁבֵתוֹ, בְּדֵל וּמִסְגֵּר בְּמַרְחָקִים, בְּמִקוּם  
שְׂאִין אֲנָשִׁים נִמְצְאוּ.

– יְחִידִי, רַק יְחִידִי?

– כֵּן, הוּא צוֹעֵד שָׁם יְחִידִי בִּיעֲרוֹת הַמְּסֻבִּים.

לְהַבּוֹת הָעָרֵב הַכְּחֻלוֹת אָפְסוֹ בְּצִנָּה קְלָה אֶת כָּל הַחֲבֵל,  
נִקְרָשׁוּ חוֹרוֹת וְקִלּוֹת עַד שֶׁנִּדְמָה הִיָּה שֶׁמִּצְיָאוֹת הִיא חֲלוּם.

וְלְאֵה' לִי, בְּתוֹ שֶׁל ר' לׁוֹי, גַּעְגּוּעִים תִּקְפוּ אוֹתָהּ אֶל הַמְּשִׁיטִים. הַדְּמוּת  
בְּעֵלֶת הַפְּנִים הַחוּרִים, שֶׁהָאוֹרְחִים דְּבָרוּ עָלֶיהָ, שָׁטָה כְּאוֹר בְּחֵדֵר הַמְּרֻזָּה.  
הִיא הַרְגִּישָׁה בּוֹ, בְּמְשִׁיטִים, בְּרַחֲשׁ הַחֲדָרִים הַרְיָקִים.

הַמַּרְאוֹת הַגְּדוּלוֹת, שֶׁעָמְדוּ לְאַרְךְ הַקִּירוֹת, הִפְחִידוּ אוֹתָהּ, הִיא  
נִמְנָעָה מִלְּהִצִּיץ בְּהֵן. הַשְּׂתַקְפוֹתֶיךָ הַכֶּהָה שֶׁל חֶפְצֵי הַחֵדֵר, בְּתוֹכָן  
הִטִּילוּ עָלֶיהָ אֵימָה...

– אוֹלֵי הוּא נַח אֵי־מָה, הוּא, בְּעַל הַדְּמוּת הַנִּסְתָּרָת.

ר' לׁוֹי נִשְׁאַר לְשִׁבְתָּ יוֹתֵר וַיּוֹתֵר בְּחֵדְרוֹ הָאֵטוּם, הוּא נִעֲשֶׂה  
חֲשׂוֹךְ מִיּוֹם לְיוֹם, שׁוֹתֵק תְּמִיד, נִשְׁאַר לְפִתְעָ עוֹמֵד מִבְּלִי לְדַעַת  
לְשֵׁם מָה.

לְאֵה' לִי נִמְנָעַת מִלְּהַפְגֵּשׁ אוֹתוֹ. כְּשֶׁהֵם נִמְנָשִׁים הִיא מוֹרִידָה

את עיניך, לאהלי רוצה להגיד לו משהו, אבל אינה מוצאת את המלים. ברצונה להגיד לאביה ר' לוי פטשניק:  
 - אבא, אני מקרחה ללכת אליו...  
 והוא, אביו, יענה לה אז:  
 - טפשונית, אצל אחרים הבנות אינן אדוקות כלל, בנות אינן צריכות להיות אדוקות.  
 היא תאמר לו:

- לא, אבא, אינני אדוקה כלל...

אז יקפץ ר' לוי ממקומו וינתחיל לצעק:

- אם כן, מה רצונך?

אני רוצה ללכת אליו. פלטה בפשי, אני מקרחה ללכת

אליו...

- אבל הלא הוא איננו טפשונית!

- אני יודעת שהוא חי וקיים, הוא מקרח להיות.

ואז מתקרב אביה אליה, מלטף את שערוטיה:

- אבל, לאהלי, נקנתי כבר ומה אעשה יחידי?

היא איננה עונה מפני שאין לה מה לענות.

- אל תלכי, לאהלי, אל תלכי...

אך לארחת הצהרנים הם יושבים אלמים. אינם מוציאים הנה מסיקה, ר' לוי נוהם משהו מתחת לאפו: לבטא את מחשבותיו מפחד הוא. זורק הוא את הצלחות... קם באמצע האכל ובורח בכעס אל חדרו...

לכד השלחן הרגישו שניהם בשלישי שהפריד ביניהם...

עברו ימים וילילות נוגים, ללא מנוחה וללא שנה.

אחרי חצות. לאהלי מהלכת בכתנתה לעזרה על פני התדרים.

במקום שהאורחים בטאו את שמו, עליו להמצא שם...

בתדרים מושלת בשקט האפילונית. אין שומעים אותו. ריק המקום, שבו עמדו האורחים...

היא פותחת לאט את הדלת לחדר השני... חציו לבוש, עם גר ביד, עומד שם ר' לוי קפוף לארון הפתוח... הוא סופר, סופר... לאהלי מהרת בשקט אל מטתה, היא בוכה, ממלמלת מלים לא מובנות: אליו... אליו...  
 ופעם בערב לבשה את מעילה ולקחה את המטרייה, התגנבה מן הבית על מנת שלא לחזר... בחוץ ירד גשם.  
 בקצה הרחוב עמד בגשם אדון מאצילי הגזיזים, במגנבעתו נוצה, רובה על כתפו ובגדו חבל וכלב רטב מאד קשור בו.

## ביער

ר' שמחה וגימפלי מוזקוביץ שכתבו ליד הבקתה ביער  
שהכחיל עמק בסבכיו.  
הארנים פרשו את הענפים החזקים, העטופים קורי עכביש  
ושלות בין-הערבים טסספה מהם.  
השמש עמדה לשקע.  
בין העצים הסתובבו יהודים פהים, קצתם טבולים באדם-  
שקיעה וקצתם שקועים בצללים.  
אף פעם לא דרכה רגל זרה ביער. למה זה מופיעים פתאום  
יהודים באדרות כבשים, מצנפות שעירות ומקלות בידיהם, הולכים  
אחד אחד, תמימים הונים? פשנפגשים אחד עם השני, פונה כל  
אחד לחוד אל בין העצים.  
- מקבלים, בנראה, אומר גימפלי.  
- הוי, צאו מיצרי! צועק ר' שמחה פלכטה אל תוך נככי  
הסבך, צאו!  
היהודים נעלמים לרגע בין הסבכים.  
- משדלים הם ככה את ר' בני, הם עושים אותו לחוכא  
ואטולוא.  
- האם גם ר' בני כמוהם, מה? שואל גימפלי.  
- כן, כמוהם.  
- אחד מלמד וו?  
- כן, אחד מל"ו.  
- רוצים הם, להפך את הקערה על פיה, הם הל"ו?  
- הנח לי, ביש-גדא שקמוף.

ככה שוכבים הם שניהם על האדמה, לועסים קש, מתגלגלים  
ומשוחחים.

- לאן זה הגלו אותו, את ר' בני?  
- לקל הרוחות, גימפלי, האם רק הגלו אותו? הם ענוהו, כל  
הצרות על ראשם.  
- אפר פגשו בלילה רוכב על פרה.  
- ככה? וגם זה מסתרי הקבלה, ר' שמחה?  
ר' שמחה פלכטה אינו עונה. הוא יושב, מחבק את ברקיו  
ומביט לו ככה, סתם, לתוך היער.  
- אתה, גימפלי, הנך שוטה, מוטב לך ללכת חזרה העירה.  
אנחנו ואלה הנמצאים כאן בין העצים דם קדומים אנו.  
- ובכן?  
- ובכן, דם עתיק, מסריח.  
גימפלי התרומם על זרועותיו ונקף את אגניו הקטנות.  
- הלואי ולא היית מרבה בדבורים, סרחן שקמותך, אלה כלם  
מבין העצים מושכים בעל ושותקים ביער עתיק. אבל אתה דברן.  
גימפלי, הנך מדבר יותר מדי.  
- השכל הוגיעני ר' שמחה.  
- יותר מדי שכל, נכון.  
ואחרי דומיה מדבר ר' שמחה פלכטה שוב.  
- הנה אנכי הייתי פעם רבם של חסידים, ערכתי שלחן  
גדול ומפרסם, גליתי סתרי תורה ולא החזקתי מעמד, לכן ברחתי  
לכאן לבקתה הזאת.  
- ולמה לא החזקת מעמד?  
- אין עם מי להסב אל השלחן, גימפלי, יותר מדי שכל.  
ר' שמחה מסמיק לפתע מפעם, קופץ על רגליו וצועק  
ליהודים בעיני היער.  
- הוי, צאו מיצרי! צאו!

ואחרי כן אומר הוא אל גימפלי:

— זהו יערי, אותי הוא הקיף בצמיחתו, גדל מסביבי. היער

שלי הוא.

רצונך להגיע אלי, עליך לעבר במשעולים בין העצים, ושם, בין הסבכים העבתיים, תמצאני בבקתתי. גימפלי (הוא תופסו בסנטרו). אל תבוא אלי בשעת סערה. אנכי, שמחה פלכטה, מרשט או יחד עם העצים, עם היער, וכל צפור מתה נחה אצלי פה, אתה רואה, פה בלב.

— הנך, בנראה, יהודי הגון, ר' שמחה?

— הגון? צועק ר' שמחה פלכטה, אלי, בחורון, עוד יבואו

פעם במרפכות!

גימפלי נלנס לתוך התפעלות גדולה.

— אליך? מתי?

— כשהחבורה הזאת שפיער כבר לא תהיה פעולם!

— ככה! ומי יבא?

— לא חכמים כמוך, אחרים יבואו, מלאי פח ובינה.

בינתיים נגש מאחוריהם אחד מל"ו, יהודי קטנטון, ברנה

צנומה. הוא בקש מים.

— למה לך מים?

איש הל"ו, ענה בענותנות:

— לשמות.

— לך לך, נבלה, זמינה, שם מספה מעין, שמה והודה

לאלהים, אגל אלי אל תבוא שנית.

היהודי הלך תוך שתיקה אל אפולית היער.

היה כבר מאחר למדי. הטל ירד על הדשא. גימפלי שכב

סרוח, ראשו בין ידיו והסמבל בחפושית שזחלה בעשב.

ר' שמחה עבר אל הבקתה, הוא ישב שם על גזר עץ וסזר

גרעינים ליוגים. הל"ו אישם עמק ביער גמרו להתפלל מנחה. הם

התפזרו שוב אחד אחד, כל אחד בכובעו התרפי ועם סודו.

כל אחד מהם בחר לו עץ, ישב לבדו מתחת לענפים, שלב

שרוול בשרוול ונחה. למה מנחה איש הל"ו?

אולי לו, לזוה שיושב בשערי רומא.

עקבותיו המלבנים מאש נראים על הקרנים הרמים.

הוא מתמהמה, הוא הנולד מיסורים, אגל בכל יום מכרח

הוא לבוא.

הוא מכרח לבא.

ביער הבהקה עלטה יבשה, רשרוש עלים רך עבר מעץ לעץ.

זעיר פה, זעיר שם האירו גחליליות. גימפלי שכב מכונן בעשב וישן.

על סף הבקתה, ישב ר' שמחה ובעיניו נחלות בווערות

הכריק לתוך היער.

אטימות כבדה רחפה מעל לעצים.

מעמקי היער נשא קול זעקה, אחד מל"ו בכה מתוך שיר

בקול צרוד של זמן. הוא קונן, בקש מוצא מעלסת היער ובקולו

השתקפה ענותו של אחד מל"ו השוכב אי שם בפנים מופבים

לאדמה ומשתחה לקדשת קדומים שגחרה:

ירושלים, ירושלים,

על חומותיך תלינו את לבותינו.

מדמעות את בנויה — דמעותינו.

גופינו הם אבניך

ומערותיך — עינינו.

ירושלים, ירושלים,

עיר פהגים, מלכים ונבאים

כסערה את מקרחת בבכי מעלינו

וסוחטת את הדם מהלב השרוף.

על גבינו הגרומים נשא את על



מגדליך וגשריך.

ועם השועלים בקרבותיך נקונן:

ירושלים! ירושלים! ירושלים!

ר' שמחה פלכטה התבונן בעינים פחלות בוערות לתוך

החשכה. הקול הבא משם נחנק.

ופתאום נתק ר' שמחה ממקומו כנשוד נחש. הוא הפנה את

כתפיו הקרובות, פשט את ידיו, הושיט אגרופים מכוצים והוציא

קול שאגה מצלצל כנחשת מרוטה.

— עורבים! הוי, עורבים!

והוא קפץ על עץ פתול רך ומציד בצפרנים, תפס בענפים

ודלג מעץ לעץ, נמר מאמיר לאמיר...

בדומיה החליק הוא מעל לצמרות העצים, צעק לתוך הלילה.

סער והעיר את הצפרים, כלפני עלות השחר.

## האדון האציל ורב־לבסקי

לאדון האציל ורב־לבסקי היה ארמון ליד העיירה לבדובה.

בשעת בין הערבים היו רואים אותו בשדות הפחלים הרחוקים.

כשהוא מהלך, גבוה וצנום עם הרובה על השכם וכלב ארץ הקשור

לחבל רץ לפניו קדימה. יחידי, קודר, היה תועה ככה על פני

אחוזתיו התרבות.

הטחנה של ר' בני היתה שיכת לו.

נערותיו, נערותיו העתיקים עמדו להגדע, והכפרים שלו,

קרבות, היו מפוזרים בעמקים עם קורותיהם המנדקרות בצפרים

מאבנות.

האדון האציל ורב־לבסקי בלש עם הפלב ליד עירות יהודיות,

חפש בקצרות, הציץ לתוך החלונות והקשיב.

הוא אהב נערות יהודיות.

מוכן אצלו ארמון שיש ריק, המטוח מסדרות, הוילאות

הכבדים מוידים על החלונות, והוא הבווד נשרף על פני השדות

הפחלים, משפשש ומקשיב... הארמון עומד ריק, אבל יקרה פעם,

פעם בשנה, שהחלונות שלו נדלקים באור רב, ממנו פורץ החוצה

אור הנברשות, והארמון כלו מצלצל לתוך הלילה בגאונה. אצל האדון

ורב־לבסקי חג.

מה רצונו?

בהתהלכו בחשך, כמעט לילה לילה, סמוך ונשען בקצות

הרקיע הפחל, מבקש הוא, החסיד מאמות העולם, תרופה לנשמתו

הגויית.

ופעם, בתחלת הדרך, בתעיה הלילית, פגש בקצה הארץ

והרקיעים את הארץ הזועף, את ר' בר בן ציפה, כשהוא מטיל מחוץ לעולם הזה.

ר' בר בן ציפה, החום והרוגז, הנוכד על פני רחבי תבל. הם נשארו לעמד קוסאים זה מול זה, כשני זאבים אפורים. כלבו של ורבבלבסקי קפץ על ההלך וכפותיו הקדמיות מושטות לפנים. אבל הוא נשאר ככה תלוי באמצע הקפיצה, שחור ומתות כבאור.

ושנאה יהודית התנגשה בשנאה גויית.

## עירות... עירות...

היו ימי סגריר. העירות התנועעו פנימה לתוך טבורן, בית על בית. הסמטאות המרפשות התנועעו, הגזות מימים שעברו, גג מעל לגג, אחד על השני, רקדו לאט עם הגשמים העזים והתנדנדו לכאן ולכאן אפרים ודהים מגשם.

סנדלרים הלמו בפטישיהם הקטנים. בית המרחץ העלה עשן מארבתו. מנקי ארבות עמדו על הגזות.

מרייסן ועד זמוט. מזמוט ועד ליטא הלמו וקראו עננה אל עננה, כשעונים גדולים, מפוזרות על פני המרחבים... בעלי העגלות בדרךכים הטו את שכמם לעגלותיהם העמוסות משאות.

תהלים אמרו בכל הבתים - ימי תהלים. קירילה גוי-בית-המרחץ הכין את המטאטאים בשביל היום הששי. הוא ישב על האדמה שקוע במחשבות, הסתפל על אצבעות רגליו הגסות. סוד הבריאה לא נתן לו מנוחה.

ר' ולולי שואב המים, אחד מליו, צעד עם האסל על כתפיו, עמל בכל גופו כדי להפיר את העולם. צעד ר' ולולי תחת משא האסל, השגיח על הגג בר' מוטה שוקנו המלא עשן תקוע בתוך הארבה. ר' ולולי הציג את הדלנים המלאים על האדמה:

- מוטה, ה, מוטה?!

והוא מרים לשמים את מחלפות זקנו הארוך והצר:

- ולוי, זה אתה ולוי?

ושני הצדיקים העמלים משוחחים ביניהם מן הגג אל האדמה

מנחמים האחד את השני באמצע העבודה, ובהסתכלם פכה אחד בסני רעהו, מהרהרים הם בינתיים על ענינים אחרים לגמרי.

— מוטה, ה, מוטה ?  
הפזבועים הגבוהים והענומים מודדים על ראשי האפרים כובעים גדולים ומשונים, גיטלי השמשית עומדת ליד חלונה ומחלקת אכל לעורבים. הפטישים הולמים בנפחיות. נפחים גבוהים ושותקים, הלבושים סיגרי עור, עומדים והזנים בנפחיות הקטנות, ונדמה שעוד מעט והם יתפרצו דרך הגנות הנמוכים.

שבועה נפחים שותקים בזמוט. מל"ו הם.  
לפתע, במפתיע ולאט לאט משתלט השקט - טיק טק, טיק טק - ונעצר.

ר' ולוי נשאר לעמד עם זקנקנו המורם אל הגג. העורב אינו יכול לרדת מעל גב החזיר. בעלי העגלות בדרכים מישרים את גפם, משפשפים את עיניהם ומסתכלים בפליאה ובסיות פתוחים לכל החדרים. שקט מפליא.

לעברה אחת בא מהשדות המערפלים ר' בני הרכוב על גבי הבהמה שלו.

קרעי בגד תלויים על גופו הערם, רגליו המרפשות נסחבות על פני הארץ, ביד אחת נאחז הוא בגב הבהמה והשניה נגררת מאחוריו - גוש חמר.

הגשם נוזל מגופו בטפות עכורות. ועיני ר' בניז - מראיהן בעיני דג שהעלה על היבשה. הבהמה הקטנה עם צנארה המשרבב וזנבה המתוח בין הרגלים סוחבת אותו, את המה למחצה, עיפה ויגעה, כאלו ענשוה בעד עונות קבדים. ר' בני ממלמל, מתרחר אליה מגרונו הנחר...

פכה עובר ר' בני ברכיבה את העירות ועל שפתיו הבשוכה שימות המשיח מתקרבים והולכים.

ר' ולוי מרים באנחה את הדלנים על כתפיו. הרחובות מתחילים להתנועע פנימה אל קרבם, בית על בית. הפטישים הולמים בנפחיות.

קירילה יושב. מסתכל על אצבעות רגליו הגסות, וכבת-אחת נסתחות עיני העגל שלו ומתגלה לפניהן:

אי-שם רחוק על אם הדרך נצב צלב עתיק ססוג גשמים. והנה ירד ישו מהצלב, הסתכל על השדות הסתויים, נאנח ופנה לו אל רחבי העולם.

## בְּדַרְכֵי

לאה' לי נסעה ברבבות, בעגלות, הלכה ברגל ובכל מקום  
פגשה ביהודים שזווחים שדברו אליה ברחמים. הם עמדו על אס'  
הדרכים, אבל לאה' לי לא הייתה זקוקה למכונני דרכים אלה, היא  
נדעה בעצמה את הדרך, כאלו מתוך השראה עליונה.

גשמי הסתיו הדקים נתוו מבין הערפלים הקרועים והטיט  
פעפע בקול מתחת לרגלים.

פעם פגשה על פרשת דרכים בחיט כפרי היושב צנוף מתחת  
לצלב ישן.

צלב העץ התכופף מעליו, כערבה בוכיה, זר עשוי פח צמוד  
היה לקרשים ובתוכו אחוז במסמרים תלוי היה ישו.

בן האלהים הצבוע בצבע דהה מגשמים. הסינר שמסביב  
לרגליו נרקב והרוח הרימו וטלטלו.

לאה' לי נתעכבה פתאום.

הרוח הרימה את קצות הצעיף השחור שכספה את פניה  
הפקירות. היא הביטה בעינים פקוחות לרונחה על האל הדהה, על  
עטרת הפח שעטרה את ראשו.

— הֲזֵהוּ אֱלֹהִים! ?

בראותו את רחמי עיניה של הנערה, עונה לה החיט בקול

מעלף:

— בחי, המשים הצלוב צועד לו על פני העולם מארץ לארץ,  
כצלו של אלהים. הוא צועד לאט, אבל הוא מקרח לבוא אלינו...  
החיט התסיק באמצע, געה בבכי, הוא הצטנף עוד יותר

מתחת לצלב, קופא, רטב, רעד בלו מתוך הבכי החנוק ונגב  
בשרווליו את הדמעות:

— בחי, זה עשרים שנה אנכי יושב כאן מתחת לצלב  
ומחכה. הוא נרקב, מתכופף ומנמיד משנה לשנה יותר ויותר... אבל  
הוא, הוא אינו בא.

החיט קפל את ברקיו, הכניס את ראשו בחיקו ונשמתה.  
לאה' לי התחילה למלמל משהו בלחש, והרוח טלטל את  
מטפתה על ברקי ישו.

בדרך הופיע האדון האציל ורבלבסקי. הוא נראה היה בבגדי  
הצייד הירקים שלו כטל אביב שנשאר על שדה סתו. עיניו השחורות  
מצמצו כנטיפי זפת, הוא נעצר מול לאה' לי, עמד דומם, אלם,  
והתחיל להפשיט מעליה במבטיו את בגדיה.

לאה' לי התחילה להסוג אחורנית מפחד. נדמה היה לה  
שהאדון זנק פתאום אליה מן הצלב.

החיט ישב מצנף במקומו, לא הזיז את עצמו, כנראה לא  
השגיח באדון האציל כלל וכלל.

לאה' לי החזרת עלתה בריצה על השדה, רצתה לצעק ולא  
יכלה ומאחוריה הרגישה, כי האדון האציל הולך אחריה, מתקרב...

על הדרך הופיע פתאום האורח הנקן. בצעדים רחבים ומדודים  
נזש אל לאה' לי, אחזה בידה והובילה לנתיב אחר.

### שְׁמַחָה פְּלִכְטָה אוֹמֵר שְׁגִימְפְּלִי צוֹדֵק...

כּוֹן. בְּאַמְתּוֹ, מַה אֶכְפֵּת לוֹ לְשִׁמְחָה פְּלִכְטָה? – הֵם הַחֲסִידִים, מְתוֹעֲעָעִים עַל רַבִּי, לְכֹן נִמְשָׁכִים הֵם אַחֲרָיו פְּעֻגְלִים אֶל הָעֵטוֹן.  
 בְּבֵית הַתְּנַסֵּת יוֹשְׁבִים שְׁנֵי זָקֵנִים חֲסִידֵי לְכַבִּיץ, מְשׁוֹחֲחִים  
 הֵם עֲלָיו, שֶׁהַשְּׂאִיר אוֹתָם וְהַלֵּךְ לִיעֵר.  
 אָבֵל מַה זֶה מַעֲנִינוֹ שֶׁל שְׁמַחָה פְּלִכְטָה?  
 פֹּה הוּא שׁוֹכֵב בְּתוֹךְ עֶטְרַת הָעֵץ עַל אֲדָרְתוֹ הַרְפוּדָה תַּחְתּוֹ,  
 בְּחֲסִידָה בְּקִנָּה, וְהַעֲנָנִים הַקְּטָנִים מְתַנְשָׂאִים מִמֶּקְטָרְתוֹ הַשְּׂמִימָה.  
 הַסְּבִיבָה הַפּוֹרְחַת הוֹלֶכֶת וְכֵבֶה בְּעַרְפְּלִים הַכְּחִלִּים.  
 הַנְּחָלִים מְשַׁקְשָׁקִים וְנִמְשָׁכִים דְּרֹךְ הַשְּׂדוֹת מִמַּעַלָּה הֵהָר וְעַד  
 מוֹרְדוֹתָיו. הִנֵּה כֵּהָ הוֹלְכִים הָאֲנָשִׁים אֶל אֱלֹהִים בְּדֶרֶךְ הַהַרִים,  
 כִּמַּעַלָּה הֵהָר וּבְמוֹרְדוֹ, אֶל אֱלֹהִים.

– אַתָּה, הוּי, אַתָּה, שֶׁהַעוֹלָם הַשְּׂתַלֵּט עֲלֶיךָ עַד שְׂאֵלֵהֶם קוֹרָא  
 מִקְרָבָךְ, אַתָּה, שֶׁפַּחַד הַשְּׂדוֹת שׁוֹקֵק בְּעַצְמוֹתֶיךָ, מִצְלָצֵל בְּקוֹלְךָ, מַה  
 זֶה אֶכְפֵּת לָךְ בְּאַמְתּוֹ?

הָאֵם הָאָדָם אֵינּוּ יַעֲר מְהֵרָה, אַבֵּן אֶלְמַת הַפּוֹכָה לְצַדָּה  
 הַשְּׁנִי? הָאֵם הָאָדָם אֵינּוּ עוֹלָה וְגוֹאֵה כָּגַל מַעַל אֱלֹהִים, כַּמִּים הַגּוֹאִים  
 עַל גְּדוֹתֵיהֶם?

כּוֹן. הַחֲסִידוֹת הֵיא מַעִיל גְּבוּרִים, אָבֵל אֲנִי, שְׁמַחָה פְּלִכְטָה  
 מִסְתַּוֵּב עָרֵם!

אֵף אֶחָד לֹא פָתַח לִי אֶת הַשַּׁעַר, בְּעַצְמִי נִכְנַסְתִּי וְלֹא מִצְאֵתִי  
 אֶת הַנְּשִׂמָה, רַק שָׂדָה מְאֹדָה, אֲדָמָה מְחִיכֶת וְאֵת גּוֹפִי...  
 וְכַשְׂאֲנִי, יוֹסוּד תִּבֵּל, מוֹצֵא בְּבִקְתֵתִי כִּפּוּר לְחֵם וְאֲדָרְתָּ מַעוֹר

בְּבָשִׁים, מַה זֶה בְּאַמְתּוֹ אֶכְפֵּת לִי? חַה, חַה חַה!  
 וְהוּא יוֹרֵד מִן הָעֵץ, בְּעוֹזוֹ וּבְשִׁיר, נִכְנָס לְבִקְתָּה בְּמַחּוֹל  
 וּפּוֹתַח אֶת הַחֲלוֹן:

חַג הַיּוֹם! חַג הַיּוֹם!  
 זוֹרֵק הוּא אֶת בְּעֲלֵי הָעֵץ מִהַרְגָּלִים וְיַחַף קוֹפֵץ הוּא, כְּמוֹ שֶׁר  
 צָעִיר שֶׁהַשְּׂמֵכֵר מִן הַשִּׁיץ.

– רָאוּ, הַגּוֹף הוּא אֲדָמָה, הָאֵם הָאֲדָמָה אֵינָה נוֹשְׂמֶת? הָאֵם  
 אֵינּוּ חַיִּים וּמְחַשְׁבָּה בְּאֲדָמָה מְאֹדָה?  
 לֹא פָתַח לִי אֵף אֶחָד וְנִכְנַסְתִּי.  
 עֲנָפִים עֲרַמִּים וּמְלֵאִים גְּרוֹי,  
 אֲזוּב רְנָה,  
 רִיחֹת הַמְרַנְנִים כְּכַזּוֹרוֹת רַחוּקִים,  
 דָּם,  
 אֲבָנִים נִרְדְּמוֹת.

כָּל זֶה הוּא בְּכִי אֶחָד חֲזָק שְׁלִי, שֶׁל שְׁמַחָה פְּלִכְטָה, דְּרֹךְ  
 רְשָׁתוֹת, קִירוֹת, שְׂרָשִׁים, גִּידִים יוֹנֵק הוּא אֶת הַרִיחֹת, מִהֶמֶם הוּא  
 שׁוֹקֵעַ, שׁוֹקֵעַ כְּאוֹר בְּפֵל.

עוֹבְרַת אֶכְרָה, כְּפּוֹפָה מִתַּחַת לְצְרוֹר שְׂבָבִים שֶׁעַל כְּחִפָּה, הֵיא  
 אֵינָה מְשַׁגִּיחָה בְּרִי שְׁמַחָה, אֵף עַל פִּי שְׁמַרְגִּישָׁה הֵיא בְּקַרְבָּתָה גְּבֵר,  
 וְהוּא, שְׁמַחָה, מִפְּזֵם וּמְכַרְכֵּר, מַעֲשֵׂה קַנְדָּס, מִבְּהִיק בְּעֵינָיו הַחֲכָלִילִיּוֹת  
 וְנִהְיָה מִהַחֲזוֹת.

צְנֹאֲרָה הַמְּגֵלָה, הַשְּׂוּף, רַעֲנָן יוֹתֵר מִהַשְּׂבָבִים, וְהַלּוֹכָה הַיָּחֵף,  
 הָאֲכִיבִי, בְּעֵשֶׂב הַגְּבוּהַ פּוֹרֵץ עַד לַחֲלוֹן...

צְחֹקוֹ שֶׁל רִ' שְׁמַחָה מְהֵדָהד כְּרַעַם וְהוּא צוֹעֵק מִן הַבִּקְתָּה שְׁלוֹ:  
 – הוּי, מְרִילִיָה, הָאֵם לֹא הַשְּׂגַחְתָּ, הָאֵם לֹא רָאִית אֶת אֱלֹהִים?  
 וְעוֹנָה לוֹ הָאֶכְרָה הַכְּרִיאָה, הַפּוֹרְחַת:

– לָמָּה עָלִי לֹא לְהַשְׂגִּיחַ, שְׁמַחָה, לָמָּה עָלִי לֹא לְרֹאוֹת אֶת  
 אֱלֹהִים?

קיפץ הוא דרך החלון, מחבק את האכרה ורוקד אמה ומסתובב סביבה. האכרה צוחקת, מתאבקת אתו, מידגדגת אותו, הממזרת, את ר' שמחה, וככה צוחקים שניהם ומתגלגלים למטה בתוך העשב, נרעשים מהאדמה הלחה כעצים באביב, ופניהם החמים גומעים את הטל הקר מן העשבים...

גימפלי, הני, גימפלי, להר אין שום תפישה!

כן, ר' שמחה היה רבם של חסידים, הוא בעצמו צדקות

העולם, ואולי, מי יודע, אולי הנהו משיח בן דוד?

חטא הוא לא חטא,

שנאה אינו יודע,

אהבה אינו יודע

בצדק אינו רוצה, אין לו צרך בו.

מלחמה - לא,

שלום - לא,

מפני שהאדמה סוערת בדמו, ואת איבריו חלק האלהים בין העצים ביער, בין עינות מים, בין בהמות במרעה ובין שדות וכרים.

גימפלי, הני, אולי צדקת, העולם ישנו אבל האדם איננו!

ובצעדים כבדים נכנס ר' שמחה אל תוך הסבכים ונשא

לעמד ליד אחו כהה ביער.

האדמה רועדת ללא הר מפתח לרגליו, משהו נוצר חרש

באחו הכהה והמבדד, פרפור גושי אדמה, גועי עצים גדועים,

הודקקות חרישית של איברים בלתי מגמרים.

והנה גוש כבד ומגשם זו וזוחל, זוחל מתוך האדמה, ראש

עפר אים-כהה, זוחל אדם-האדמה.

העסעפים הכהים - סרפד, העינים - מים, האף - מעפר, מחלפות

השער - כענפים, השנים - אבנים והלשון מחמר, והיא משרבכת.

אינו מתעצב, ואינו מחיך.

והנה לאט מופיע הראש, בלי צואר, על כחפים מיערות

החזה שלו אמהי ואת ידיו המשלבות עם עצי היער וקלועות עם השרשים והעשבים פורש הוא אל ר' שמחה.

ובלכתו עד הכרמים מעל פני האדמה, ובעודו נלוש עם

השדה האמהי, מאנפף הוא בלשון החמר שלו אל ר' שמחה בשפת

הנצח, והוא, המבין כל קול מלבלב, נופל אל חיקו המגבון, נדחק

אל שדיו וסוער בצפור בקערה...

ופתאום מרגיש ר' שמחה מעליו באחד, מלא אור, ומרב שכרון

הוא פוקח בקשי את עיניו. על גדו עומד הת שבי, הדומה במראהו

לאורח הזקן. הוא אינו מתעצב, הישיש, הוא אינו מחיך. בקלות

נוגע הוא בכתפי ר' שמחה:

- שמחה בן סטיסיה, מה רצונך?

ר' שמחה גועה בככי. פתאום הוא נופל אל חיק העפר:

- רבוני, רצוני לחיות, למה בראתני כאדם? אני רוצה

לחיות, לחיות...

### הָאֶסְפָּה הַגְּדוֹלָה

הֲלִיּוֹ הַתְּאֶסְפוּ בַחֲצוֹת הַלַּיְלָה אֶצֶל ר' בְּנֵי גַם ר' שְׁמֹחָה בָּא.  
 שְׁחִיף עַץ שְׁנָדְלֵק עַל יַד הַתְּנוּרָה הָאִיר אֶת הַחֲשֵׁכָה.  
 הַיְהוּדִים הִדְסוּ וְנִכְנְסוּ הַבַּיְתָה, שׁוֹאֲבֵי-הַמִּיּוֹם עִם הָאֶסְלִים עַל  
 הַכְּתָפִים, מְנַקֵּי הָאֲרָבוֹת עִם הַמְטָאֲטָאִים, בְּעַל־יְהַעֲגִלוֹת עִם הַשׁוֹטִים  
 בִּידֵיהֶם.  
 גִּימְפְלִי, שֶׁהִיָּה אֶפִיקוֹרוֹס, אָסוּר הָיָה לוֹ לְהִמָּצֵא בְּחוּכְם, אֲבָל  
 הוּא הִתְחִיל לְצוֹת, וְהֲלִיּוֹ וְתָרוּ לוֹ.  
 הָאוֹרַח הַקָּשִׁישׁ שָׁם אֶת תְּרִמְלִיוֹ עַל יָדוֹ בְּרֹאשׁ הַשְּׁלֶחָן  
 וְהִתְיַשֵּׁב בְּכַבְדוֹת. אֶת רֹאשׁוֹ סָמַךְ עַל יָדָיו.  
 הַיְהוּדִים הִתְיַשְׁבוּ עַל הַסְּפָסְלִים וְעַל הַמְטוֹת, אַחֲרֵים טַפְסוּ וְעָלוּ  
 עַל הַתְּנוּרָה.  
 עַל סֶסְלִי שֶׁבִּסְנַת הַבַּיִת הִתְיַשְׁבוּ שְׂבַעַת הַשׁוֹתְקִים, יְהוּדִים  
 גְּדוֹלֵי קוֹמָה, יְהוּדִים בְּרִיאִים, שׁוֹפִים וְלְבוּשִׁים אֲדָרוֹת רְתוּבוֹת -  
 הַשְּׂבָעָה מִזְמוּט.  
 עַל הַסֵּף הַשְּׂמֵרַע קִירִילָה בֶּן פְּדוּט, גִּיבֵי-בֵית-הַמְּרוֹחַץ (אֲבָרְהָם  
 בֶּן יִצְחָק), שָׁגַם הוּא הָיָה אֶחָד מֵהֲלִיּוֹ.  
 בַּחֲשֵׁכָה בָּלְטוּ הַזְּקָנִים הַמְּסֻתָּלִים, הַבְּרָפִים הַחֲשׂוֹפוֹת שֶׁבְּקָרְעֵי  
 הַמְּכַנְסִים וְעֵינַיִם מְלֹאוֹת אֵשׁ עֲמוּמָה.  
 ר' שְׁמֹחָה הִתְבַּרְבֵּל אִי-שָׁם עִם הַמַּקְטֶרֶת בְּסִיּוֹ.  
 הָאוֹיֵר הַמְּחַמֵּם יָרַד עַל הָרֵאשִׁים כְּעוֹפֶרֶת כְּבֹדָה, מֵאֲדָרוֹת  
 הַכְּבָשִׁים וּמֵהַגּוֹיִסִים נִדְף רִים וְעָה וְעַמֵּק בְּלִבְבוֹת מִתַּחַת לְחֻזוֹת  
 שְׂעִירִים כְּרֶסֶם הַעֲצָב.  
 הָאוֹרַח הַזְּקֵן, וּלְחָף בֶּן פּוּיִגֵּל, זָבַק שְׂאֵלָה גְּלַחַשׁ מִחוּץ גִּימוֹס סָתָם.

- מִיֵּהוּ בְּעַל-הַבַּיִת בְּכָאֵן?  
 וְאַזְ הַתְּפָרֵץ גִּימְפְלִי, הוּא חָכָה לָזֶה:  
 - אֵינִי בְּעַל-הַבַּיִת בְּכָאֵן, בְּעַל-הַבַּיִת עוֹבֵר מִמְּקוֹם לְמְקוֹם רְכוּבוֹ  
 עַל פָּרָה.  
 אִישׁ לֹא הִשִּׁיב תְּשׁוּבָה לְדַבְרָיו.  
 ר' וּלְחָף הָרִים אֶת רֹאשׁוֹ וְסָקַר אֶת הַיְהוּדִים. הֵם יָשְׁבוּ  
 צְמוּפִים בְּדַחֵק עַל פְּנֵי הַבַּיִת. הַשׁוֹתְקִים שָׁתְקוּ, אֵלֶּה שְׁעַל הַתְּנוּרָה  
 הָרִימוּ אֶת רֹאשֵׁיהֶם, הוּא הִשְׁתַּעַל קֶצֶת, הִתְכַּוְּנָן כְּנִרְאָה לְהַגִּיד מִשְׁהוֹ:  
 - מוֹרֵי נְרִבּוֹתֵי...  
 אֲבָל בְּזֶה הִרְגַע נִתְקַלְקַל הָאוֹיֵר עַד לְבִלְמֵי נִשְׂא, אֶחָד מֵלִיּוֹ  
 זָעִיר וְצָנוּם, קָם מִמְּקוֹמוֹ, כְּאִלּוֹ רָצָה לְהַגִּיד דְּבַר-מָה, אֲךָ כְּפִי הִנְרָאָה  
 לֹא הָעוּ.  
 זֶה הָיָה אוֹתוֹ הָאֶחָד מֵלִיּוֹ, שֶׁבִקֵּשׁ פַּעַם בִּיעַר אֶצֶל ר' שְׁמֹחָה  
 מִיּוֹם לְשַׁתְיָה.  
 ר' וּלְחָף הִתְחִיל לְדַבֵּר, בִּטְא אֶת הַמְּלִים בְּלַחַשׁ, עַד שֶׁאֵי  
 אֶפְשָׁר הָיָה כְּמַעַט לְשַׁמְעוֹ. הַיְהוּדִים שָׂרְבְּבוּ אֶת צוֹאֲרֵיהֶם, הַשְׁתִּימָמוּ  
 וְהִבִּיטוּ אֶל חוּץ פִּיּוֹ:  
 - הוּ, הַעֲצָבוֹת הַמוֹשְׁכֹת אֵלֶיָּה, אֵל הַדְּמוּת הַנְּעֻלָּה, בְּעַלְת  
 הַפְּנִים הָאֲרָפִים וְהַחֲוָרִים, הַנִּמְשָׁכֹת מִנְּצָחִים עַד נְצָחִים.  
 כְּעֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת תוֹעָה הִיא,  
 מִחֲפָשֶׁת אֶת הַגּוֹיָף לְהַדְּבִק בּוֹ,  
 אֲבָל,  
 אֲבָל הַגּוֹיָף הוּא חֲמֵר, שְׁטָרָם נְלוּשׁ לְאִיבְרִים,  
 בְּלֵי יָדַיִם וְנִגְלִים,  
 וְהַדְּמוּת הַנְּעֻלָּה בְּעַלְת הַפְּנִים הַחֲוָרִים תוֹעָה מִנְּצָחִים אֶל נְצָחִים.  
 ר' וּלְחָף נִאֲנַחַח קָשָׁה, הָרֹאשׁ מִכּוּץ בֵּין הַיָּדַיִם הַשְּׂעִירוֹת, וּבְקָזֵל  
 רוֹעֵד דְּבַר עֲמָקוֹת, כִּלְעֲצָמוֹ:  
 - לְמִי חֲסֵר צֶלֶם הָאֱלֹהִים?

— לַיָּמִים קִלְכֶּתֶר פָּנֵי הַנְּצַח.

— לְאַדְמָה וְלִרְקִיעִים קִלְכֶּתֶר פָּנֵי הַנְּצַח.

— הַכּוֹכָבִים סוֹבְבִים מִנְּצַח אֶל נְצַח.

— רַק הָאָדָם חָסֵר צֶלֶם הָאֱלֹהִים!

ר' וולף הַתְּנוּעָע, הַתְּחִיל לִכְבוֹחַ וּלְדַבֵּר מִתּוֹךְ דְּמַעוֹת:

— הָאָדָם עָלִי אֲדָמוֹת מִחֶפֶשׂ אֶת צֵלְמוֹ.

— הוּא חָשַׁב, שֶׁאָדָם הֵרָאוֹן הוּא צֵלְמוֹ, אָבֵל אָדָם לֹא יָדַע

עֲוֹנוֹ לָדָה.

— הוּא חָשַׁב, שֶׁמֶשֶׁה הוּא צֵלְמוֹ, אָבֵל מֶשֶׁה לֹא יָדַע אֶת צַעַר

הַמִּיתָה.

אֲחֵר כִּךְ הוּא דָמָה שִׁישׁוּעַ הוּא צֵלְמוֹ — יִשׁוּעַ מִנְּצַרְתָּ...

וְכֵן נִכְשַׁל הָאָדָם.

קִירִילָה בֵּן פְּדוּט יָשַׁב עַל הַסֵּף בְּרֹאשׁ מוֹרְד, בְּאֶגְרוֹפּוֹ נִגַּב

אֶת דְּמַעוֹתָיו, לְבוֹ דָּאֵב בּוֹ מָאֵד. אֶחָד, בַּעַל-עֲגֻלָּה, דָּחַפוּ בְּצִדוֹ

לְמַצֵּן יַפְסִיק, מִפְּנֵי שֶׁאִין שׁוֹמְעִים אָף מִלָּה.

ר' וולף הָרִים אֶת קוֹלוֹ בְּבֵת אַחַת. בְּכַעַס הַתְּחִיל לְדַפֵּק עַל

הַשֻּׁלְחָן וּלְהַתְּנוּעֵעַ:

— הֵם, בְּנֵי הָאָדָם חֲטָאוּ וּבִקְשׁוּ לָהֶם גּוֹאֵל שִׁיגָאֵל אוֹתָם

מִחֲטָאֵיהֶם בִּיסוּרְיוֹ הוּא, וְהֵם מְכַנְּיִם אוֹתוֹ „מִשִּׁיחַ“.

וְהִנֵּה בָּא עִתָּה אֲבָרְהָם בֵּן יִצְחָק שֶׁלְּנוּ, קִירִילָה בֵּן פְּדוּט

בִּלְעִזּוֹ, וְאוֹמֵר שֶׁמִּשִּׁיחוּ זֶה הַתְּעוֹסֵף מִן הַצֵּלָב וְנִעְלַם. מִשְׁמַע, שֶׁאִין

בְּכַחוֹ לְגָאֵל אֶת הָאָדָם מִמַּעֲשָׂיו הַרְעִים.

כֵּן נִתֵּר גִּימְפְּלֵי מִמְּקוֹמוֹ, הַתְּרוֹמֵם כְּסִיחַ, בְּיָדוֹ נִשְׁעַן אֶל

הַשֻּׁלְחָן וְצִעַק בְּכָל כַּחוֹ:

— אֲנִי מוֹתָה!

הֲלִיֹו קָמוּ מִבְּהִלִּים מִמְּקוֹמוֹתֵיהֶם, אָף אֶחָד מֵהֶם לֹא יָדַע מַה

בְּעֵצָם נַעֲשֶׂה פֹה. בְּזַחְלָם מִהַכּוֹף שֶׁעַל הַתְּנוּרָה הִפִּיל אֶחָד מֵהֶם

אֶת הַשְּׁחִיף הַבּוֹעֵר. בַּחֲשָׁף נִתְקַלו אֶחָד בְּשֵׁנֵי, קָמָה בְּהִלָּה, אָף

קוֹלוֹ הַצּוֹחֲנֵי שֶׁל גִּימְפְּלֵי נִשְׂא מֵעַל לְכָל:

— זֶה מִתְּנַגֵּד לְמַדְעַ! קְנָאוֹת!

הֲלִיֹו רָגְזוּ מָאֵד. אָבֵל נִרְתְּעוּ בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ מִפְּנֵי ר' שְׁמֻחָה.

מִפְּנֵי מָה — לֹא יָדוּעַ. ר' שְׁמֻחָה יָשַׁב בְּמִקְדָּם בַּסֵּנָה, וְרַק מִבֶּטַע עַל

הַזְמוּטָאִים, וְכִשְׂרָאָה שְׁגִימְפְּלֵי נִכְשַׁל בְּדַבּוּרוֹ, קָם לְאֵט, אֶחָזוּ בְּיָדוֹ

וְהוֹבִילוּ אֶל פְּנֵיתוֹ.

הֲלִיֹו חִזְרוּ לְמִקְוֹמוֹתֵיהֶם, ר' וולף לֹא זָו כָּל הַזְּמָן, רָאוּ

הֵינָה מוֹרְד בֵּין זְרוּעוֹתָיו, כְּאֵלוֹ לֹא הִשְׁגִּיחַ בְּמַה שֶׁקָּרָה.

הַשְּׁעָה הַיְּתֵה כְּכֹר מְאַחֲרָת. הָאֲנָשִׁים הִיָּגְעִים עַד לְמָאֵד, נִפְשָׁם

כְּמִתָּה לְמַעַט שָׁנָה, אָבֵל ר' וולף טָרַם הַתְּחִיל. אֶחָד מִלִּיֹו, רְזָה

וּגְבוּהָ, זֶה שֶׁפָּעַם דָּבַר בְּבֵיתוֹ שֶׁל לוי פִּטְשְׁנִיק עַל הַמִּשׁוֹר, וְרַק מִבֶּטַע

תְּחַנּוּגִים לְאוֹרֵחַ הַזְּקֵן, הַתְּכּוֹפֵף אֵלָיו קֶצֶת, וְהַשְּׁמִיעַ בְּנַחַת:

— וולף בֵּן פּוֹיִגֵּל, הַתְּקַשִּׁיב! הַקְּהֵל מִחֶפֶה!

ר' וולף לֹא עָנָה, הִיָּהוּדִי הִנִּיעַ מִלֵּב יָאוֹשׁ בְּכַתְפוֹ וְחִזְרוּ

וַיֵּשֶׁב בְּמִקְוֹמוֹ.

אָבְדָה לָהֶם הָאֲמוּנָה, שְׂר' וולף יָגִמֵר אֶת דְּבָרָיו, שׁוֹתֵקִים

יָשְׁבוּ וְחָכוּ בְּכָל זֹאת. רַק ר' שְׁמֻחָה, הִיָּחִיד, חִיָּף בְּאִין רוֹאִים.

וּפְתָאוּם הַפְּנָה הָאוֹרֵחַ הַזְּקֵן אֶת גּוֹפוֹ, הַתִּישָׁר וְחֶפֶשׂ בְּעֵינָיו אֶת בֶּר

בֵּן צִיפָה. כְּנִרְאָה, בְּגִלְלוֹ עֲצַר עַד עִתָּה אֶת דְּבָרָיו.

בֶּר בֵּן צִיפָה יָשַׁב כְּגֹזַע עֵץ כְּרוֹת, יָדָיו עַל הַשֻּׁלְחָן וְכוּבְעוּ

מוֹרְד עַל עֵינָיו.

ר' וולף הֶעֱלָה בַּת צַחוּק עַל שִׁפְטָיו, פָּנָיו הָאִירוּ בְּבַת-אַחַת,

עֵינָיו הִבְהִיקוּ כְּמִתּוֹךְ שְׁמֻחָה, הוּא הַתְּחִיל לְהַתְּנוּעֵעַ בְּהַתְּלַהֲבוֹת,

וְקוֹלוֹ נִעֲשֶׂה כְּרוֹר וְשִׁמְחַ יוֹתֵר. גַּם הַנְּאֻסָּים הַתְּעוֹדְדוּ וְנִשְׂמוּ לְרוֹחָהּ.

— הַקְּשִׁיבוּ, אָבֵל אֲנוּ אוֹמְרִים:

עַל כָּל הַדְּרָכִים תְּלוּיִים אֲנַחְנוּ הִיָּהוּדִים.

ר' וולף הוֹרָה בְּאֶצְבָּעוֹ עַל עֲצָמוֹ וּבְנִגּוֹן וּבְהַתְּפַעְלוֹת הַתְּחִיל

לְשׁוֹרֵר:



— תליות עומדות על כל הדרכים ועליהן תלויים אַנְחָנוּ!  
 — הַדָּם שֶׁלָנוּ, דָּמְנוּ, נוֹזַל מֵעַל עֲצֵי הַצְּלָבִים.  
 — וּמָדָם זֶה יָקוּם הוּא, מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד!  
 אָבֵל פֶּה קָרָה הַדָּבָר שֶׁמִּמֶּנּוּ פָּסַד ר' וּלְפָי. בֶּרֶךְ בֶּן צִיפָה, כָּבֵד  
 כִּמוּ פֶרֶ, קָם מִמְּקוֹמוֹ בְּקֶצֶף עַל שְׁפָתָיו וּבְעֵינָיו בּוֹעֵרוֹת. הוּא לֹא  
 יָכַל לְהִתְחִיל לְדַבֵּר.  
 הֲלִיו נִדְחָקוּ לְזוּיֹתֵיהֶם, וְהוּא הִתְרוֹצֵץ עַל פְּנֵי הַבֵּית וּלְפָתֵעַ  
 נִתְעַבֵּב, רָץ לְשִׁלְחָן וְהוֹרָה בְּאַצְבָּעוֹ עַל לְבוֹ:  
 — אַנְחָנוּ! אַנְחָנוּ!  
 וְהוּא הִסֵּב אֶת נֵדְיוֹ לַמַּקְרָה, קִמֵּץ אֲגָרוֹפוֹ וְגָעָה אֵימֹת בְּקוֹל  
 אָפֵל בְּמִתּוֹךְ הָאֲדָמָה:  
 — אַנְחָנוּ הַיְהוּדִים!  
 הוּא הִשְׁתַּלַּל, הִתְרוֹצֵץ מִסְבִּיב לְשִׁלְחָן, בְּכָל פְּחוּתָיו דָּפַק עַל  
 הַסְּפִסְפִּים.  
 בְּבֵית הַשְּׁתִּלְטָה דָּמְמַת מוֹת, גִּימְפְּלֵי נְסוּג מִפָּסַד וְהִסְתַּתֵּר מֵאַחֲרֵי  
 ר' שִׁמְחָה. הֲלִיו הִשְׁקֵטִים בְּכוֹ, יָבֹו לְתוֹךְ זִקְנֵיהֶם, וּכְרֵ בֶּן צִיפָה  
 קָרַע אֶת בְּשָׂרוֹ מֵעֲלָיו עַד זוּב דָּם, תָּלַשׁ אֶת שַׁעֲרֹת רֹאשׁוֹ וְצַעַק:  
 — דָּם שֶׁל יְלָדֵינוּ! זֶהוּ הַדָּבָר.  
 הַנְּאַסְפִּים פָּחְדוּ, הִצְטוּפְפוּ לְיַד הַקִּירוֹת, קִירִילָה הַבּוֹכָה זָחַל  
 אֶל מִתְחַת לַמִּטָּה, פָּסַד שְׂמַא בֶּרֶךְ בֶּן צִיפָה יָחַד מִמֶּנּוּ נָקַם בְּעַד הַגּוֹיִם.  
 ר' שִׁמְחָה קָם פְּתֹאִים, חוֹר, בְּהִתְחַבֵּה פָּקַח אֶת עֵינָיו:  
 — רָאוּ!  
 הוּא הִרְאָה עַל הַחֲלוֹנוֹת, מִבְּעַד לְשִׁמְשׁוֹת נִבַּע אִוֵר דְּלוּת  
 וְזִקְ- מִן הַסְּנָקִים זָב דָּם. הֲלִיו הִתְחִילוּ לְהִשְׁקִיף בְּפָסַד הַחוּצָה, נִשְׁמַע  
 קוֹל כָּבֵד שֶׁל אֲלָפֵי פְּעֻמוֹנִים.  
 ר' בֶּרֶ מֵהַר הָרֹאשׁוֹן אֶל הַחֲלוֹן.

## ר' בְּנֵי רוֹכֵב עַל הַבְּהֵמָה

בְּלִילָה הַגִּיעַ ר' בְּנֵי כֶּשֶׁהוּא רוֹכֵב עַל בְּהֵמָתוֹ אֶל קֶצֶה  
 הָעוֹלָם.  
 הַפָּרָה כָּאלוֹ הִתְחַפְּרָה בְּמִקְוָמָה, הַגְּבִיחָה אֶת רֹאשָׁה הַרְזָה עִם  
 הָאֲזִנִּים הַמְּאָרְכוֹת אֶל הָעֵלְטָה וְאֶת זַנְבָּהּ הַשְּׁשִׁילָה לְמַעְלָה.  
 ר' בְּנֵי הַתִּישָׁר וְהַפְּסִיק לְנֶשֶׁם, כָּל חֲיָיו נִכְלָאוּ בְּלִבּוֹ; הוּא  
 הַבֵּית בּוּזָג עֵינֵי־חִשְׁךָ שֶׁהִתְרוֹקְנוּ — שְׁנֵי חוֹרִים; בְּפֶה פְּתוּחַ הַתְּבוּנָה,  
 הַצִּיץ אֶל פְּתַח הָעוֹלָם הַמְּבֻעֵית, שֶׁהוּא אָפֵל וְתַהוֹ...  
 הַפָּרָה עֲמָדָה בְּרַגְלֵים מִפְּשָׁקוֹת וְהוּא, הַפְּרוּעַ, נִרְאָה הֵיחָ  
 אֶתָּה בְּיַחַד כְּבָרְיָה אַחַת.  
 נוֹף הָאֲבָנִים הַתְּנַשָּׂא בְּצוֹקִים בּוֹדְדִים גְּבוּהִים בַּתְּהוֹ הַמְּעַרְפֵּל.  
 רְחוֹק, רְחוֹק, בֵּין הָאֲבָנִים, עֲמַד עֲגֹל כְּסָף, שֶׁהֵאִיר אֶת זְוִיֹּתֵיהֶן שֶׁל  
 הָאֲבָנִים הַנְּצַרְמוֹת בְּאוֹר חוֹר וְקִלוֹשׁ.  
 ר' בְּנֵי הַתְּכּוֹפֵף לֵאטוֹ וְהַצִּיץ לְתוֹךְ הַתְּהוֹם.  
 שֶׁם שָׁקַע לַמִּטָּה, כְּאֶבֶן כְּבֵדָה, סִמְאֵל מִלְּאָךְ תְּרַע; הוּא שָׁקַע  
 וְנִדְּיוֹ לְפָנִים לֹא הִפְסֵק יוֹתֵר וְיוֹתֵר עֲמַק. רַגְלָיו הִדְּקוּת וְהִאֲרָכוֹת  
 שִׁרְפוּ בְּאוֹר וּבְקִשׁוֹ לְהִאָּחוּז בְּמִשְׁהוֹ.  
 וּפְתֹאִים אָטוּ הוּא גֵּיד אַחַת בְּדַרְדָּר עֵקֶם שֶׁבְּשׂוּלֵי הַתְּהוֹם.  
 מִתְּהַפֵּף הוּא עִם הָרֹאשׁ כְּלָפֵי מַעְלָה אֶל ר' בְּנֵי.  
 שֶׁלֵּד פְּדַחְתוֹ הֵיחָ מְכֻסָּה בְּשַׁעֲרוֹת מְסֻלָּלוֹת וְשַׁחֲרוֹת כְּנֹסֶת.  
 בְּרֹאוֹת סִמְאֵל אֶת ר' בְּנֵי הָעוֹמֵד לְמַעְלָה, מִסְּעֵף הוּא אֵלָיו  
 בַּחֲיוֹךְ יְדִוּנֵי וּמִרְאָה לוֹ בְּחִרְיָקָה אֶת שְׁנֵי הָאֲרָכוֹת וְהַצְּרוֹת.  
 ר' בְּנֵי נָדְהֵם, מְבִיט עֲלָיו, מְבִיט בְּצוֹאֵר מִשְׁרָבָב, אָבֵל פְּתֹאִים

מתגלה בפני סמאל דמיון פני אחיו.

- לוי, לוי המלנה זו!

סמאל מרים עתה לגמרי את ראשו אל ר' בני. הוא קופץ את שפתיו הצרות והשחורות ויורק עליו. זרם זהב נתז מסיו על על פני התהום למעלה והוא נעמק ממקומו. הוא המלאך הרע, שוקע כאבן כבדה יותר ויותר עמק. הידים לפניו, הרגלים הדקות והארכות מחפשות משהו להאחו בו.

הפרה עומדת ברגלים מששקות, נודף ממנה הפחד של העולם, שהגיע עד התהו...

ור' בני מביט, מביט בעיניו תדהמה.

## ה ח ז י ו ן

זה קרה בליל עלטה. לא היה בו ירח ולא נראו בו כוכבים; אור מתעה היה על פני השדות, מאין הוא בא - לא ידוע. המצבות ביקרות הרעננים והגדולים של בתי-העלמין שלנו התהפכו ומתחמקו מתוך המעמקים ונחלו העצמות - זקנים אל זקנים, שזקניהם מתלעים, נשים אל נשים, זקנות פתיות וילדים קטנים - עוללים!

מחנות, מחנות יצאו לשדות, שאור מתעה עוד נגה עליהם ובדרךכים השונות הם צעדו אל רומא העיר. צעד אחר צעד, צעד אחר צעד.

הולכים זקנים עם זקנים וקרום מתאנח מתוך עצמותיהם; נשים עם נשים מתלחשות מתוך הקלל הריק של עצמותיהן והבחורות היפות מגפפות אחת את השנייה ומכסות בדיהן את חרפתן. מפני שמתבישות הן, הצנועות. והולכים הילדים הקטנים בסדר, בעדרים, כבשה אל כבשה. פתאום נעצר זקן, אפוף חוטי-ברזל כסיר חמין ישן. הוא מחפה לילדים בדרךכים; הפנות בעולם מוצא חן בעיניו:

- צאן קדשים!

עונים לו עדרו הדרבקים העוברים:

- מה, מה.

והישש צוחק מתענוג, הוא רוקד, סוטר להם על אחריהם

הריקים:

- רנדסים אתם!

בַּחצוֹת מְזִיעִים הֵם מְקַל קְצוֹת הָעוֹלָם אֶל רוּמָא הָעִיר. הַמַּתִּים  
מִמְשָׁשִׁים אֶת קִירוֹת הָעִיר – קִירוֹת טְחוּבִים – הֵם דּוֹסְקִים עַל הַשְּׁעָרִים,  
אֲבָל אֵין פּוֹתְחִים לָהֶם.  
– מַה לַעֲשׂוֹת?

עוֹמְדִים הַזְקֵנִים, אִישׁ עַל אִישׁ, הַיְלָדִים מְטִים אֶת שַׁכְמָם  
וּמְטַפְסִים עַל הַחֹמוֹת, וְאִם יִקְרָה שֶׁבְּרִמְיָן לֹא יִצְלַח מְאַבֵּד יָד  
אֲנֵב טְפוֹס, נִעְמְדַת הַיָּד וּבְלַחֹת עֲצָמָה מְטַפְסַת הִיא וְהוֹלֶכֶת לָהּ  
אֲחֵר כֶּךָ יַחֲיֶדָה עַל פְּנֵי הָעִיר. וּמַת אֶחָד בַּעַל נִסְיוֹן מוֹרִיד אֶת הַבָּל  
הַתְּלִיָּה מִצְוָארוֹ וְקוֹשֵׁר אֶת עַקְבוֹ שֶׁלֹּא יִפֹּל...

וְכִכָּה מְשָׁיְבִים הֵם אֶת עֲצָמָם מֵתוֹךְ שְׂתִיקָה עַל הַגָּזוֹת, בַּעֲלִיּוֹת  
מִצְעוֹת, בְּמִסְרָוֶנִים חֲמִים וְצָרִים, בַּעֲרֵמוֹת מְסִיבִים לְמַגְדָּלִים הַרְמִים.  
פְּעֻמוֹנֵי הַפְּנִסוֹת מִתְחִילִים לְהִתְנוּעֵעַ לְאִשָּׁם, וּבְכַבְדוֹת מִצְלָצְלִים  
הֵם מַעֲצָמָם. צִלְצוֹלִים רְחִבִים כְּבָדִים כְּאֲבָנִים שׁוֹקְעִים לְתוֹךְ הָעִיר,  
וּמִהַפְּעֻמוֹנִים נוֹזֵל נֶרֶם אֶדָם וְדָלוּחַ, דָּם, כְּנֹרָאָה, הַנְּגָר לְאֶרֶץ בְּטַפּוֹת  
כְּבֻדוֹת. טִיף טוֹף, טִיף טוֹף...

רוּמָא.

לֵיד קַל חִלּוֹן שׁוֹכֵב מֵת, מִתְחַת לְקַל מְטָה בְּרִמְיָן. הַזְקֵנִים  
הַעֲיָפִים מְאֹד מִתְשַׁבְּבִים בַּעֲרִיסוֹת וּמִתְכַּסִּים בְּשִׁמְיכוֹת קְטַנוֹת שֶׁל  
יְלָדִים. לַיִל מְנוּחָה, אֲבָא' לִי, אֲבָא! וַיִּשְׁנִים וַיִּשְׁנִים שְׁנִים שְׁנִים בְּמִטּוֹת –  
חַי וְמֵת מֵתוֹךְ אֲחֻנָּה. הַבְּחוּרוֹת הַצְּנוּעוֹת נִכְנְסוֹת לְמִטּוֹת הַבְּחוּרִים  
הַצְּעִירִים מֵתוֹךְ אֲהֶבָה, וּמְעַלְפוֹת בְּלַחְשֵׁי לְחָשִׁים, בְּקוֹלוֹת צְרוּדִים,  
חוֹכְכִים, מְסַרְחָרִים אֶל תוֹךְ הַלְיָלָה.

– וְזָמָּה, נִנְנָה קַקָּה מֵהָהָר...

וְאִישָׁם רְחוּק אֵצֶל ר' בְּנִי, לֵיד הַחֲלוּנוֹת, שְׁכָבוּ הִלְיוֹ אֶחָד  
לֵיד הַשְּׁנֵי וּבְלֵי גִשְׁמָה הַסֶּתֶם לּוֹ בַחֲזוֹן.

ר' בָּר לַחֲזָן אֶת רֵאשׁוֹ אֶל הַחֲלוֹן, בְּלַע אֶת דְּמֵעוֹתָיו וְקָלַל אֶת  
הַגּוֹיִם. כָּלֵם נִדְחָקוֹ בַּחֲלוֹן בְּעֵינָיו לְטוֹשׁוֹת כְּדָגִים מְלוּחָחִים, וְגִימְפָּלֵי עֵמֶד  
מַעַל לְכֵלֵם. דְּרֹךְ הַאֲגָרוֹף הַבֵּיט עַל הַנְּעֻשָׂה כְּמוֹ בְּעַד לְמִשְׁקַפָּת.

הַמְרַחֵק כְּהָה בִּינְתִים, אֶחָד אֶחָד הַתְּחִילוֹ הַמְרָאוֹת לְחִלְף שָׁם,  
שָׁם בְּעַמְקָה, עֲתָה רְאוּ כְּכֹר בַּק חֲלָל מְעַמְעֵם הַרְחֵק מֵאֲחֵרֵי הַעֲלָסָה.  
אֶחָדִים מֵהִלְיוֹ נִמְנְמוּ לֵיד הַחֲלוֹן, הַקְּשִׁישִׁים שְׂבִיגֵיהֶם,  
הַמְקַבְּלִים, יָשְׁבוּ חֲסָרֵי אֹזְנִים, הַבֵּיטוּ לְשָׁם אֶל הַחֲלָל הַמְעַמְעֵם, נוֹגִים  
מֵהַלִּיל הָאֶרֶץ.

לְפִתְעָה נִרְאָתָה דְמוּת, שָׁם בְּאוֹר הָעֵגוֹם; זֶה הָיָה ר' בְּנִי. הוּא  
הוֹבִיל הַבִּיתָה אֶת פָּרְחוֹ.

ר' בְּנִי הִלָּךְ בְּרֵאשׁ וְהַחֲבֵל בְּיָדוֹ. מֵאֲחֵרָיו צְעָדָה הַפָּרָה. בַּק  
לְסֻנוֹת בְּקָר הַגִּיעַ חֲזָרָה לְשַׁחְנָה.

הַקְּהָמָה נְשָׂאָה עַל קַרְנֵיהָ זָאֵב רְטוּשׁ.

### בְּעִירָה מִחֻדָּשִׁים אֶת הַלְבָנָה

הִיָּה לַיִל חֲרָפִי מֵעֵנָן. הַשֶּׁלֶג כֶּסֶה בְּמִרְבַּד עֵבֶה וְחַם אֶת הַגְּבוּחַת  
 וְנִתְלָה מִהַעֲצִים חֲתִיכוֹת חֲתִיכוֹת.  
 כֹּל הָעִירָה הִיָּתָה מוֹאֲרָה מֵאוֹר כֶּסֶל: מֵהַשֶּׁלֶג וּמֵהִירָם שְׂבִמּוֹלֵד.  
 הָאֲנָשִׁים נִדְחָקוּ הַחוּצָה. עוֹטֵי אֲדָרוֹת שְׁעִירוֹת וְעוֹטֵי מִטְפָּחוֹת,  
 אֲלֵמִים, נִתְאַסְפוּ אֶחָד אֶחָד בְּחֻצְרוֹת בְּתֵי-הַכְּנֶסֶת וְעַל מִגְרָשֵׁי  
 הַשָּׁקִים הַלְבָנִים לְחַדֵּשׁ אֶת הַלְבָנָה.  
 לִזְמַר הַשֶּׁלֶג הַלְבָן הֵם גָּרְרוּ אֶת רַגְלֵיהֶם לִיד הַבָּתִּים שְׂבִצְדֵי  
 הַכְּבִישִׁים.  
 הַיְהוּדִים הִתְאַסְפוּ חִבּוּרוֹת חִבּוּרוֹת בְּשׁוּקִים, הִתְנוּעְעוּ, וְצִלְלֵיהֶם  
 הָאֲרָכִים נִתְאַרְכוּ עַל פְּנֵי הַרְחֹבוֹת הַלְבָנִים וְהַמְבַהֲיָקִים.  
 הַבָּתִּים עָקְמוּ אֶת גְּבוּחֵיהֶם, נִמְשְׁכוּ לְמַעְלָה אֶל עַל, עִם נוֹיּוֹתֵיהֶם  
 הַעֲקָמוֹת כְּבִחְטוּטְרוֹת מְבַעֲיָחוֹת.  
 הַמִּתְפַּלְלִים הִגְבִּיהוּ יְדֵיהֶם אֶל אֱלֹהִים. הָאֲצִבְעוֹת הַלְבָנוֹת  
 הַגְּרוּמוֹת נִתְמַשְׁכוּ אֲרִכּוֹת עַד מֵעַל לַלְבָנָה וְהִצִּיל שֶׁלֶהֶם הַתְּחִיל  
 לְהִתְנוּעֵעַ עַל פְּנֵי הַתְּכֵלֶת הַרְחוּקָה וְהַחֲרוֹןָה.  
 כַּתְמִיהֶם הַכֵּהִים שֶׁל צִלְלֵי הַיְהוּדִים הַמִּתְפַּלְלִים גָּבְהוּ, יְהוּדִים  
 צְנוּמִים כְּשֹׁחִפִים, עִם בְּרָכִים דְּקוֹת מְאֹרְכוֹת הִלְכוּ עַל פְּנֵי הַשֶּׁלֶג,  
 הִתְנוּעְעוּ עִם הָרֵאשִׁים הַנְּטוּיִים אֶל הַשָּׁמַיִם, וְהַגּוֹסִים הַרְזוּם הִתְנוּעְעוּ  
 עַל פְּנֵי כָּל הַסְּבִיבָה.  
 הַכְּמִיָּה בַצְבָּצָה וְעִלְתָּה מִחוּץ הַשֶּׁלֶג, נָחָה בְּחוּץ עֵינֵיהֶם  
 הַצְרוֹת-הַעֲקָמוֹת שֶׁל הַבָּתִּים הַקְּטָנִים, שִׁנְתָּמְשָׁכוּ לְרַקִּיעִים עִם סִדְמֵיהֶם  
 הַמּוֹאֲרִים בְּחוּכָם.

הַלְבָנָה הִיָּתָה תְלוּיָה עַל פְּנֵי הָעִירָה כְּמַגֵּל גְּדוֹל וְקָר.  
 מִרְחוֹב צְדָדֵי הוֹפִיעַ מֵעַל יְהוּדִים גְּבוּהֵי קוֹמָה. הֵם צְעָדוּ  
 כְּסוּפִים, קוֹדְרִים, כְּעָדָר אֵלֶם. בְּפִנֵּת הַשּׁוּק נִתְעַבְּבוּ וּבְקוֹלוֹת מְחַסְרֵי  
 הַדִּים חִדְּשׁוּ אֶת הַלְבָנָה: „שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם, עֲלֵיכֶם שְׁלוֹם.“  
 אֵלֶּה הָיוּ זְקֵנֵי הַחֲסִידִים שְׂבַעֲיָרָה, שְׂהַרְבֵי שֶׁלֶהֶם נִעְלַם זֶה  
 לֹא מִכְּבָר.  
 הַיְהוּדִים פָּרְשׁוּ יְדֵיהֶם אֶל מֵעַל לְרַקִּיעִים, בִּקְשׁוּ רַחֲמִים עַל  
 עַצְמָם וַיִּשׁוּעָה בְּשִׁבִיל הַלָּה שְׂעוֹב אֶת הָאֲנָשִׁים וְהַלֵּךְ לְסִים אֶת חַיּוֹ  
 בְּשָׂדוֹת וַיַּעֲרוֹת.  
 שֶׁלֶג הַתְּכֵלֶת הִנְקָשָׁה חֲרַק מִתּוֹה תְּכֵלְתוֹ, וּכְמִיָּה שֶׁקָּטָה נִשְׁפָּכָה  
 בְּחוּכּוֹ מֵעוֹלָם שְׂמַעְבֵּר מִזֶּה.  
 בְּצַדֵי הַבָּתִּים הוֹפִיעַ אָדָם שְׂכֵלוֹ חֲלִין, הָאֲדוֹן הָאֲצִיל וְרַב־לְבָבְסָקִי.  
 הוּא סָר לְעִירָה כְּשֶׁפָּנַס בְּיָדוֹ אֶף עַל פִּי שֶׁהִלַּל בְּחוּץ סִגְוֹר אֶת  
 עֵינָיו. הַשֶּׁלֶג הַלְבָן וְהִירָם הִבְהִיקוּ בְּאוֹר חִדְּשׁ שֶׁל הַמּוֹלֵד.

### בְּאַרְמוֹן

החלונות בארמונו של האדון האציל ורבלבסקי הוארו.  
 היהודים יצאו עד קצות עירוניהם, הביטו בתמהון על האור הפתאומי  
 שהופיע במקרק, לא החליפו מלה ביניהם. שותקים, מתוך אימת-מה  
 בנשמותיהם הם, חזרו לבתים, נעלו את הדלתות והגיפו את התריסים.  
 על הדרכים עברו ביעף מרכבות, פרכרות ועגלות פארי. הן  
 טסו על פני הלילה, שוטי הרכבים שרקו וצחוק האצילים צלצל,  
 הם מהרו לחג המשפחה של האדון האציל ורבלבסקי.  
 הארמון סגור את העינים במגורות-הפאר שבו.  
 על המדרגות הלכנות המצעות בשטיחים יצו הלוח וחזור  
 המשרתים, עזרו לאורחים לפשט את פרוותיהם, התלחשו והשתחוו  
 נחפזים לסני כל אחד.  
 הנה בא הנסיך ליובומירסקי עם בנותיו. הוא, האדון האציל  
 בכבודו ועצמו קבל את פניהם, חיך בנימוס, התכופף פנהוג ונשק  
 את קצות אצבעותיהן של בנות הנסיך היפות.  
 על הרצפות הצבועות, העשויות משבצות עץ מרבעות, רשךשו  
 סרחי העודף של שמלות המשי הלכנות בנסח המפאר של טרקליני  
 צרפת. באויר התנועעו השפמים העבים של אצילי פולין.  
 הדלתות הרחבות של מבוא הכבוד היו פתוחות לרוחה.  
 בקערות ארכות הגישו אנזים צלויים, עוגות ויין בדלנים ועירים  
 העשויים כסף.  
 האצילים העניים ישבו מוכנים, וכשמזלגותיהם בידיהם  
 התכדחו וארבו במאנה לאכל.

ותזמרת יהודית נגנה. האורח הקשיש ר' וולף עמד בראש  
 בעינים עצומות והתחיל לנגן בכנורו. ידו הרכה והעיפה העבירה  
 את הקשת על המיתרים. הקשת לשפה ובכתה מעלפת.

תסלה לעני כי יעטף

ולפני אלהים את לבו ישפך...

נקנסו הקצינים, רעננים ובריאים, פתרנגולים. כלם חיכו  
 והבריכו בדרבנותיהם על הרצפות. מרחוק רמזו להם בנות ליובומירסקי  
 היפות, שיגשו אליהן.

למר בעל פנים יבשים הסתובב בין הקהל.

היוגות הסתדרו לרקודים. נשים לכנות וארגוניות התיצבו  
 בשורה ארקה מול הפרקים השחורים של הגברים אשר אחזו זה את  
 זה בקצות האצבעות מעל לראשי הנשים, הסתובבו במעגל לאטם,  
 בחגיגות השתחוו והתלחשו מתוך רעות ואהבה.

הבקבוקים נפתחו בקול נפץ.

נשי האצילים, כבדות בשר, בעלות חזות מלאים, רקדו עם  
 בחורים צעירים. הגברים הקטנים חבקו אותן בשתי ידיהם, בחוקה  
 נלחצו אליהן, שכחו את כל הסובב אותם ולא הרפו מהן.

הלמר נתעכב ליד התזמרת, הקשיב רגע ואחר כך התקרב  
 אל ר' וולף ואמר:

— נגינתכם אינה מוצאת חן בעיני.

ובטרם הספיק ר' וולף להציץ בו, מהר הלמר להסתלק.  
 כנראה נבהל מדברי עצמו. הוא השגיח בפנה ליד שלחן קטן באדון  
 האציל ורבלבסקי שישב יחידי ונוגה ליד בקבוק פתוח.  
 הלמר התישב לידו.

ליד השלחן לא יכול היה אציל זמן אחד להתאפק עוד. הוא  
 שם את המפית מתחת לסנטרו, תפס סכין ומלג והתחיל לחתך את  
 האזן תוך לחישת-רגו.

אחרים יצאו מעגל הרוקדים.

הנשים סגורו את העינים. בידיהן הנריות הניפו במניפות והאזינו בחיוך מתוק אל דברי הנעים של המסחרים האבירים. האדון האציל ורב־לבסקי התכופף אל הפלמר:

— מה לעשות. אבי? תולעת מברסמת בתוך תוכי.

— חזר בתשובה, התודה, האדון.

האדון האציל ורב־לבסקי התכופף בפנים אפלים על פני הפלמר:

— אבל אם אינני מאמין באלהים, אבי? ...

האציל הזקן מצא לנחוצו להתערב ברגע זה בשיחה:

— מכרחים להאמין, האדון איגנץ. יש הכרח להאמין.

אבל האדון האציל ורב־לבסקי לא שם לב לדבריו. הוא התקרב עוד יותר אל הפלמר, אחזו בידיו ובקול אפל יותר מאשר לפני כן זעק לחוף פניו:

— אבל אם אינני מאמין באלהים, אבי? ...

נחיריו נתרחבו, הוא תפס את הבקבוק מהשולחן ונפצו אל הרצפה. הצחוק באולם נפסק בבת אחת.

כלם קפאו לפתע על מקומותיהם.

הנסיך ליובומירסקי מהר מפנה מרחקה. בצעדים וריזים נגש אל ורב־לבסקי, התחיל להשקטו, ללשפו על ראשו, ואל הנאספים הפנה האדון האציל את ראשו בחיוך על שפתיו.

— זה לא כלום, בקבוק נפל ...

והתזמרת נגנה, לא פסקה מלנגן. המנגנים ישבו במקום גבוה, צנופים וכפופים על כליהם, בגלילות שחורות, עם הזקנים, פקבוצת עכבישים. הזמר שמסביבם לא נגע אל לבם ולא שמו לב לשמחה שמסביב, הם השקיעו את כל מעינם בכלים שלפניהם, אמרו תהלים בעד התצארות, העוגבים והתפים.

השתיה התחילה. הקצינים הריקו בשקט בקבוקי יין שרוף כמים. נשי האצילים ספרו נפלאות על אודות בניהם, המתגוררים

אי־שם בפריס. האציל הזקן התחיל להשתפר, הסמיך את ידו אל פדחתו ושפף אל תוכו כוסית אחרי כוסית בהוסיפו בקול ובמרץ:

— מה ידוע לכם, פרנחחים, על שכרות?

ובשעת מעשה היה אחוז בשתי אצבעותיו בשקמו העבה. מורידו עד הכתף ומוגג ביד השנייה כוס חדשה.

— האם יודעים אתם, פרנחחים, להשתפר?

בחורות צעירות התאהבו. בן אצילים צעיר הראה מעשי להטים, איך נעלמות מידיו מטבעות של זהב. והאדון האציל ורב־לבסקי צנה להקנים עוד ועוד יין, יין ישן. הוא קם ממקומו לציות דבר־מה את המשרתים ופתאום השגיח בר' וולף העומד בראש התזמרת. הוא נזפר במשהו. במהירות יצא האדון האציל מבין האורחים וחזר נגש אליו:

— האם לא פגשתיך באיזה מקום שהוא?

ר' וולף הביט ישר בעיניו וענה בקרירות:

— אינני יודע.

התזמרת נגנה, ר' וולף חזר לנגינתו.

— האם לא שם? על פרשת הדרכים של ליהבי ליד צלב

העץ הישן?

— אינני יודע.

התזמרת נגנה, ר' וולף חזר לנגינתו. כנורו בכה. האדון האציל עמד לפניו ככבול בכבלים. הנגון צבט את הלב, העלה יבבה מתוך הקוה, ולפתע נדמה הנה לו, שהוא עומד ליד התזמרת ולפו בידיו.

האציל הזקן יצא במחול. הוא דפק בעצקיים הגבוהים של מגפיו האדמים, ישב וקם, נטה את ראשו, פרש את ידיו כצלוב ויצא במעגל רחב. בסבוב מהיר, מהיר, דפק מגוף אל מגוף, מחא כף אל כף במשובה ונשם בכבדות כמו פר.

האורחים התאספו סביבו, הוסיפו לו מרץ, בהתפלאם על

וריוותו ואנב התלוצצו על חשבוננו, על אשר הוא, האציל העני, זקיק לשלחנות של זרים.

ליובומירסקי עמד במעגל חבוק עם בתו היפה ביותר, הצעירה, שבהרתחון לה לנד השפטים. היא נדעה שצריך לחנך בהציעה לעבר האציל הזקן, אבל היא הרגישה את עצמה לא בטוב הפעם אצל ורבבלבסקי, מאד לא בטוב:

היתה חכרת אמונה גם היא.

האציל הזמן רקד בעז, ומשקרות לא הבחין במעשיו. הוא הוריד את ראשו, טלטל את ידיו כדחליל. האורחים פנו ממנו ברגזה: באולם השלף הס. האורחים התאפקו מלדבר... בפתח עמד קירילה פרוע ראש ונחף.

הוא הביט על האצילים בעינים לטושות, לא הבין מהי השמחה פאן. נגנזו יהלומים שבאזני הנבירות סגור את עיניו. הוא נקנה מברק הזקב, הוא עצר את הנשימה והכרחו עצמה. בקשי חור קירילה אל שווי המשקל, בנדיו הארפות גרד את פדחתו והתחיל לדבר בקול צרוד:

— אחי, נשו ירד מעל הצלב, אחי!

האורחים אלמים. האציל הזקן שכב ככר על הרצפה בראש מסנה למעלה, אבל אף אחד לא שם לו לב. כלם עמדו ראש ליד ראש, בעינים קרועות לרוחה. חסר היה אור לנשימה.

קירילה דבר כמתוך בית השרוי באפל:

— בחיי, ביום גשום ראיתי, הוא ירד מעל הצלב שם בקרשת הדרכים שלנד ליהכי והלך לו... כשם שאני חי, אחי...

הוא הצטלב. האורחים הוסיפו לשחק. אשת אציל כבדת בשר התבוננה היטב אל קירילה הנחף. היא היתה הראשונה שהפיכה אותו ולפתע פרצה בצחוק:

— מה נדחמתם פה, הלא זהו קירילה מבית-המרחץ!  
רק עו התעורר הפמר מגן האלהים. הוא יצא מבין מקהל

חור ובשפטים קפוצות, נגש קרוב אל קירילה ופניו היבשים נכתמו בכתמים אדמים:

— אמה, עד מתי תחרף את אלהים?

האורחים התכופפו מאליהם. קירילה הציץ בכמר הצצת-תם, הוא לא הבין מה רצונו:

— אני?

הפמר פרץ בצעקה:

— הנה מתרף את אלהים, אמה גויי-בית-המרחץ!

— אני?

קירילה נדלק כלו מתרון. מנחיריו פרצה נשימה כעשן מארבה, הוא הראה באצבעו על הפמר:

— אמה, אבא, אמה חרפת את האלהים, אמה, בנת?

האורחים פרצו בתרמות והתנבלו על קירילה. הוא נסוג אחורנית והגן על עצמו בכתפיו הרחבות. האורחים נדחפו, התחלקו על הרצפה, מבלבלים חנקו אחד את השני וזרקו בסני האציל הזקן. בתו הצעירה של ליובומירסקי השתה בשקט את קירילה הצדה:

— לך, קירילישקה, לך אל חבריך, אלה שבכאן ירצחו אותך...

גם אני אבא, גם אני אבא אל חבריך...

קירילה הביט עליה מבהל, והיא, במקום לבכות, חיכה אליו נרגשת. היא הובילה אותו לדלת ופתאום אחזה בו בידה:

— בא, קירילישקה, בא...

התזמרת התחילה לנגן ברעש גדול, המנגנים התערבו בין האורחים.

ר' וולף משך בקל פחו ובלי הפסק את הקשת על פני המיתרים וצעד על ראשי האורחים השוכבים. נשמע היה קול עומם של שופר. מנגן נמוך קומה חבוש כיבע נקשה עד האזניים, מקע בקל פחו בתצורה ונרף בצעדי מיל על האורחים.

הכל פנו בריצוה אל המרכבות שבחוי.

השוטים שרקו, הסוסים הנרנזים התחילו דולקים על פני השדות המערפלים, טסו דרך הלילה מבלי להתעכב. האורחים, חסרי הכרה למחצה, פשטו את בגדיהם מעליהם, יבבו, תלשו את שערות ראשם וקראו בזעקה לעזרה. בתו של ליובומירסקי נעלמה באותו הלילה.

## גימפלי המתענה תחת ידו של האדון האציל ורב־לבסקי

השחר פרץ בקיעים. התולעים התעוררו, היער הרטב העלה עשן, קרעי ערפל נתלו על הענפים.

גימפלי זחל ויצא מתוך הסבכים. הוא רעד בלו מקר, באגרופיו הקטנים שפסף את עיניו ופיהק.

בדשא נשמעה שריקת בעלי החיים וצלצולם. רחוק, רחוק נשא באויר הרענן של השחר הדקול של גרונזים: בנראה, גדעו אישם עצים ביער.

גימפלי התעצב בלבבו, הוא שם את אצבעו בסיו והקשיב: הו, גודעים את היער. הוא פנה תכף למשעול צר והתחיל רץ אל ר' שמחה. למה פה חרה לו הדבר, לא ידע בעצמו.

גימפלי רץ בלי נשימה ממשעול למשעול. במעבה היער יצא שתאום לקראתו האדון האציל ורב־לבסקי ונוצה בכוכעו. בלבבו רץ בעקבותיו.

גימפלי רצה להסתלק מהר הצדה, אך האדון האציל עצרו:

- מה מעשיך ביער?
- לא כלום, אדוני האציל.
- מה פרושו של לא כלום?
- לא כלום, האדון האציל, ככה סתם.
- מי זה טרף זאב ביער, אמה?
- לא אני, האדון האציל!



— מי ?

— פרה.

— אינני שומע.

— פרה, אדוני האציל !

גימפלי קבל סטירות אש בפניו. בשלחיו התחילו ללהט, חלפה מחשבה במוחו, שלפניו עומד אנטישמי, הוא חפך את לחייו והתחיל לילל:

— למה האדון האציל מכה אותי? לשם-מה עלי לטרף את הזאבים שלך !

— האין לי עבודה אחרת ? !

אבל האדון האציל כבר נעלם בסבך. גימפלי חזר לרוץ במשעול. נדמה היה לו, שהאדון האציל רודף אחריו, בקשי הגיע למערה ביצור. שם ישב על גזע עץ פרות, נגב בשרוולו את הזעת, נשם לרוחה וכהרף-עין צצה מחשבה חריפה במוחו. הוא הוציא את העפרון ופסת נייר והתחיל לרשם לו את המחשבה.

מתוך השיחים קפץ שפן בקפיצות מהירות מאד. הוא עבר בטיסה מעל לראשו של גימפלי, אחריו בא במרוצה הפלב והנה האדון האציל ורב-לבסקי שוב לפניו, גימפלי קם חזר פשג:

— מה מעשיך ביצור ?

— לא כלום, אדוני האציל.

— מה פרוש הדבר, לא כלום ?

— לא כלום, האדון האציל, ככה סתם.

וגימפלי קבל שוב שתי סטירות לחי לוחטות. עיניו חשכו, הוא הרגיש, שעליו להעלם תכף מקאן. הוא פנה לרץ ונחפו לתוך סבכי היער. הפלב הרפה מהשפן ודלג אחריו. הוא רץ, גימפלי, על קדוש השם. הוא לא נעצר במרוצתו בשום אופן, אך הפלב אחזו ברגלו וקרע לו את מקנסייו. ואף-על-פי כן הוא לא נעצר, רץ ישר אל ר' שמחה.

מרחוק נראתה כבר הבקתה.

גימפלי הגיע בשארית כוחותיו עד לדלת והתחיל לדפס עליה

באגרופיו:

— ר' שמחה, הצילני !

בפנים ישב ר' שמחה, שקט, מבלי למהר שאל:

— מה קרה ?

— ר' שמחה, המרכבות באו כבר !

הדלת נסתחה בבת-אחת. ר' שמחה יצא במרוצה, חזר, פרוצ, לא סי ולא מת:

— אינו איה המרכבות ?

לפניו עמד הפילוסוף ברגליו, החשופות בלי מקנסיים ועם

הפחד המשמקף בפני הצפור שלו.

— הקשב נא, ר' שמחה, השומע אתה ?

מרחוק נשאו הקולות העמומים של הגרזנים. צפרים עפו

משם, קנן חרב עליהן. ר' שמחה הפנה את ראשו בכעס לכיון

הקולות, הקשיב ובשפתים קמוצות אמר:

— לוי המלנה, ימח שמו !

ובצעדים כבדים חזר הביתה וסגר את הדלת מאחוריו בכריח.

גימפלי נשאר לעמד המום ולא ידע לאן לפנות. הוא דפס

בזהירות על הדלת:

— ר' שמחה, אולי יש לך בשבילי זוג מקנסיים ?

— האינך נכול ללכת בלי מקנסיים, מתהדר שקמוף ?

גימפלי הסתכל רגע בדלת הנעולה, התנאש, הכניס את ידיו

לכיסיו וקלף חזרה למעבה היער. הדרך הבהיקה משל וגימפלי שר לו:

— נוסע אכר בנתיב

פה נשמע בעולם ?

לא אדע מה, ומשיב:

עולם, חולם, גולם...

הוא עלה על דרך המלך. כל ציץ התעורר בלהלוחית השחר.  
 אף פעם לא נהנה כל כך משעת שחרית. הוא זרף בעז על פני  
 הדרך. כשהוא רוקד בשעת-הליכה ושר את שיר הניחון.  
 בפאת היער נודמן לפניו אחד מליו, הזעיר שבהם. היהודי  
 הנלכב הזה עמד וצעק לחוף השיחים:

— צאי, נצרה, לכאן, הנה פה הדרך.  
 נצרה שחורת עין עם צרור על כתפה דלגה מעבר למעלה  
 שליד הדרך. הזעיר מהליו הביט עליה כשריר נוטף משפתיו.  
 התפלא על יפיה ועל זריחותה של לאה'לי.  
 דמו של גימפלי התחיל לסער. לאה'לי הציצה לאטה עליו  
 ומביטת הורידה את עיניה. הוא תפס את מקום הקרע שבמכנסיו  
 בידו ונחש שהאדמה נסתחת מתחתיו. בנהירות נגש אליה מן  
 הצד, סמוך בנחלת לוחשת, הוא הציג את עצמו:

— דזר גימפל אברמוביץ ליבנון.  
 לאה'לי הושיטה לו את ידה. הזעיר קנא מאד, נגש בצעד  
 מזין אל צדה השני של הנצרה והצמיד את עיניו בתקיעת-הנפח.  
 — צר לי מאד, גברתי, שאת רואה אותי כבגדי העבודה  
 שלי... לאה'לי אחזה את איש הליו מתחת לזרועו. הצדיק לא בכה  
 בה, להסוף הוא רקד לקצב הלוקה. בין שני הנכרים האלה הרגישה  
 לאה'לי את עצמה טוב מאד. היא הלכה במתינות, חשבה על  
 אודותיו וחיכה. גימפלי דבר:

— אכל, אלבא דאמת, הנני ממחה למדע. ספקולטיבי.  
 בשיטתי הפילוסופית סתמתי מעקם את גדולי הזוגי הדעות  
 שבעולם. סוקרטס הוא בעל בית, הוא לא ידע להתרומם מעל  
 לחיים הסוציאליים. קנט, רואים אתם, הנהו מלמד...

- האם דברת כבר פעם אתו?
- עם קנט?
- לא, עם האדם הגר בטחנה?

— פונתך היא בודאי, עם ר' בני. ר' בני מפגר מאד  
 בדעותיו, אף על פי שיש לו אינטואיציה להפרכת העולם.  
 גימפלי מסתפל לכל הצדדים, הוא מכרח לסור לרגע הצדה.  
 זה הכרחי עתה בשבילו כסוים. הוא מבקש סליחה וקופץ לחוף  
 הסף.

היתה כבר שעת צהרים. כשנכנס לחוף הסף נפל עליו  
 פחד פתאום, רצה לכן לחזור אבל כבר היה יותר מדי מאחר.  
 מתחת לעץ עמד האדון האציל ורבלבסקי עם הנוצה בכובעו  
 וקרובה על שכמו, זועף מאד. גימפלי נטל הדבור מפיו:

- מה מעשיך ביער?
- גימפלי שותק.
- למה אתה שותק?
- גימפלי שותק.
- מי זה טרף פה זאב ביער?
- גימפלי שותק.
- אתה, יחפון?
- גימפלי שותק.
- אינני שומע!

בדמדומי היער נצנצו בין ידו של האדון האציל ולחיו של  
 גימפלי ניצוצות זרחן. גימפלי הרגיש שלא יוכל לו, לאדון האציל  
 ורבלבסקי ופחד אחר, בלתי ידוע, נפל עליו. פחד השזור עם האדמה  
 ועם הכוכבים. קצה גלגלתו נחד אפיו התחילו לקפא. פתאום התחיל  
 לרוץ, לרוץ ולצעק מפחד, לקפץ מסבך אל סבך. הוא רץ במעגל  
 מסביב לאדון האציל ונדיו פרושות אליו.

## עֶשֶׂר הַסְפִירוֹת

שוב מגיע קול זק לאזניו של ר' בני והוא מקשיב.  
 - ודע, שאלפי עולמות הבלל בסוד עשר הספירות משתפכים  
 בתוך עצמם, עגול בתוך עגול כמו זקמים שונים.  
 ומבטיק על רבוא-רבבות מילין האור, העובר מעולם אחד  
 למשנהו.  
 ודע, שילוד אשה אינו מכיר את דרכו בעולמות, לאן עליו  
 להפנס ומאין עליו לצאת.  
 רבוא-רבבות מילין אור בארץ ובגבה ובהם זחל אדם צנום  
 שחור.

הוא מטפס על הקירות המבטיקים מעולם אחד למשנהו,  
 מטה את אָזְנוֹ הַגְּדוֹלוֹת, קורע את עיניו ומחפש על פני המים  
 ההומים. מיהו המקשיב לו - אף אחד אינו מקשיב לו.  
 ודע, שאין שום דבר, שריק הוא העולם הגדול, אין בו  
 אלהים ואין בו שטן, לא קרוב לאדם ולא גואל לו.  
 עולמות הבלל מאירים, מנצנצים על רבוא-רבבות מילין.  
 והאדם הצנום והשחור דופק בידו על הקיר המבטיק, מטה אָזְנוֹ  
 ומקשיב: עונים לו המרחקים המטהדים מתוך הקלל הריק.  
 ודע, שזהו סוד האינסוף.

## לֹאֵהָ לִי בָּאָה אֶל בֵּיתוֹ, וְגַם הוּא טוֹעֵן שְׂגִימַמְפְּלֵי צוֹדֵק

הזעיר מהליו עמד ליד ביתו של ר' בני והרצה בידיו  
 ללאה' לי מה עליה לעשות. היום עמד כבד לשקע.  
 ללאה' לי עמדה חנרת, חנרת יותר מתמיד. היא הקשיבה להדי  
 הסביבה, הסתכלה בה ולבה דפס בה בחוקה. הזעיר נחם אותה, אבל  
 היא, ללאה' לי, לא הקשיבה לדבריו. היא רצתה לחכות: אולי תסור  
 אליו רק למחרת היום, ואולי בכלל לא להפנס אליו? בן לוינתה  
 הסביר לה, שר' בני הוא באחד מאתנו, שר' בני יקבל אותה  
 בסבר פנים יפות, בזה יכולה היא להיות בטוחה, והוא, בעל העברה,  
 צבט אותה בזרועה:

- פרתחית שקמותך!

הזעיר נתקבל לתוך הליו צדיקים, מפני שהיה ענותן מאד,  
 אף על פי שחטא הרבה בנוגע לנשים. עתה הסתובב סביבה  
 בשכוי, ללאה' לי התמלאה לבסוף בעז ונגשה עם צרורה על פתטיה  
 עד הדלת. בזהירות אחזה בידית ועוד פעם הסבה את פניה אל  
 מלכה. הוא עשה תנועה בידיו:

- הכנסי, הכנסי, טפשונת.

לאה' לי נכנסה למסדרון, ריח שקים רקובים וטחב מלא את  
 האויר. באסלולית ראתה על קורות התקרה גלגלים ישנים תלויים  
 ועל הקיר הייתה תלויה רתמה. היא השגיחה בדלת המובילה לחדר,  
 בצעדים קלים נגשה, אולם לא העזה ללחץ על הידית ונשארה  
 עומדת דוממה.

בבת-אחת נפתחה הדלת: בבית היתה אפילוית כבדה. התנור תפס כמעט מחצית החדר. היא חפשה אותו באפל...  
 ר' בני ישב בפנה על סדן-עץ. את ידיו שכל על ברקיו וראשו הפכו עם זקנו המסבך שקע על חוהו המרפס. הוא ישב -שבעה". שפתיו העבות נתהדקו, נפתחו ושוב נתהדקו כאצל דג והתגלגלו מתוכן מלים בודדות מונרות פאזניים המכסות אוזב:  
 -הנני ואלף לקראת האדמה... גימפלי הבחור צודק... אין אלהים... אדמה...

לאהלי נשענה אל הקיר, ברפיה התחילו רועדות ונפית התחיל מסתובב לעיניה וגגו למטה. ניצוצות אש עפו לנגד עיניה. ראשה כבד עליה ונטה הצדה, בקשי התנישבה על ספסל ליד הקיר. גופי אפלה התרקמו לעיניה עם כתמים בהירים ובלב צבש משהו. מרירות ויאוש מלאו את לבה. היא רצתה להביע משהו ולא יכלה:

- תנו לי מעט מים!

ר' בני שמע שמבקשים מים, קם ונגש לדלי העץ שעמד ליד התנור. הרימו בקשי והגישו ללאהלי.  
 שעה ארפה עמד פה ליד לאהלי ונדלי בידו. היא פשטה באפיסת פחות את ידה וטבלה אותה במים. פתחה לרגע את עיניה ושוב עצמה אותן. ראשה שקע יותר ויותר מעל לחזה.  
 ר' בני עמד ונכה, ראה שאינה שותה, הוציא לכן בזהירות את ידה מן הדלי והגישו אל פניה:  
 - פיו, פיו.

הוא שרק בלבביות, כמו בהשקאת סוס, רצה לפתחה לשמות. לאהלי הפנתה את פניה אל המים, שחתה ורוח לה...  
 איש הליו הסתובב ליד החלונות, התפלל על קבלת הפנים הממשכת ונהי מוכן כבר לחשד בר' בני בדבר עברה. הוא התקרב אל החלונות, הציץ, אבל בפנים היה חשך. לאט לאט טפס ועלה

על הכרוב, הקמיד את פניו אל השמשות, האהיל בידו על עיניו ולא ראה שום דבר. בלב דופק ירד חזרה למטה והתכוון להפנס פנימה, אבל קול ריצה מרחוק עצרו, גימפלי רץ פמטרף, רגליו הערמות הבהיקו בחשך, הוא נשם בחזקה ונעצר ליד איש הליו:  
 - איהו? איש הליו מתמם:

- מי?

- גדי. שואלים אותך איזה הצעירה?

- מי? הנערהו הנה כאן אצל ר' בני.

גימפלי מנגב את זעתו בשרוולו. אין לו בכלל רצון להתעסק עם הוצעיר הזה. הוא עומד ליד הקיר, משכל את רגליו זו על גב זו ושורק לעצמו שיר. איש הליו מסתפל בו בחשד. פתאום נזכר גימפלי במשהו, הוא מוציא מכיסו חבילת טבק, מגלגל לו סיגרה ומצייתה. ידו האחת בכיסו ובידו השניה מעשן הוא. מחליק את שערותיו ובמתינות מוציא הוא את העשן מפיו ומעלהו לשמים.  
 איש הליו מלטף את זקנקנו, עומד ומסתפל עליו. פתאום מתרומם הוא על קצות אצבעותיו ואומר לו ישר בפניו:

- זאת היא גאונה ולא יותר!

גימפלי תוחב את הסיגרה אל פיו, פונה בגבו אל איש שיחו, את ידיו הוא משלב לאחוריו ומטיל לו ככה ליד הפית.  
 הדלת נפתחה. לאהלי יצאה חזרת פשלה, נשענה אל מווזות המראה הנערה החזרת הזאת. הוא הסתפל בה ופתאום פרץ זרם דמעות מעיניו ולא יכול היה לעצרו, רץ לקראתה, הפיל את עצמו על האדמה:  
 - יקירה שלי, אני אוהב אותך!

והוא חבק את רגליה, נשק את נעליה השחורות והנאות, בכה והתפתל על הדשא כתולעת ארפה ורזה. לאהלי נדחקה יותר ויותר אל הקיר עד שפרצה בבכי. היא רעדה בכל גופה, והכל מסביב נעשה פתאום ברור לפניה.

## מ כ ת ם

והוא, בן דוד, בא לעיר ההולכת ונבנית. הוא רואה את  
הבנאים על הפגומים, הטיחים טחים בטיח, הנגרים מקציעים את  
המלונות וחדרה עמקה אוספת אותו והוא אומר:  
— ראו התבוננו, העבודה באה מהאדם כשם שהקורים באים  
מהעכביש.

— ראו והתבוננו, המים זורמים בהרים לשם עבודה.

## כְּנִרְאָה גַם ר' שְׁמָחָה הוּא צְדִיק

ר' שמחה שכב סרוח על השדה הסתוי כסחבה עבה, אלם  
ומלא מרירות. אישם אכלו את השפון שנקצר בכאן ופה קמלו  
הקשים. האדמה רמתה כאשה שפתיה וענובה אחר כך לנפשה.  
יער הסתו החום התמלא יגון קודר, התאבלו העצים, שהחיים עוד  
פעפעו בהם קצת ועמקם קיננו גם האבנים המחשטות שבתעלות.  
ר' שמחה שכב במלא קומחו על השדה כאבל, נאחזו בידיו  
באדמה, הקריב את פניו אל גופה המת ובכה בכי תמרורים על  
חיה שגועו.

במרחב אבלו הערפלים ושורות החסידות, שהנמיכו עוף דרך  
הרשת הכחלחלה של הגשם.

הוא האזין לכמיהת הענפים, ענף כמה לענף, לגעגועי רבוא  
רבבות עשבים, שהתרקמו בשקט בגוף האדמה הרחב והחום.  
הוא שוכב על מת — האדמה נפחה את נשמתה, את כאבה  
האמתי האחרון וננעה מתוך געגועים נוגים תמים אליו, אל ר'  
שמחה.

ר' שמחה קם לאטו. העצב נקר בעצמות. כסוף בגופו הגדול  
הלך ואסף מהשדות את העלים הצהובים של העצים.  
צרמת עלים נערמה באמצע השדה. הערפל כסה אותה,  
הדקה וכבה בה את הגיון האחרון של גוף חי.  
ר' שמחה ישב על צרמת העלים, הוציא את מקטרת החמר  
שלו ונשף עמודי עשן, פקעות עשן שכסוהו כלו כבענן.  
ביער האסוף עשן כחל נשאו הדי הגרזנים.

עצים גדועים מנחים היו מסדרים בפאתי היער, עצים רעננים מקלפים מקלפתם. ענפים גדולים ומשנים, שהמחטים עודם עליהם, היו פוזרים מסביב כאיברים שלא באו לקבורה.

ר' שמחה ישב עטוף באדרת השער שלו, רטב מטל ובעינים ממצמצות הביט דרך העשן למרחקים שכבו בערפל.

בקרבת מקום ביער נשמע קול צעקה:

לאה'לי רצה בין העצים בשערות פרועות. עיפה עד מות, צעקה לעורה, והאדון האציל ורבלבסקי וכלבו רדפו אחריה.

לאה'לי יצאה מבין העצים וכרעה על השדה לא רחוק מר' שמחה. האדון האציל תפסה בשערותיה, הוא הוציא ועקת משוקה, חבק אותה והתחיל לנשק את שניה המכסים.

בחשאי זחל ר' שמחה ממקומו, קם, נשם עמקות, עיניו התמלאו דם, ולאט התחיל לצעד אל האדון האציל.

בקשי הרים ר' שמחה רגל ובקשי הורידה לארץ חזרה. השדה שמתחת לרגליו התפתל והתנועע.

האדון האציל לא השגיח בו, הוא היה כפוף מעל ללאה'לי, לחצה אליו ודבק בשפתיו מתחת לסנטרה.

ר' שמחה הדט, נגש בקשי רב, אהו בקזקה בגבו והרימו למעלה מעל לראשו וכרגלו לחץ אל האדמה את ראשו של הכלב.

לאה'לי שכבה על הארץ בידיים פשוטות כדי להתגונן. בפחד הסתכלה ברי' שמחה, שרחב, שגדל עם חוהו הבולט לפנים

והסתכלה באדון האציל הירק המפרפר בידיו של ר' שמחה מעל לראשו של הלה.

— שפך חמתך על אלה אשר בשמך לא קראו!...

בבת אחת השיפו מעל שדות הסתו, זרקו בכל כחותיו למעלה מעל שדה ויער ואל השמים. האדון האציל עף באויר המערפל

וראשו למטה. רגליו הנדקות מתוחות כמוכנות להאחו במשהו, שט הוא דרך הערפלים כדג, שט ולא ידוע להיכן — אולי אל צוקיהם של הרי החשף הקודרים. הכלב טס ביללה גדולה, בפיון שאדוניו נפל שם. הוא טס בחץ מקשת ואת זנבו הכניס מרב צער אל בין רגליו.

### לוי פטשניק מחפש את בתו

בחצות הליל התחיל לוי פטשניק שובר את רהיטי הבית. הוא נפץ את השמשות, נתץ את הראי וקרע את הוילאות מחלונות ביתו ואת התמונות שעל הקירות. לבוש למחצה התרוצץ מחדר לחדר, קרא בשמה של לאה'לי, חפש מתחת למטות, בארונות, אכל איש לא, ענה לו. קצות דלילות של שער חום-צהבהב, הקיפו את קרחתו בקש ועיניו הבריקו בחוריהן בבק שגעון. הוא הוציא מתחת למטה תרמיל, שהיה כנראה מוכן מזמן שם. הוא שם אותו על הצואר, נגש בריצה לארון ואסף בידים לזהטות את הנהב לתוך התרמיל, שפשף לו את הראש, את הזקן הקצר והתרוצץ מפנה לסנה. לפתע השגיח מתחת למטה בנעל אחת של לאה'לי, תפס אותה וכאלו היא הייתה ברזל מלבן, הכניסה חיש מהר אל התרמיל. בזילת פלב מכה קם ופנה אל הדלת. בחוץ שבר חשך מעיק, פה ושם בחלונות שפתח גזות נמוכים האיר אור צהב...

ר' לוי התחיל לצעד על פני הרחובות בבכי ובצעקה וטלטל את ידיו וקמץ את אגרופיו כלפי השמים... אבל קולו לא הגיע לשום און. עננים כסו את השמים כמו בבהרות. ר' לוי טפף על פני שדות הסתו, התנודד, לש ברגליו היחסות את החמר, תעה בדרכי השדות הקצורים.

נחים בשלנה הכפרים על פני הניר המטלל כעדות נמלים באזוב. אף אחד אינו שם לב לאדם. הוא סר לכפרים, שוטט בתצרות, חפש בארזות ובככי דפק על קירותיהן של בקתות האפרים. - האם לא ראיתם, האם לא שמעתם על בתי, על לאה'ליו איש לא ראה, איש לא שמע על בתו של לוי פטשניק, על לאה'לי.

כבשות גועות מפחד בדירים. האפרים התמימים והאחוזים תנומה ונכנסים חזרה אל מסות נשיהם. מבין העננים זוחלת ויוצאת לבנה סדה בעלת עינים, וערמות קרנים דלילות נופלות ומתפזרות על קצות הדרכים. ר' לוי גזר את עצמו על פני השדות, בולע ופולט את שתיקת הכסף של הלילה... אי-שם רחוק, רחוק בשפלה מלל פלב יללת כאב ממשכת. זאת היא הנפש היחידה הערה. ר' לוי ירד לגיא לחפש אותו. את בעל-החיים הער. פלבה ארפת גו עומדת ומבכה את געגועיה לבעליה שגלה. ר' לוי אינו נוגע אל לפה, אף על פי שסוד נדודיו גלוי ונדוע לפניה. אי-שם, כליל הסהר הזה, נופל אדונה הירק וראשו למטה, נוסל כחץ שהועף, ולעזר לו אי-אפשר. ר' לוי עומד למעלה כפוף, תרמיל הנהב על צוארו, מקטפל הוא על צלעותיה הכולטות של הפלבה ודמעות נוספות מעיניו. ופתאום פונה ר' לוי אל הלכנה, לוטש את עיניו ומתחיל גם הוא ליבב לתוך הליל בקול רם יותר מיבבת הפלבה הרותה.



### גִּימְפְלֵי מְדַבֵּר בְּחֵרוּזִים וְכוֹנְנָתוֹ לְמִשְׁהוֹ אַחֲרָיו...

...וְשָׁלַג יָרַד מִשְׁמַיִם, שָׁלַג מִגֶּשֶׁם וְחֶסֶם, שֶׁהַחֲנִיחַ מִחֲדָשׁ בְּשִׁלְהֵי הַסֵּתוֹ אֶת כָּל הַסְּבִיבָה. הַבִּקְתָּה שֶׁל ר' שִׁמְחָה שֹׁתֶה לְעֲצָמָה דְמוֹת חֵג, הַתְּפִסְתָּה בְּמִכְסֵה עֵבֶה וְצָחֹר וְהִיעֵר הַלְכֵן מִסְּבִיב נִשָּׂא בְּשִׁמְחָה אֶת הָעַל הַבְּהִיר וְהַזֶּךְ.

בְּבִקְתָּה יֵשְׁבוּ ר' שִׁמְחָה, לְאֹהֲלֵי וְגִימְפְלֵי הַפִּילוֹסוֹף. הֵם רָאוּ שֶׁהָעוֹלָם הוּא מְהֻרָה, שְׂקוּף, וְלִבּוֹ הַזֶּךְ וְהַשְּׂקֵט פְּתוּחִים. וְלִבּוֹ הַזֶּךְ מְרַשֵּׁט מִכָּל רַחַשׁ שֶׁעַל עֲנָף... חֲדוּהָ בְּהִירָה... חֲדוּהָ בְּהִירָה... חֲדוּהָ בְּהִירָה-נוֹגָה...

ר' שִׁמְחָה שָׁכַב עַל הַסְּפֶסֶל הַרְחֵב לְיַד הַחֲלוֹן כִּשְׁהוּא נִשְׁעָן עַל מְרַפְקוֹ וְהַסְּפֶסֶל בְּקִירוֹת הַבַּיִת תִּקֵּט וְהַחֲגִיגִי. הוּא לֹא חָשַׁב וְקָלַט אֶל קַרְבוֹ בְּחִמִּימוֹת וּבְרָצוֹן אֶת נְשִׁימַת הָאוֹר הַצּוֹנֵן - זֶהֱב, שְׁזָרֵם דְּרָךְ הַחֲלוֹנוֹת. לְאֹהֲלֵי יִשְׁבֶּה עַל אוֹתוֹ הַסְּפֶסֶל וְהַשְּׂקִיפָה אֶל הַיַּעַר בְּעֵינֶיהָ הַבְּהִירוֹת שֶׁנִּצְצוּ מִלֵּב הָאוֹר, וְכִכָּה בְּשִׁתִּיקָה הִיא שׁוֹחֲקָה עִם ר' שִׁמְחָה. הוּא זָחַם אוֹתָהּ: בְּעֲצָם אִין הַמְּשִׁיחַ חֵיב לְהַצְטִינֵן בְּיָסוּד וְאוֹלֵי בְּרַגְעֵי הָאֲחִירוֹן יֵאִירוּ פְּנֵיו שֶׁל ר' בְּנִי, עוֹרוֹ יִשַׁל מֵעַלְיוֹ וְהוּא יִתְגַּלֶּה לְפָנֶיהָ רַעֲנָן וְצִעִיר בְּבַחֲרִיתוֹ הַחֲדָשָׁה.

גִּימְפְלֵי נִעַר עַל הַשְּׁלֶחָן אֶת כִּיס הַטַּבָּק, נָחַר בְּאִפּוֹ וְגִלְגַּל לוֹ סִיגָרָה. מִתְעַנּוּג פְּנִימִי דָּבָר בְּלִי שְׂפָה, מַחֲשָׁבוֹת חֲמוֹת קָמוּ בְּחוֹכוֹ פְּנִימָה, רַחֲסוֹ בּוֹ כְּעַרְפְּלִים קָלִים, רַחֲשׁוּ בְּאִיבְרָיו בְּלִי מַלִּים כְּנֶגֶה אוֹר. הוּא הַצִּיץ בְּעֵינָיִם לְחוֹת עַל לְאֹהֲלֵי וְחֲדוּהָ בְּהִירָה יִבְכֶּה בּוֹ: - אֲנִי גִימְפְלֵי, לְמִשְׁל, אִינִי נִצְרָךְ לְשִׁפָּה, אֲנִי גִימְפְלֵי, יְכוֹל לְהִתְקַיֵּם בְּלִי שְׂפָה.

ר' שִׁמְחָה שָׁכַב עַל סְפֶסֶל מֵעֵץ הָאֵלוֹן, זָקְנָה הַרְחֵב מְפֹרָר עַל חֲזוֹהוּ, וְהַתְּבוֹנָן עַל הַפִּילוֹסוֹף שֶׁעֲצוּב לוֹ כָּל כֶּךָ מִהֵנָּהר הַמְּחֹזֵק שֶׁמֵּאַחֲרֵי הַחֲלוֹנוֹת.

שְׂקוּף יָשַׁב גִּימְפְלֵי לְמוֹלוֹ וְנִדְמָה הָיָה לוֹ, שֶׁמִּנְגִיעָה אַחַת יְכוֹל הוּא, גִּימְפְלֵי, לְהַתְּפוֹרֵר בְּצִלְצוֹל דָּק וְלְהַתְּמַזַּג עִם הָעוֹלָם הַזֶּךְ שֶׁמְסָבִיב.

גִּימְפְלֵי הִדְלִיק אֶת הַסִּיגָרָה, הַכְּנִיס אֶת יָדוֹ הָאֲחַת, לְכִיסוֹ, פָּשַׁט אֶת רַגְלָיו, וּבְכוֹנְנוֹ אֶת מַבְטוֹ אֶל לְאֹהֲלֵי הַתְּחִיל מְדַבֵּר בְּחֵרוּזִים: "עִם הַסִּיגָרָה בְּפֶה, עִם עֲשָׂנָה שֶׁאֲשָׁף אֲשַׁב לִי בְּשִׁקֵּט וְטוֹב לִי מְאֹד, בְּאַמַּת לִי טוֹב..."

ר' שִׁמְחָה עָנָה לוֹ בְּהִרְחָבָה: - אִם לָךְ טוֹב, נִחָה עָלַי דַּעְתִּי.

וְלְאֹהֲלֵי הַסְּפֶסֶלָה דְּרָךְ הַחֲלוֹן, אֶסְפָּה אֶת יְדֵיהָ אֵלַיָּה וְשִׁלְבָה אוֹתָן עַל קְצוֹת מְרַפְקֶיהָ. הִיא לֹא הִפְנִתָה אֶת רֹאשָׁה, אִם כִּי הִקְשִׁיבָה רַב קֶשֶׁב וְהִבִּינָה אֶת כּוֹנְנָתוֹ הַנוֹגָה שֶׁל גִּימְפְלֵי. אָף פַּעַם עוֹד לֹא הָיָה כֹּה חוֹר וְשְׂקוּעַ בְּמַחֲשָׁבוֹת כִּמּוֹ עַכְשָׁו, אָף עַל פִּי שֶׁהִתְלוּצֵץ וְהִעֲמִיד פְּנִים כְּאִלוֹ לֹא אֶכְפַּת לוֹ דְּבָר, שֶׁרַק וּפְטָפֹט בְּחֵרוּזִים:

הַכֵּרֵחַ הַנְּצָחִים,  
הַהִתְחַלָּה תִּשָּׂא אֶל הַסּוּף נִדְבָכִים,  
וּבִרְגֵשׁ כְּמוֹנֵי בְּנַחַת,  
יִתְקַשֵּׁט בְּזִקְא בְּקִרְחַת,  
הַעֵינַיִם - שְׁנֵי שְׂקִים  
וְהַרְגָּלִים - מִקְלוֹת דִּיקִים  
לְפָנֶי הַפֶּלֶל-יְכוֹל יִבְיָאֲנִי, הָאֲבוֹד:  
- הִנְהוּ הַבְּרִגֵּשׁ הַחֲשׂוֹד."

- טוֹב, גִּימְפְלֵי, טוֹב, הַזֶּךְ בְּרִגֵּשׁ חֲשׂוֹד.  
אֲבָל גִּימְפְלֵי לֹא עָנָהוּ, לֹא הִזִּיקָה דַּעְתּוֹ וְחוֹמָה עָלָיו, עַד כְּדֵי



התנצחות בדברים. לא רצה פעת לבוא בקרוניה על ר' שמחה. ככה ישב לו גימפלי והתגעגע. לפי דרכו, אל לאה'לי. הוא באר לאהובתו שפבואות שניהם נעלמו. ככה ישב לו גימפלי, ככה על סדר העולם: אלהים הוא אלהים! - לא יחלף,

פח פסול באין-סוף

נקבות זכרית

הליכה בעמידה עקבית,

התפרצות באדיר

יבכה בשיר."

הוא הדליק את הסיגרה. אצבעותיו הארכות תופסו על השלחן. הוא הביט על פניה היפים של אהובתו, שגראתה שקטה וחזרת יותר על רקע השלג בחוץ. פתאום נצבט בו הלב צביטה עמקה, נצבט עד לידי דמעות. הוא שאל בקול מסור ועדין:

- למה ליאונוכנה, למה את שותקת?

היא פנתה אליו בחיוך עצוב:

- אינני שותקת בכלל.

ור' שמחה תקן את משבבו וענה:

- מפני שאהה מדבר בעד הכל, גימפלי.

- אינה יום היום... יום פריהיסטורי... - אומר גימפלי.

והיא, לאה'לי, שותקת.

- שלג יורד בחוץ. שלג אביבי?

- כן.

ואת הדבר שרצה להגיד הביע בעצם בשאלותיו אל לאה'לי. פתה לא היה לו על מה לדבר. תוגה כבדה נרדה בבת אחת אל לבו. הוא קם ממקומו, התחיל לצעד בחדר ונדמה היה לו שהוא בבוה יותר מדי. יותר מדי הנהו בשביל העולם הנה. הוא נתעכב ליד הקיר, התבונן בסימ, מעשה ידיו של ר' שמחה, שקע במחשבות והתחיל שוב חזרו חרוזים:

הנה הבר-נש החשוד מאד!

שואל קול מתהומות:

מה שמו?

במה אשם?

- שכחתי את השם.

המקצוע, משלח-יד?

- בטלן, אלהי, נע ונד..."

העולם הזה העיק עליו, על גימפלי, אם כי היום היה וך יותר מוך. השלג הכמה האציל מקמיהתו עליו. מצב רוחו הבהיר, נעשה רך כמיון לקבל את כל היסורים השקטים הבאים עליו. אך לסתע לא החזיק מעמד, ורם דמעות פרץ מעיניו, הוא פרץ באכי מר, בכה בלי הפסק, בנשימה עצורה צעק בקול:

- היבוא המשיח, או לא??

- משיח!!

הוא קפץ אל ר' שמחה והתחיל להכותו בשתי ידיו הרזות,

חזקו, בכה ומשך אותו בבגדיו:

- שיבא המשיח, השומע אתה, המשיח שיבא!

גימפלי בכה, לאה'לי כסתה בידיה את פניה, עצרה נשימתה וקסאה. היא ראתה לפני עיניה את ר' בני, שסרחון עולה ממנו וזקא עכשו ונזרה בזהו הדומה לעור מרוט של פגר. ר' שמחה ישב על משכבו, חבק את גימפלי בידיו והתחיל לוחש, כאלו לא אליו מכוננים הדברים.

- על מה זה תיבב, סרחון שכמוך?

בינתים התרגש גם ר' שמחה; בזהירות נגע בלאה'לי, שישבה ונבה אליו. לאה'לי התעוררה בבת-אחת, פנתה אל ר' שמחה ונפלה על קונו.

הוא לטף ברכות על ראשה, הוא החזיק עוד בידו את גימפלי

ודבר אל שניהם:

- הלא עודכם ילדים, בחיי עוללים ממש!  
הוא הביט דרך החלון הלכן למרחק אי-שם... בין העצים  
המשלגים ביער הסתובבה בתו של ליובומירסקי. היא חפשה את  
הדרך, התכרבלה בכגדי השניץ שלה, אותם הפגדים שלבשה בחג  
המשפחה של ורבלבסקי.

### משפיעים על ר' בני

בשחר הקרפי התאספו הליו אצל ביתו של ר' בני. הטחנה,  
שנראתה כבר כערמת זבל, הכסיפה מקר. הליו ישבו בזקנים  
קסואים על גורי עץ ליד הדרך. אחדים מהם עמדו בחבורות ומלאי  
תונה שוחחו ביניהם.

הנסיכה ליובומירסקי עמדה על הדרך לא רחוק מהטחנה,  
רעדה מקר והציצה אל החלונות. הליו ראו לעתים קרובות את  
הנסיכה ליד הטחנה. הם לא ידעו לשם מה היא מסתובבת שם  
והם לא דברו עליה, אם כי האשה הזאת משכה את תשומת-  
לב כלם.

היו ימי סתו מאחרים. הקר קדר לפרקים מתחת לפרות,  
האפים קפאו והידיים הסמוקות והנפוחות שפשו אחת את השנייה  
בחריקה ונטלטלו כזרות.

החייט הכפרי ישב על הסף ושק תפוחי-אדמה על שכמו,  
מסביבו עמדו יהודים ורצו להוציא מפיו מלה, אבל הוא הביט  
אליהם כתם ושחק.

ר' וולף והאורח הרגון נכנסו עם שחר אל ר' בני. הם  
שטחו לפניו את טענותיהם ודברו על לבו בענין הגאולה. הליו חפו  
כאן בחוץ, אבל עד עתה לא קראום פנימה; פנראה לא באו לכלל  
גמר ענין.

בדרך הופיעו ר' שמחה ולאה' לי. הם הלכו שותקים אל ביתו  
של ר' בני. לאה' לי פחדה מפני ר' בני; היא שנאה אותו, אבל שומה  
עליה לשמע בקול ר' שמחה ונגררה אחריו. הליו נעשו אי-שקטים.

הסתובבו מסביב לבית, מחאו כף אל כף מקר ומא-סבלנות. לא נראה הסוף לצפיה. השותקים התרגזו בלבם, אבל חובבי השיחה לטשו את עיניהם. שיהיה סוף לדבר.

האורח הארוך שפניו פני כבשה עמד לפני קירילה ובאצבעותיו מנה את המאכלים שיגישו לשלחנו של המשיח:

- תפוחי עץ נפלאים, אגסים, מעשי-אפיה מחוקים, דגים מעשנים, מעים...

והזעיר מהליו שעמד סמוך להם ונדיו על אחוריו, הרים את זקנקו אל האורח הארוך וכשהוא כלו שופע תענוג אמר:

- ונשתות בגישו שם, בנראה, יין צמוקים או יין קפריסין? אבל האורח הארוך הלך בינתיים משם שקוע במחשבות, הסתובב בין השותקים מעליו. הוא היה לפניו מקבל גדול, ידע את סוד שבעת הרועים, אבל לעת זקנה הפך לעובר-בטל. נדמה שיש בדעתו להשמיע דברמה, מטים לכן את האזן אליו, אבל הוא מאנפף באזן זו ותו לא. השותקים ישבו על קורת עץ, פשורים, בצרפים שמנים, בעיני כבש גדולות-ולא הוציאו הגה.

על הסף הופיע האורח הקשיש, הרהר רגע, בנראה שקל משהו בדעתו, אבל לבסוף רמו שיכנסו הביתה. הליו פנו ישר לדלת, כל אחד רצה להפגס ראשון. געשה דחק רב בפניסה. האורח הזקן חפש בעיניו בדחק הרב את קירילה. הוא נזכר במשהו בקשי הכחין בו, בכל פחותיו נדחק לקראתו ואמר לו משהו:

- וגם גלידה! גלידה!

הקהל פנץ הביתה, עלה על הספסלים, על אדני החלונות הסגורים והסתיר את האור המעט הבא דרך השמשות. ר' בני ישב בפנה על גזר עץ בידיים משלבות על ברקיו ולא שם לב לבאים. פלם עמדו סביבו צמופים ודחוקים בעינים לטושות, קטני הקומה התרוממו על בהונות רגליהם, נדחקו ונצעקו בקול.

ר' וולף חכה עד שהקהל ישתתק.

שבעת השותקים יצאו קדימה, אלה שתפסו את מהות העולם, כאבני אוזב בתעלות, שלא הרגישו את טעם החיים וטעם המות ושעמדו על סוד הנריאה בשכמי השורים שלהם.

ר' וולף סדר אותם. לאט נגש הוא והאורח הזקן אל ר' בני. הם התיצבו משני צדדיו כשושבינים, שעליהם להוביל את החתן אל מתחת לחפה.

השליך הם עד ששמעו את חריקת הקורות מהקירות. ר' בני ישב בראש מורד, הסתפל על אצבעות רגליו המלכלכות לא הציץ באף אחד כאלו היה ככר מת. ר' וולף התחיל לדבר בקול:

- בני בן בלומה!  
 ר' בני לא ענה.  
 - בני בן שלמה! בשם חיינו המענים הננו מכריזים עליך כעל משיח בן אפרים!  
 ר' בני שמת.  
 - בני בן בלומה, הגד, מה רצונך?  
 בכבודות הרים את ראשו, פיו הפתוח היה כמלכך, בקשי נשם:  
 - אני רוצה למות!

הליו נסוגו אחורנית, נאנחו; אחדים התחילו לבכות, מפני שלפסח הרגישו כלם שהמות הגהו טוב מהחיים ואיו מה לאבד בין כך וכך. אבל ר' וולף התרומם מעל לכלם, התלהב, נדלק כשלהבת, פניו קרנו לעיני הכל:

- בני, הגד: אני רוצה שנגאל. אני רוצה שנקשט את עור העולם החי! בני אמר: אני רוצה, שנתפרץ עד האלהים! אמר: אבל ר' בני שמת.

### גִּמְפְּלֵי נוֹאֵם מֵעַל הָר וְשׁוֹכֵב לִישׁוֹן אַחַר כֶּף

היה לפנות ערב אדם ונס. מעבר מזה של העולם שטו ועלו הרים אדמים. התיצבו על השדות והרקיע שעליהם בער כנחשת לוחטת. השקיעה הפוערת הציפה את הסביבה, היער הזקן בער בכחל שלו, הרשיף נאש ובדמדומים.

גִּמְפְּלֵי עָלָה עַל הַר הַחֹמֵר שְׂמֵאֲחֹרֵי הַטַּחְנָה, כְּלוּ סְבוּל בְּאֲדָם בֵּין-הָעֲרָבִים. הוּא הַרִים אֶת יָדָיו לְאִפְקַי הַמְּשֻׁלֵּהב וְדָבַר אֶל אֲרֻבַּעַת צְדֵי הָעוֹלָם:

— לָמָּה לֹא אוֹנֵל לְהַפִּיק תּוֹעֵלַת מִהַתְּבוּנָה. לוֹ הִיְתָה עוֹף, הִיְתִי מִתְקִינָה לְאַרְמוֹת הָעֶרֶב, וְלוֹ הִיְתָה עֲנִיבָה הִיְתִי עוֹגֵד אוֹתָהּ בְּכַדִּי לְמִצָּא חֵן בְּעֵינֵי הַנְּעָרוֹת.

— יוֹמָם וְלַיְלָה עוֹבֵד גּוֹפֵי כְּדֵי לְהַפִּיר אֶת הָעוֹלָם וְאֵלוֹ הַתְּבוּנָה מִפְּרִיעָה לִי.

— רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם! אִי-תְּבוּנָה יְכוּלָה לְהַשִּׁיג אֶת אִי-הַתְּבוּנָה.

— רֵאוּ, הָאֲדָמָה טִיָּה, הָאֲדָמָה חוֹשֶׁבֶת וְעוֹבְדַת וְאִין בָּהּ אֱלֹהוֹת — וְאִין בָּהּ תְּבוּנָה.

— רְבוּנִי, מַה זֶה חַיִּים? — רְצוּנִי לְהַכִּיר אֶת ד' אֲמוֹתַי בְּעוֹלָם.

— הַנְּנִי עֲתָה, אֲנִי גִמְפְּלֵי, יְחִידִי בַשָּׂדֶה, הַשְּׂגָתִי עוֹבְרַת אֶת הַמְּרַחְבִים וְהַגִּיאִיוֹת, אֲבָל בִּינְתִים אֵינָה מְאֻפְשֶׁרֶת לַגּוֹף לְהַשִּׁיג אֶת סוּד הַכְּרִיאָה.

— הוּי, רְבוּנִי! רְצוּנִי לְזַרְק אֶת תְּבוּנָתִי דֶרֶךְ הַחַלּוֹן.

וְהוּא יָרַד מִן הָהָר בְּרֵאשׁ מוֹרָם, כַּגְּנֶרֶל הַיּוֹרֵד מֵעַל סוּסוֹ אַחֲרֵי הַקָּרֵב.

הוא ירד לדרך, חפש מעלה רכה בכדי לשכב לישן, משש בבורות, מפני שהוא קנה שלא'ה לי תופיע אליו בשנה בחלום.

הוא נדחק אל בור אזור, שם את אגרופו מפתח לראשו ונרדם. הירח האיר את גבו, חמם, האור הילק חדר דרך בגדיו, שטף את איבריו בכמים מתוקים.

הוא חיך מתוך שנה.

מישהו נגע בו אט בכתפו, צנה לקום, הוא קם כשידיו למעלה וקכה הלך על פני השדות המכספים — מערפלים.

הירח האיץ בו.

הוא צעד בקלות, כמעט על בהונות הרגלים, מלמל מלים רכות, עיניו היו עצומות, אבל הוא ראה לפניו ברור את המרחב הלבו, את כתמי העצים ואת הכפרים בגיאיות.

לא'ה לי לא הופיעה בשנתו, יצא לכן לחפשה בעולם, רסיסי האור נפלו עליו בכבדות כטפות גשם, הן נטפו מעל גופו והוא הרגיש את עצמו כצועד על קרקעו של נרם מים.

לפתע נעצר במקומו, על הדרך הייתה מנחת נצל.

גִּמְפְּלֵי הַתְּכוּפָף, כִּשְׁהוּא מַחְזִיק אֶת רֵאשׁוֹ הַמוֹרָם מִפְּנֵה הַיְרֵחַ, לִקַּח בְּיָדוֹ אֶת הַנְּעַל וְלַחֲצָה לְלִבּוֹ. הִיְתָה בְּרוּר לוֹ, שֶׁהַנְּעַל שִׁנְכַת לְלֵאָה לִי. הִיא נִעְלָה אוֹתָהּ אִי-פַעַם, הוּא הַרִים בָּהּ אֶת רֵיחַ גּוֹפָה.

הֶדְרֶךְ נִמְשָׁקָה בֵּין צַפְצָפוֹת חוֹרוֹת.

גִּמְפְּלֵי הֶלֶךְ וְהַנְּעַל עַל לְבוֹ, בְּעֵינָיִם עֲצוּמוֹת חִיךְ אֶל הַיְרֵחַ, וְנִדְמָה הִיְתָה לוֹ, כְּאֵלוֹ הוּא דוֹרֵךְ עַל רֵאשֵׁי אֲנָשִׁים וְאָף אֶחָד מֵהֶם אֵינּוּ מְרָגִישׁ בּוֹה, אֵינּוּ מְרָגִישׁ בוֹ, אֲבָל הוּא אֵינּוּ זָקוּק לָהֶם. הוּא צוֹעֵד עַל שְׂדוֹת-יְרֵחַ רְמִים, בְּלִי עֵינָיִם, הָאֲדָמָה מִסְתַּחֲתוֹ, קוֹרֶסֶת, רוֹעֶשֶׂת כְּנֶהֱרָ גְדוֹל מִמַּחַת לְקַרְנֵי הַיְרֵחַ.

בְּדַמְמָה הַקָּשִׁיב לְקוֹלוֹת הָעֲצִים וְהָאֲדָמָה, הַקָּשִׁיב לְשִׁינַת הַשָּׂמִים וְסוּדוֹ הַחֲחִרוֹן שֶׁל הָעוֹלָם.

הוא הרים את ראשו, מעליו שטה בין העבים דמות זרקה

מֵאַרְכָּת :

- מה מעשיך כאן?

- לא כלום.

- מה משמעו של "לא כלום"?

- לא כלום, ככה סתם.

האדון האציל ורבלבסקי עיזבו שט מעל פני העולם וכאן -  
הדרךים רועדות, אין אדמה מצקה מתחת לרגלים - הכל חלום, חלום.  
כל העולם הטף אצלו לאור ירח, השדה הוא עשן לבן.  
לאהלי היא צליל מעמעם הבא מערפל, מאין-סוף, והוא, גימפלי  
בעצמו, אינו קים בכלל.

### הליכתם של הל"ו

והנה הגיע ליל הדין. עננים עמוסי להבה התקבצו ממרחקים  
מעל פני הסביבה. גשם עקם ועבה הצליף על הפנים, עלטה - אין  
אדם רואה את ידי עצמו.  
ליד השחנה הסתדרו הל"ו. ר' בני עמד הראשון, בראש פרוע  
ומאחוריו שכעת השותקים מזמוט. הל"ו החזיקו את עצמם אהד  
ליד השני, גימפלי חצי-מלבש הסתובב גם הוא ביניהם.  
שמחה פלכטה ולאהלי הלכו בסוף ואחריהם הפרה. אבל  
אף אהד לא הרגיש, שהנסיכה ליובומירסקי נמצאה גם היא בין  
הל"ו. היא הלכה בין הקהל בנדים פרוכות, הצטלבה והתפללה  
לאלהים בשפתה.

הדרך הובילה בין שדות חמר. הופיעו בחשכה ערפלים כבדים,  
הם שטו על כל הסביבה פסמרטוטים גדולים. ההולכים הכניסו רגל  
ולא ידעו לאן, מהקננים נזלו המים וחוטרי-השדרה הכולטים קפאו  
מקר. הרוחות התפרצו לתוף הערפל, פזרו עננים שחורים על פני  
השדות ומהם זרמו זרמי מים על הל"ו. הפרה, שגמרטו כבד כל  
שערותיה מעורה, נעצרה לרגעים, בקשי צענה עם כלם. ההליכה  
היתה במורד ובחשך, כל אהד היה שקוע בחוף עצמו, באלם הביט  
על העלטה ודומם בקש מאלהים רחמים:

אלהי, אלהי, רחם נא על אמוס-הנצל,

על הפטיש הקטן.

על המחט ועל המספרים.

רחם נא, על נשמותינו הקטנות.

המטלאות בסבל ובקמרטוטים,  
 ועל ילדינו המבקשים מטעמים,  
 רחם נא על אלה השוכבים מאחורי התנורים,  
 על הסורחים,  
 על בעלי השכר,  
 על החוקרים על הפתחים,  
 רחם נא על הסוסות,  
 על בעלי-העגלות בדרךים,  
 על הכובענים ועל החטים...  
 אלהים, אלהי!

ולא היה במה לנשם. הקהל נאנח מדאגה. רק השותקים הם  
 לבדם העמידו את פני החלמיש שלהם גלויים לכל ובעיני העגל  
 הביטו לתוך האפלה. הזעיר מהליו הפשיל את הגלימה שלו מעל  
 לראשו, פרח את גריו והלך ודכה.  
 נכנסו ליער. העצים נעקרו על שרשיהם, מהאדמה נדחק  
 ועלה אד ויכלע כבד ירד על הכתפים. בקתחו של ר' שמחה היתה  
 הסוכה, כלי הבית השבורים פזורים היו מסביב. ר' שמחה לא  
 נתעכב, הוא צעק לתוך ככי הרוח:  
 - אבנה הכל מתדשו!

איש לא שמעו. הרוח התנפח מעל לראשים, בין אמרי  
 העצים, הנה בחזות ותלש את השערות מהזקנים. נדמה היה, שקול  
 אנושי נהם מתוך תוכו. הליו פערז את פיהם, מאישם עמק בתעלה  
 זעק בן-אדם, יב מתוך האדמה, רצוף קענף וקן. ר' וולף נגש  
 לשפת הדרך קרא לתוך העמק בכל כחותיו:

- אמה, מי אמה שם, מקלל, בא אתנו!  
 בנחילה יצא מתוך התעלה בן אדם ומרמיל על צוארו. לאה'לי

נרעדה, נלחצה אל ר' שמחה. בחשך אי אפשר היה להבחין במראהו

של האיש, הרוח טלטל אותו אל בין הליו, הוא התערב בין  
 הקהל ונשתתק...

ובעירה נגררו האנשים החוצה, טף וקן עזבו את בתיהם,  
 יהודים מדב'ללים, נשים עטופות במטפחות, ילדים מוקמים, נסחבו  
 החגרים, העורים, קצרי הנשימה בכרטיהם הנפוחות, בעלי השכר  
 עם עיניהם הבולטות, יהודים בעלי קצרת עטופים סמרטוטים, יהודים  
 לבושים בשקים.

התאספו בשוקים הצרים, התיצבו לארץ הרחובות, ראש אל  
 ראש, נלחצו אחד אל השני והגשם הדביק הצליף על פניהם, שסף  
 מעל לגויהם. הפתים החרכים מזקן עמדו להתמוטט, חרקי בקול  
 ונשענו אחד על השני כחולי נופלים.

...

- גימפלי הישנם אנשים פה?  
 "לא, אין אנשים".

- ומי ישנו?

- ישנו גוף בלי עינים, פה שאינו מדבר ולב שאינו דופק".

- ונאנחנו הלא סוברים, גימפלי, שהגוף רואה, הפה מדבר

והלב דופק?

"מפני, שדמותנו, לאה'לי, משתקפת בברכות, מפני שמים,

מדברים ועצים פורחים.

- אה, הגד, גימפלי, מה רואה העץ בחלומו?

- לאה'לי, אני בעצמי הנני עץ, ואת חלומי.

### הצילנו רבון העולמים, הצילנו!

הליו הגיעו לעירה. הרוח דחפם כבפטישים, לא נתנם לחזר. השבעה מזמזם הלכו בכבדות פסופים, כאלו נשאו את הארץ על שכםם.

הבתים זוו בכדי להתקרב לשוק. ר' בני הלך בראש, רעד פלו ונדיו נגרו על פני הפץ. הפיות היו מלאים רוח, העינים דבוקות מערפל והלשונות יבשות. בשוק נשא בכי, שם בכו הילדים והנשים האמות תחבו סמרטוטים לתוך פיותיהם.

באוויר השוק נשא הד דפיקות קבים: בעלי המום נסו ללכת בלי משענות. העורים צעקו אל נשותיהם שהתחילו לראות. נשים מששו בכרסם, אולי הרו; את הגוססים הוציאו ממותיהם החוצה. העקרות שבערה יצאו במחול לקראת המשיח, גופותיהן היבשים התנועעו אגב רקוד זה פעצים נובלים בראשים מורדים מבושה, והרוח בין השחיפים שעל הגגות נגן לעמתם. הליו הגיעו לשוק. ר' בני דשדש ברגליו הרחבות והיחסות בבץ שברחוב, ראה את המות לנגד עיניו ומלמל את תפלתו האחרונה אל אלהים:

תפלה לעני כי יעטף ולפני אלהים ישפך לבו...

לצדו צעד אותו האיש השחור, שישב אי פעם על המאדים, הביט עליו במבט קר, לא הפליט מלה לעמתו. ר' בני פנה אליו מזמן לזמן, חכה שיגיד לו משהו, אבל האיש הראה לו שלשונו כרותה. הנשים השגוהו בר' בני מרחוק, הן התפרצו אליו בצעקות.

כששערוותיהן פזורות, היהודים השתשחו בבץ, דלגו אליו הפסחים, הגוססים פשטו לקראתו את ידיהם והעורים התחילו לרוץ בככי לעבר אחר, כי לא ידעו איהו, המשיח. הם נעצרו ליד משאבת המים, שם פרעו על האדמה והתחילו ליבב אליו ולהושיט לעמתו את ידיהם הנחושות. ור' בני הלך למקום אחר, יהודים שקבו לרגליו נשקו את עקבותיהן בבץ:

- המשיח, דרך עלינו!
- המשיח גע בי, מפני שעקרה אנכי!
- המשיח, הסר את הגבנון מעל כתפי!
- המשיח, יצר הרע מת בקרבי!

והוא, המשיח, דרך מעל לראשי היהודים, מעל לשדנים הנובלים של הנשים ונתן את עקביו לנשיקות. הליו האלמים והמדקאים הזלכים אחריו, מושכים את מבטי העגל שלהם על פני כל השוק, ונחנקים מאלם, ופתאום פורץ הקול מזרונותיהם:

- הצילנו, רבון העולמים, הצילנו!

ר' בני מהמם מהקולות. הוא פונה פלו אל הליו, רואה הם פורשים את ידיהם למעלה אל הרקיעים וראשיהם נטויים אל האלהים. הוא מקשיב לבכיה ולצעקות בשוק ופחד נופל עליו, על ר' בני. הוא מרגיש פתאום את ענויי האנשים, דמעות זולגות מעיניו, הוא מרים את האשה הראשונה שליו רגליו ומנשק אותה בשדה הבלה. הוא מרפא את הפסחים, מלטף את השחין שעל הראשים, מנחם את המדקאים:

- עליכם למות, יקירי, למות.

ובאים במרוצה העורים עם החורים מפתח לגבותיהם, קצף עולה בפיהם, הם מתנפלים עליו, מפילים אותו, מנקרים את עיניו:

- המשיח, התפללנו למשאבת המים!

ר' בני שוכב בעינים מלאות דם, אינו מרגיש את האנשים מסביב, הוא רואה את ההתחלה הגדולה שהיא תהו, כמו אז,

בשעה שהגיע עם בהמתו לקצה העולם, ושמחה גדולה אופפת אותו: הנה יפטר ויגאל ממשמתו. הפסחים מתנפלים עליו בקביהם, מושכים את רגליו, הגבנים מכים בגבו, ממששים אותו, אולי יש לו לכל הפחות חטא־טרת קטנה על גופו.

והל"ו מתפללים לאלהים. ר' שמחה ולאהלי עומדים אצל ר' בני, אינם רואים בחשך מה שנעשה בו, אכל שניהם מרגישים שהוא מתקרב אל קצו. פתאום התפרצה לאהלי מבין ורועותיו של ר' שמחה. בנדים פרושות היא רצה דרך השוק וצועקת אל הנא־ספים:

— הוא אינו משיח! הוא אינו משיח!!

צעקותיה מרזיזות את כל הסביבה.

הגשם שוטף וקלוחים, הפתים נשברים בקול, מתמוטטים בסער, ושוכבים בבץ אנשים, נשים וטף הבוכים ומקללים את חיהם. פתאום מתנער ר' שמחה מעל לשוכבים, הוא מרתיע לאחוריו בשלהבת פהירה של שמש לוחטת, וקולו העמום נשא בעירה:

— תולעים!...

ר' שמחה צועד לו בצעדים ענקיים מעל ליהודים. בחשך זוהר גופו הגדול באור רך, הוא צועד מעל לפתים, גדול, מפחיד ומגשם, הוא הולך חזרה אל משכנו שביער. אי-שם בקצה העירה יושב קירילה, הוא מחבק את ברקו ובוכה, בחשאי מופיעה מן האפל בתו של ליובו־מירסקי, לבנה ומבהלה היא נופלת על ברקיה ומתפללת בשפלה.

## ה ת פ ל ה

תפלה לעני כי-יעטף

ולפני ה' ישפך לבו.

למה פה נתענה אלהים!

בשבעמד — מיתר לעצמי אהיה

ובכל שאלך אשא עמדי את ריח העלטה.

אקנא בצפור שטוב לה ממנו,

ובחמר שטוב לו מכל.

מה אעשה בידי המיתרת לי?

ועם לבי המיתר לי?

תם ונשלם